

విశ్వసాహిత్యమాల : 48.

డి ప్యూ టీ ఛై ర్మన్

(నాన్-క్లిష్ట కథలు)

ఛైన్ - చాన్ - యే.

అనువాదం :

మహీధర జగన్నాథన్

విశ్వసాహిత్యమాల, రాజమండ్రి.

DEPUTY CHAIRMAN. by Chun Chan Ye.

Translated by M. Jagan Mohan.

Avanti Press - Rajahmundry. Q. H. No. 91, E. G.

M. J. M. Rao, Q. H. No. 75, E. G. 500 C.

Price Rs. 1.

స్వ విషయం

విశ్వసాహిత్యమాల 1935 లో ప్రారంభించినది మొదలు యిప్పటివరకు 46 పుస్తకాల్ని ఆంధ్రమహాజనుల కందించివున్నాము. వివిధభాషల్లోని అమూల్య సాహిత్యాన్ని ఆంధ్రీకరించి తద్వారా మనభాషకు నూతనమైన అలంకారాన్ని కూర్చడం యెంతో అవసరం. ఆ పనినే ముఖ్యంగా మేము చేసివున్నాం. నవలలు, నాటకాలు మొదలైన సాహిత్య గ్రంథాలన్నీగక అర్థశాస్త్రం, తత్వశాస్త్రం మొదలగు శాస్త్రీయగ్రంథాల్ని కొన్నిటిని కూడా ప్రచురించేము. జీవితచరిత్రలు, చాల సాహిత్యం, దేశచరిత్రలు, నిర్దాంతగ్రంథాలుకూడ మచ్చున కొకిటి రెండు చొప్పున తీసుకరాగలేము. గహనమైన శాస్త్రీయ విషయాల్నిగూర్చి అందరికీ సుబోధకం, వుండేటట్లుగానూ, నూతన శాస్త్రీయ దృష్ట్యాల్ని ప్రజాసామాన్యంలో పాదుకొనేటట్లు చేయడానికి పనికివచ్చే గ్రంథాల్ని తీసుకు రాదలచి మొదటిదిగా 'యక్ష ప్రశ్నలు' అనే పుస్తకాన్ని వెలువడచేము. త్వరలోనే 'విశ్వామిత్ర స్వప్ని' (ఉద్విజ్ఞప్రపంచాన్ని మానవుడు కానించిన చరిత్ర) 'పంచమీతాలు' (పదార్థవివేకాన్ని గూర్చిన విజ్ఞాన వికాసం) అనే పుస్తకాల్ని తేదలచేము.

నిల్లంకొరకై మన భాషలో పుస్తకాల కొరతగానే వున్నాయి. మహాత్ముల జీవితవిశేషాల్ని చిన్న చిథల రూపంలో తీసుకొని రాదలచేము.

వివిధ భాషల్లోని ఉత్తమ సాహిత్యాన్ని (Classics) సంక్షిప్తరూపంలో ప్రచురించబానిక్కుడా ప్రస్తుతం వెంటనే ప్రయత్నిస్తాము. పెద్ద నవలలు పూర్తిగా ప్రచురించటంలో యెన్నో కష్టాలున్నాయి. మొదటిది ప్రజల సహకారం. అది యిప్పటిలో పెద్ద గ్రంథాల్ని. అందులోనూ విదేశీయ వాతావరణంలో చిత్రించబడ్డ పెద్ద నవలల్ని స్వీకరిస్తుందని తోచదు. ఇటీవల వంగ సాహిత్యం నుంచి అనువాదం చేసి ప్రచురించిన 'శ్రీకాంఠ' మొదలైన పెద్ద నవలల విషయం వేరు. అవి మన ప్రజల మనస్తత్వంతో సంబంధం గల కథావస్తువును గర్భివుండి తెలుగు చదువరుల నెంతో ఆకర్షించినాయి. యూరోపియన్ నవలా సాహిత్యం అట్లుగాక పాఠకుల మనస్సుల్ని కొంత త్రిప్పుట బెడుతుంది. కాలక్రమాన ఆ సాహిత్యాన్ని మన పాఠకులకు పరిచితి చేయగలం. ఈ శతాబ్ద ప్రారంభంలో ఆంధ్రప్రదేశ్. పరస్పరతీ మొదలైన గ్రంథమండలులు యెంతో అనువాద సాహిత్యాన్ని వంగ, మరాఠీ, కన్నడ, హిందీ భాషల్లోని ఎన్నో నవలల్ని తెలుగులోకి తెచ్చేయి. జాతీయభావాలు విజృంభించుతూ, సాంఘిక మూఢాచారాలపైన ప్రజాచైతన్యం

లిరుగువాలు చేస్తూన్న యుగం అది. నేడా కాలం మారింది. 1985 నుంచీ యామాల్ని ప్రారంభించింది. సామాజిక వ్యవస్థను తారుమారుచేసిన సోవియటు రష్యా దాగ్గర ఆంధ్రప్రదేశ్‌పై తనాన్ని అకర్పించింది. అది మొదలుగా రష్యన్ సాహిత్యం తెలుగులో వెలువడుతూంది. 'అమ్మ' 'చిట్ల దున్నేరు' 'నాడు-నేడు' 'చంద్రబాబు' మొదలైనవి ముచ్చట కొన్ని మాటలే. ఈ ప్రయత్నం యెంత మాత్రం చాలదు. ప్రస్తుతానికి మొదల గల (ప్రచారపు విధులు) వే గాక అద్వితీయ ప్రాప్తిని, సమాజవ్యవస్థయొక్క అవకతవకలనూ పారకుల హృదయాల మీద కాగ్గరంగా ముద్రించి మార్గదర్శకం కాగల ఉత్తమసాహిత్యాన్ని అనూ మనం నిర్మించుకోవాల్సి వుంది. అందులో మొదటి పెట్టుగా కొన్ని సంక్షిప్తనవలలను ప్రచురించడంచేస్తు.

టార్ స్టామ్ మొదలైన సుప్రసిద్ధుల నవలలు ఇటీవల తమిళ భాషలోకి అనువాదంగా అనువాదితులై ప్రచురించబడుతున్నాయి. ఉదా: 'అన్నాకారనై నా' (చ 7-8-9) ఇది గమనార్హమైన విషయం. ఎందుకంటే తమిళసోదరుల కృషి ఎంత ముందుకు జోయిందో దీనివల్ల తెలుస్తుంది. తెలుగులో ఈ పరిస్థితి యింకా లేదు. చక్కని అనువాదాలు రేడానికి, వాటిని అందంగా ప్రచురించడానికి. వాటిని నాలుగు మూలలకు వ్యాప్తం చేయడానికి తగు ఐక్య కృషి లేదు. పైగా ఒకరు ప్రచురించిన పుస్తకానికి నకలుగా, పోటీగా మరొకరు అదే పుస్తకాన్ని అంత కంటే అవకతవకగా తీసుకు వస్తున్నారు. ఇదెంతో కోచనీయం. అనువాదకులు, ప్రచురణకర్తలు పోటీదాల్లుగా గాక సహకారభావంతో భాషాసేవ చేయాలి.

స్వతంత్ర గ్రంథాన్ని రచించేవాళ్ళకి అనువాద సాహిత్యప్రచురణ యెంత మాత్రం ఆదంకం గాదని, పోటీగాదని మనవి చేస్తూన్నాము.

ఈ చిన్న పుస్తకంలోని రెండు కథలూ చైనాప్రజల వీరోచిత ప్రతిఘటనా పోరాటాల్ని చిత్రిస్తున్నాయి. అజ్ఞానులై, ఈరూపేయాలేని నిరుపేదలు, నిరాయుధులై తమ అస్తిత్వానికై యెల్లా పోరాడగలరో తెలుపుతూ దివి. నేటి తెలంగాణ ప్రజల ప్రతిఘటనను తలపునకు దెచ్చే యిట్టి కథలు మనకి నా దెన్నో అవసరం.

31-12-47,

రాజమండ్రి.

ఇట్లు

మహీధర జగన్నాథన్ రావు.

డి హ్యూటీ చైర్మన్

౧

ఇంకా డిసెంబరు ప్రారంభంకాలేదు. అప్పుడే మూడురోజులమంచి మంచేషిటి. బహుదట్టంగా కురుస్తూంది. దీపపువ్రమిద ముండు కూర్చుని లా ఓ-ల్యూ జమ్ము కాడలతో చెప్పలు అల్లుతూ, అల్లుతూ నాటిని దూరంగాపెట్టేసి దీపంమీద ఒక బుట్ట బోర్లించేడు. గదిఅంతా చీకటి అయిపోయింది. నెమ్మదిగా లేచి, కిటికీదగ్గరకువెళ్ళి, మూసివున్న తలుపులమీద చెవిపెట్టి శ్రద్ధగా విన్నాడు. లోపలా, వెలుపలాకూడ బహు నిశ్శబ్దంగా వుంది. అఖరికి వాసాలమీద ఎలుకలుకూడా తిరగడంలేదు. చప్పడుకాకుండా కిటికీ తెరిచి బయటకు చూసేడు. తనగుడిసె చూర్మ క్రిందనుండి దూరాన పర్వతాలకంటా ఒకటే తెలుపు : దారులన్నీ కప్పడిపోయినాయి ; కూరమళ్ళు, పండుల దొడ్లు, పకువుల శాలలు, గాదెలు అన్నీ వూరు వూరంతాకూడా తెల్లని తివాచీ పరిచినట్లుగా కనబడుతుంది. ఇంకా మంచు కురుస్తూనేవుంది. గాలినిసురుకి ఇంతమంచు ఎగిరివచ్చి ముడతలుపడ్డ ఆతని ముఖంమీద పడింది.

మంచు తగలగానే లా ఓ-ల్యూ ఒళ్లు జివ్వమనిపోయింది. ఆ జివ్వమనడంకూడా ఆతనికి ఆనందమే కలిగించింది. మంచు దట్టంగా కురిస్తే పంట బాగాపండుతుందని పెద్దలుచెప్పేమాటలు గుర్తుకువచ్చేయి. గతంలో తనకున్న అనుభవంకూడా అంతే. శీతాకాలంలో మంచు దట్టంగాపడిన ఏడాది పంటలుపాడుచేసే బద్దెపురుగులు, మిడతలదండ్లు కనపడవు. కాని.....లాఓ-ల్యూ ఆలోచనలు అంతతో ఆగిపోయాయి. నిరుడుకూడా మంచు బాగాకురిసింది. పంట బాగుంటుందనిపించింది. కాని చివరకు కరువొచ్చి కూర్చుంది. ఆమాట గుర్తుకురాగానే ఆతని హృదయం ఆరాటపడింది. మళ్ళీ నెమ్మదిగా కిటికీ మూసేడు.

ఒక్క నిమిషం ఆక్కడే విలబడి, బయట యేదన్నా చప్పుడు వినిపిస్తుందేమోనని చెవి ఒగ్గి విన్నాడు. ఎక్కడా చప్పుడులేదు. వీధిలో కుక్కలు కూడా మూతులు కుట్టేసినట్లుగా నోరు మెదపడంలేదు. అటు వంటి రాత్రులు సామాన్యంగా వలికి అవి మోరలెత్తి ఏడుస్తాయి. ఈవేళ మాట్లాడడంలేదు. “ఇంతవరకు జపానీ కావలావాళ్లు రాకుంటే, ఇంక ఈనాటికి రారు” అని విశ్వయించుకొన్నాడు. ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచి ప్రమిదమీద బోర్లించిన బుట్ట తీసేడు. చెకుముకి కొట్టి ఒక్క షణంలో వొత్తి వెలిగించేడు. మరల దీపవంద వనికి చదికిలబడేటప్పటికి బిల్లిక్రింద రెండు మూటలు కంటబడ్డాయి. ఒకటి పాతగుడ్డల మూట. రెండోదాంట్లో చిరుగు దుప్పట్లా. ఒక శేరు బియ్యమూ వున్నాయి. అది చూసేటప్పటికి ఆతడు చాలా వ్యధపడ్డాడు.

జోడు ఆల్లిక ప్రారంభించబోతుంటే ముంగిట్లో అడుగుల చప్పుడు వినబడింది. ఒక్క ఉరుకులో లేచి, ఆమూటలు రెండూ తీసు కుని చంకన బెట్టేడు. పారిపోవడానికై ప్రక్కగదిలో పడుకున్న తన ముసలి భార్యను లేవడానికి పరుగెత్తుతోంటే గుమ్మంవద్ద పరిచిత మైన గొంతుకే వినబడింది.

“లా ఓ-ల్యా! ఆన్నా! తలుపు తియ్యి, నీతో మాట్లాడాలి.”

పొరుగునవున్న చిన్నమామ గొంతుక అది. చంక మూటలతోనే ల్యా వెళ్ళి తలుపు తీపేడు.

చంకన వ్రేలాడుతూన్న ఆమూటలు చూసి, చుట్టం పకపక నవ్వేడు.

“గట్టి దైర్యవంతుడివే. ఈపాటికి మూటలు మూల పడేయ్యి. ఈ రాత్రికి జపానువాళ్ళురారు. నేను చెప్తున్నాను.”

మళ్ళీ ఒకనిమిషం ఆగి, కంకారుగా అటూయిటూ చూస్తూన్న లాఓ-ల్యా వంక చూపి మళ్ళీ నవ్వేడు.

“ఒకవేళ జపానువాళ్ళు వస్తారే అను. అప్పుడు మాత్రం ఎక్కడికి వెడతావు? ఎంతమంచి కరుస్తూందో చూడు. నువ్వు ఓర్పుకోగలిగినా నీభార్య మాచేమిటి? నీతోపాటు ఈమంచులో ఆవిడ కొండల మీద నడవగలదంటావా?”

బ్యాకీ తెలియకుండానే ఆతని చంకనున్న మూటలు క్రిందకు జారిపోయినాయి. “నడవలేదు. నిజమే. కాని, చేయగలది ఏముందింక? ఆదెబ్బనుండి ఇంకా తేరుకోనేనాలేదు. జపానువైనికుడు ఆవిడకంట వడ్డాడంటే చాలు ఒళ్ళువిరుచుకు పడిపోయి తప్పకుండా చచ్చిపోతుంది.”

చిన్నమామ ఆశ్చర్యంతో గుడ్డింతంతచేసి—“అబ్బ! అంతల్లా వుందన్నమాట.”—అన్నాడు.

“అరోజునే ఒక జపానువైనికుడు నా వీపు చిట్లగొట్టేడు. వాడెవడో బాక్సింగు నేర్చినవాడై వుంటాడు. ఎంతెంతగుద్దులు గుద్దేదనుకున్నావు? ముసురు పట్టిననాడు ఇప్పటికీ నా ఎముకలు వచ్చివుళ్ళలా కనిపిస్తాయి. కాని, నా మనస్సుకిమాత్రం అంత అదురు కలగలేదు! జపానువాళ్ళు ఇంట్లో ఒక్కగింజ లేకుండా తుడుచుకుపోయినందుకు చాలా బాధపడ్డాననుకో. ఎంతో కష్టపడి, చెమటోడ్చి పండించుకున్న పంట! అది లేకపోతే శీతాకాలంఅంతా కడుపులో కాళ్ళుపెట్టుకొని పడుకోవలసిందే. కాని వాళ్ళు మనని ఓడించారనేది మరిచిపోకూడదు. మనకున్న లొడ్డా-లొసుగు దోచుకుపోవడానికి కాకపోతే, మనదేశం మీదికి ఎందుకు వచ్చేరంటావు? సముద్రాలు దాటి ఇంతమూరం వూరికే వచ్చేరా? ఈవిధంగా ఆలోచించుకొని మనస్సు తృప్తిపరచుకొని, నా విచారం తేలికచేసుకుంటూంటాను. మనవాళ్ళు కొంచెం భారీతనం చూపించాలి. జపానువాళ్ళను గురించి నీభార్య అంతభయపడ్డంవల్ల లాభం ఏమాత్రం లేదు. ఇంక మనవద్ద పట్టుకుపోయేదిమాత్రం ఏం వుంది? వాళ్ళు సుఖంగావుంటే ఇవన్నీ ఎప్పుడైనా సంపాదించుకో

శక్తు. పర్యటనలు పచ్చగావున్నంతవరకు పొయిలోకి ఇబ్బంది పడనక్కర్లేద'ని మన ముసిలాళ్ళు అనేవాళ్లు. జ్ఞాపకంలేదా? ఏమంటావు? ప్లా! ప్లా! ప్లా!...."

ముసలిమ్మలాగ మెట్టవేదాంతం బోధిస్తూన్న స్నేహితుడి వాగ్దోరజీ లాట-ల్యాకు విసుగుపట్టించింది.

"మామా! నీకు మా కష్టాలు అర్థంకాలేదు. ధన్యం పోయినాయని ఆవిడ అంత బాధపడడంలేదు. మన అదృష్టం కాలిపోయే నిరుడు పంటకూడా అంతబాగానూ పండింది. బహుశా అందుకే వచ్చివుంటారు జపానువాళ్ళుకూడా. లేకుంటే ఈ మారుమూలకి ఎందుకొస్తారు? పంట బాగుందని తెగ చంకలుకొట్టుకున్నామేమో, హఠాత్తుగా వాళ్ళువచ్చి దోచుకుపోయేటప్పటికి చాలాబాధపడ్డాం. ఆదోవిధంగా మన మనస్సుల్ని బాధపెట్టింది. పండినదాంట్లో సగం జమీందారు పట్టుకుపోయాడు. మిగతాది జపానువాళ్ళు దోచుకుపోయేరు. నాకు ఒక్కపూట తిండిక్లాడా మిగల్చలేదు. నీకు?"

"ఏమీలేదు. నువ్వు ఒకపూట తిండికి అంటున్నావు ఒక్కగింజ కూడా దాచలేక పోయాను. సిద్ధాంతి లూమింగ్ ఐనా ఇల్లా దాడివస్తుందని చెప్పలేక పోయాడు. అల్లాచెబితే సర్దుకునేనా వుండేవాడిని. ఎప్పుడో నడివీధిలో నిలబెట్టి కడిగెయ్యాలనుకుంటున్నా. ఎందుకూ పనికిరాని వాజెమ్మ అయిపోయాడు."

"ఇది వాదొక్కడి తప్పేకాదు. ఇదివరకు ఏంచెప్పినా సరిపడేది కాదా? సంవత్సరాదినాడు పెద్దలకి కాగితం వెలిగించినప్పుడు చూసేను. ఒకమారన్నా మంట అటుయిటు కదిలించా? మంట అంతసేపూ కాగితాన్నే పట్టుకు పాకింది. ఒక్కక్షణంలో అదంతా నునయి పూరుకుంది. మనపెద్దల పుణ్యమాయని ఈ ఏడాది సుఖంగా వెడుతుందనుకున్నా. కాని ఏమయింది ఇప్పుడు? మన అదృష్టం అల్లావుంటే ఎవరేం చేయ

గలరు ? భగవంతుడు రాసిన రాత ఎవరు తప్పించగలరు ? చూడు. మొదట నా కొడుకు జపానువాళ్ళ చేతులకి చిక్కకుండా తప్పించుకు పోయేడు. కాని, ఒక్క అరగంట తర్వాత తిరిగివచ్చి, నరిగ్గా వాళ్ళ చేతుల్లో చిక్కేడు. ప్రారబ్ధం కాక మరేమిటంటావు ? ఆరోజున ఏం జరిగిందో చూసేవుకదు ? ”

చిన్నమామ తలవూపేడు. తనకళ్ళముందు జరిగిన ఆ దృశ్యా లన్నీ కళ్ళకు కట్టినట్లున్నాయి.

* * * *

జిల్లాకేంద్రాన్ని పట్టుకొని జపాను సేనాధిపతి స్థాపించినాక అక్కడినుంచి ఒకరోజు అర్ధరాత్రివేళ కొంతమంది ఈవూరు వచ్చేరు. ఊళ్ళో అంతా గాఢనిద్రలో వుండగా వీరు వచ్చినా రైతులబిడ్డలు కొంత మంది తప్పించుకు పోగలిగేరు. వారిలో లాఓ-ల్యూ కొడుకు హాఫా ఒకడు. జపానువాళ్ళ సడి తగిలినంతనే అతడు దొడ్డిదారిని పర్వతాలలోకి పారిపోయేడు. అనుకున్నట్లుగా గాకుండా జపానువాళ్ళు సౌమ్యంగానే వ్యవహరించేరు. వాళ్ళ అరుపులకు లాఓ-ల్యూ భార్యవంటి ముసలమ్మలు కొందరు హాడిలి మంచం పట్టినా మొత్తం మీద వాళ్ళు ఎవరినీ చంపలేదు. వాళ్ళకి ధాన్యంతప్ప మరేమీ అక్కరలే దనిపించింది. అప్పటికింకా రైతులు కల్లాలనుంచి ధన్యం జేరపేసుకోలేదు. బెదిరింపులతోటి, ఒకటిరెండు దెబ్బలతోటి రైతుల్ని అదరకొట్టి, వారిచేతనే గ్రామంలో ధన్యం ఎక్కడెక్కడున్నదీ ఆచూకీ తీసేరు. కొత్తపంటే గాకుండా, పాతధాన్యం కూడా ఎక్కడన్నా ఆగతగిలితే లాగేసేరు. తెల్లవారేలోపున పని అంతా ముగించివేసుకున్నారు.

కాని వాళ్ళు వెంటనే వెళ్ళిపోలేదు. సూర్యోదయం కాగానే కోళ్ళూ, కోడిపిల్లలూ ఎండలో అటాయటూ తిరగాడదంచూస్తే వాళ్ళ

కళ్ళు కుట్టేయి. పెంటనే వరసబెట్టి ఊళ్ళోపున్న కోళ్ళనన్నింటినీవెతికి ఏరడం ప్రారంభించేడు. మోటుదనంతప్ప ఊహ, ఉపాయం లేకపోవడంవలన వాటిని తరిమి తుపాకులతో కాలసాగేరు. అవి బెదిరి చెట్లు కొమ్మలు, ఇంటికొప్పలు, గడ్డివాములు ఎక్కి కూర్చున్నాయి. కొన్ని విపరీతమైన భయంతో చెవులు గింగురులెత్తేలాగ ఆరవసాగేయి. మానభంగ భయంతో ఒకగడ్డివామిలో దాగుకొన్న మేరోజ్ అనే కన్యకు ఈ కోళ్ల ఆరువులు చాలా బాధకలిగించేయి.

మేరోజ్ వయస్సువచ్చిన అనాధయువతి. తండ్రి చెప్పలు కుట్టుకొని బ్రతికేవాడు. జూదంలో ఒక కసాయివానికి వడిన వాకీతప్ప ఆతనినుంచి కూతురుకు ఏవిధమైన ఆస్తి సంక్రమించలేదు. తండ్రి యిచ్చిపోయిన ఆ అప్పును మేరోజ్ తీర్చడానికి వొప్పుకోలేదు. జమీందారు హు-ఆ దయదలచి ఆమెను దాసీగా ఇంట్లోపనికి పెట్టుకొన్నాడు. పెద్దవాళ్ళు చేసినంతవని ఆమె చేయలేదుగనక భోజనం రేషన్ ప్రకారం కొద్దిగా ఇచ్చేవారు. ఆమె వయస్సుతోపాటు పని పెరిగినా రేషన్ మాత్రం పెరగలేదు. చివరకు ప్రాణం విసిగి కోళ్ళు పెంచుకొని స్వతంత్రంగా జీవించ విర్ణయించుకొంది. కోడిగుడ్లు అమ్ముకోవడంవలన ఆమె అర్ధికంగా స్వతంత్రురాలయింది. కాని ఆ గుడ్లు హు-ఆకు తప్ప బయట అమ్ముకోడానికి వీలులేదు. తల్లి బిడ్డలనంబంధం ఆమె ఎరక్కపోయినా కోళ్ళనీ, కోడిపిల్లలనీ ఆమె స్వంతపిల్లలని చూసుకున్నట్లు చూసుకొంటుంది. తనబిడ్డలు అల్లా గొడవచేస్తుంటే ఆమె సహించ లేకపోయింది. ఒక పెద్ద కోడిపెట్టను ఒక వైవికుడు పట్టుకోవడంచూసి ఇంక దాగివుండలేకపోయింది. “ఆ పెట్ట నాది. నీకు హక్కులేదు.” అంటూ దాగుకున్న చోటునుంచి వచ్చి వాడితో హక్కులచర్చలోకి దిగింది.

“ఓసి నామద్దా !” అంటూ జపానువాడు మహానందంతో పెట్టను వదిలిపెట్టి, మేరోజ్ ను కాగలించుకున్నాడు. “నీలాంటి ముద్దులొలికే పిట్టకోసమే వెతుకుతున్నానే” అంటూ ఒకచేత్తో ఆమె నడుము, రెండో చేత్తో ఆమె తొడలు పట్టుకొని ఎత్తి, ఆ ఎర్రని పెదవులపై ముద్దులు పెట్టుకోసాగేడు. టూత్ బ్రష్ లావున్న ఆతని దుబ్బుమీసాలు ఆమె ముఖంనిండా గుచ్చుకొన్నాయి. తేనెలోవద్ద చీమలా ఆమె అటూయటూ దుంజుకొని బయటపడడానికి ప్రయత్నించింది గాని సాధ్యంకాలేదు. అక్కడినుండి దిక్కులు ప్రతిధ్వనించేలాగ ఏడ్చులు, పెదబొబ్బలు ప్రారంభించింది. కంచుగంట మ్రోతలా ఆమె గొంతుక వర్షతప్రదేశాలన్నిటా మారుమ్రోగింది.

దగ్గరలోనే ఒకగుట్టమీద హాఫా దాగి వున్నాడు ఈ అర్తధ్వని ఆతని చెవుల బడింది అది మేరోజ్ గొంతుక ఆని గుర్తించేడు. ఆమె మీద ఆతనికి ప్రత్యేకమైన ప్రేమ లేకపోయినా, తీక్షణమయిన ఆమె నల్లని కళ్ళు ఆతనిని అప్పుడూ అప్పుడూ అక్కర్లించకపోలేదు. ఆమెను బాధిస్తూన్నారని తెలిసి సహించలేక పోయేడు. ఒక్క విసురువ ఊళ్ళోకి వచ్చిపడ్డాడు. జపానువాళ్ళు ఆమెమీద చేస్తున్న అత్యాచారాన్ని చూసి సహించలేక మేరోజ్ మీదవున్న జపాన్ వాడి తలమీద పితికిలి బిగించి ఒక్కగుద్దు గుద్దేడు. కాని, మేరోజ్ ను విడిపించనే లేక పోయేడు. మరో జపానువాడు వచ్చి, ఆతనిచేతులు రెండూ గట్టిగా పట్టుకున్నాడు. మరొకడు వచ్చి పెద్దతాడుతో అతనిచేతులు రెండూ కట్టేసేడు. వాళ్ళిద్దరూ ఆతడిని ఈడ్చుకుపోయి దూడలసాల ప్రక్కనున్న ఒక చెట్టుకొమ్మమీదుగా ఆ తాడు రానిచ్చి చివర పట్టుకు లాగేరు. హాఫా చెట్టుకొమ్మనుండి కోదండం తీసినట్లు వ్రేళ్ళాడుతున్నాడు.

వేళ్ళాడుతూన్న హాఫాను జపానువాళ్ళు, తిట్టడం ప్రారంభించేరు.

“లంజుకొడక ! నీవని పడతాం వుండు.”

అతిట్లు విని హాఫా తల్లి కిటికీలోంచి తొంగి చూసింది. త్రిశం టడు మాదిరిగా గాలిలో వూగుతూన్న కొడుకు అవస్థ చూసేటప్పటికి ఆమెకు భయమూ, సిగ్గుకూడా పోయినాయి. పరుగెత్తుకు వెళ్ళి జపాను వాళ్ళ కాళ్ళ మీద పడింది. ఉమించండని కళ్ళ నీళ్లు పెట్టుకొని ప్రార్థించింది. హాఫా కళ్ళు మూతలు పడిపోయినాక వాళ్ళిద్దరూ అతడిని క్రిందికి దింపేరు. ముఖం మీద నీళ్ళకొట్టే, ముక్కులో పొడుం పెట్టి చాల సేపటికి అతనికి తెలివి తెప్పించేరు. అతల్లి మాత్రం భయంతో మూర్ఛపోయింది. అటు తర్వాత ఎన్నాళ్ళ కోగాని ఆమె మంచం దిగనేలేదు.

జపానువాళ్ళ ఆవట్టణం నుంచి వెళ్ళిపోయేటప్పుడు మేరోజునీ, హాఫానీకూడా తీసుకు పోయేరు. సెలవు పుచ్చుకుంటూన్నట్లు గ్రామస్థులతో “వాళ్ళచేత పని చేయిస్తాం. లేకపోతే చెడిపోతారు. మీకు కూడా ఇది జ్ఞాపకం వుంటుంది.” అని హేళనగా చెప్పి మరిపోయేరు.

* * * *

“నీ కొడుకును లాక్కుపోయేరనేనా నీభార్య మంచం ఎక్కుత? ధన్యం ఎత్తుకుపోయేరనికాదూ?”

అన్నాడు చిన్నమామ. ధన్యం, కోళ్ళు ఎత్తుకుపోతే మనిషికి వచ్చేరోగాల్ని గురించే అతని ఆలోచనలంతా సాగుతూంది.

తాను అల్లతూన్న చెప్పలో మరో జమ్మువరక దూరుస్తూ లూ్యా “మరెందుకనుకున్నావు?” అన్నాడు.

“అయితే మరి ఇబ్బందేలేదు.” అన్నాడు పెద్దవేదాంతిలా బహు తాపీగా, పెదవులు తడుపుకుంటూ.

“నీకొడుకు తిరిగి వస్తున్నాడు. ఆ లంజా వస్తూంది.”

లాఁ-లూ్యా ఆతురతతో తాను అల్లతూన్న జోడు దూరంగా పెట్టేసేడు. మాటలు శ్రద్ధగా వినడానికి పొరుగు పెద్దమనిషికి దగ్గరగా జరిగి “నిజంగానేనా? నీకెల్లా తెలుసును?” అనడిగేడు.

ల్యూ ఆతురత చూసి చిన్నమామ చెప్పడం ప్రారంభించేడు.

“అ వార్త చెప్పడంకోసమే వచ్చేను. నిన్ను చూడగానే, ఖర్మం, అసంగతే మరిచిపోయేను. జపానువాళ్ళువచ్చేక వెనకటిమాదిరిగా సాయంకాలంపూట కూర్చుని మనం కబుర్లుచెప్పకోడమే పడడం లేదు; ఇరుగుపొరుగున కాపురంవున్నా మొహంఎరగనివాళ్ళల్లా బతుకుతున్నాం. వచ్చినవని మరిచిపోయేనుచూడు : నా తెలివి తగలబడ !”

చిన్నమామ నెమ్మదిగానే తన బట్టతలని తట్టుకుంటూ “మట్టి బుర్ర అయిపోయింది. ఇల్లాంటి వార్తలు మరిచిపోనా? వచ్చేసింది. ముసిలితనం వచ్చేసింది. కాలం గడిచిపోయింది. స్పె : స్పె !” అనుకున్నాడు.

లాట-ల్యూ ఈ అత్మగతాన్ని ఎంతో సేపు భరించలేకపోయేడు.

“అసలు సంగతేమిటో చెప్పవయ్యా! ముసిలాడి పయిపోయావని నేనెరగనా, లోకం ఎరగదా? అసలు విషయం ఏమిటి ?”

వయసు వచ్చినకొద్దీ తన జ్ఞాపకశక్తి కోల్పోతూందేయని ఆలోచిస్తూన్న చిన్నమామ ముఖం వంక చూస్తూ ల్యూ చాలాసేపు కూర్చున్నాడు.

“అల్లాగే!” అన్నాడు ఆతడు.

కాని, అంతలో తాను చెప్పదలచుకొన్నది కాస్తా మరిచిపోయినట్లుగా, వేళ్ళు దులుపుకుంటూ, బట్టతల బరుక్కొనడం ప్రారంభించేడు. ఒక్క-క్షణం పోయేక హఠాత్తుగా బల్లమీదగుద్ది “ఆ. ఆ. జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఆదొంగవెధవ హాంగ్మీ, జ్ఞాపకం వున్నాడా?” అని అడిగేడు.

మరుక్షణంలో ఏదో రహస్యం చెప్పబోతూన్నట్లు దగ్గరగా జరిగి, స్వరం తగ్గించేడు.

“భోజనాల వేళకి ముందు వాడు ఊళ్లోకి వచ్చేడు. ఊరు వదలి పోయిన మూడు నెలల్లోనూ ఎంత మారిపోయేడనుకున్నావు? ఇదివర

కంటే పెంకితనం. పొగరుబోతుతనం బలిసింది. జపానువాళ్ళు ఇంక మనవేపురారు అన్నాడు. వాళ్లు చీనాను జయించేసేరట. ఇంక శాంతి-భద్రతలు కావాలట. అవి స్థాపించడానికి రేపు జమీందారు హుళ వస్తున్నాడట వాళ్ల సదుద్దేశం తెలవడానికి హాఫా, మేరోజుల్నికూడా ఆయనతోపాటు పంపేస్తున్నారట. ఇంక ఫర్వాలేదు. అలస్యం కాకుండా పారిపోడానికి వీలుగా వుండాలని కట్టుకున్నమూటలు విప్పేయ్య వచ్చును."

ఈ మతిమరుపువాని మాటలను ల్యూ వెంటనే నమ్మలేకపోయేడు.

"నీకెవరు చెప్పేరిది ?"

"నాస్వంతకళ్లతో చూస్తేనే : బానుగాని, యద్దం జరుగుతూనే వుండా, వాడెంతలావు ఊరేడనుకున్నావు? చిత్రంగాలేదు? నేనుకూడా అట్లా ఆయితే బాగుండు ననుకున్నా."

లాట-ల్యూ సమాధానం చెప్పలేదు. యద్దం వున్నా. లేకపోయినా లావు పొరడంలో ఆతనికంత ఆసక్తిలేదు. ఆతడు ఆలోచిస్తున్న చొక్కలే. జమీందారు హుళ ఊళ్లో స్థాపించే శాంతి ఏ మాదిరిది? వాడు వట్టి సోమరి. అశక్తి అంతులేదు. అందర్నీ ఏడిపించి తాను సుఖ పడాలంటాడు. జపానువాళ్లు కొద్దిరోజులకు వస్తారనగా తన సముద్ధారు హాంగ్-మీను వెంటబెట్టుకు పట్టణం పారిపోయేడు. వల్లెటూళ్లో గండ్ర గోళాలు వస్తాయని భయపడ్డాడు. మళ్లీ ఎందుకు వస్తున్నట్లు? బహుశా ఎక్కువ శిస్తులు పండడానికి సముద్ధారు ఒక్కడేనేమో వస్తూంటా? లాట-ల్యూ హాంగ్-మీని ఎన్నడూ మరచిపోలేదు. హుళకి కౌలుదారు కావడం చేత ల్యూకు హాంగ్-మీతో బాగా పరిచయం వుంది, పంట యింకా యింటికి చేరేలోపుగనే, ఈతడు వచ్చి పీకమీద కూర్చునే వాడు. "నాకనేక పనులు. నీకోసం విత్యం తిరుగుతూ కూర్చోలేను" అని శిస్తుకోసం తొండలు విడిపించేవాడు. దాన్యం సూర్చుకుంటూంటే,

అందరి మొహాలూ చూస్తూ ధరణా-కూర్చునేవాడు. తనపని అయ్యే వరకూ కదిలేవాడు కాదు. రోజు కూర్చోనీ, రెండు రోజులు కూర్చోనీ ఇంట్లో వున్నదాంట్లో మంచి ఆహారం ఇచ్చి మనుగుడుపు పెళ్లికొడుకును మేపినట్లు మేపాలి.

“జపానువాళ్ళకి అంతకంటే మరొక డెవ్వరూ దొరకలేదా ఆ పనికి?” అని లూయీ భయంతో ప్రశ్నించేడు.

“ఎవళ్లు! జపానువాళ్లా!” అని లోపలినుండి ఒక స్త్రీ గొంతుక వొణుకుతూ వినబడింది. “దేవుడోయ్!” అనేకేకతో ధమ్మున క్రింద దిడిన చప్పుడయింది.

లూయీ విపరీతమైన ఆతురతతో లేచేడు. “మా ఆవిడకు ఏదో కల వచ్చింది. పోయి వస్తా.”

ఆతడు తనభార్య పడుక్కున్న లోపలి గదిలోకి పరుగెత్తేడు. చూసేటంతకి ఆమె క్రిందపడి కాళ్లు చేతులు కొట్టుకుంటుంది. ఆతడు ఆమెను లేవదీసి మంచంమీద పడుక్కొపెట్టేడు. “కంగారుపడకు. జపానువాళ్లు రావడం లేదులే. మనం ఇంక ఎక్కడికీ పారిపోతూండ నక్కర్లేదు. ఇంక వాళ్లు మనజోలికి రారని ఇప్పుడే చిన్నమామ చెప్తున్నాడు. ఇంక ఫర్వాలేదుట.”

అటుతర్వాత ఆమె శాంతంగా పడుక్కుంది. లాట-లూయీ ఇంత ముఖంచేసుకుని సావిడీలోనికి వచ్చేడు.

“క్షమించు, మామా! అర్థరాత్రివేళ ఆల్లా పెడబొబ్బలు పెడుతుంది. ఏం చెయ్యను చెప్పు? నా కొడుకుని వేళ్ళాడదీయడం చూసి నప్పటినుంచీ ఇంతే. జపానువాడి మాట వినబడితే చాలు ఇల్లా అవుతుంది. ఏం చేస్తాం? అనుభవించాలి. ఏదో పిశాచం దానిని పీక్కు తింటుంది. పూర్వజన్మలో ఏదో మహాపాపం చేసివుంటాము. దాని

ఫలితం ఈ ముసిలితనంలో అనుభవిస్తున్నాం.” అంటూ ల్యూ తల వంచుకొని కళ్ళనీరు పెట్టుకొన్నాడు.

“సిద్ధాంతి లామింగ్ ఏమన్నా చెప్పగలడేమో చూపేవా ?” అని చిన్నమామ సానుభూతితో సలహా ఇచ్చేడు. “వాడికి దేవతలు, దయ్యాలూ పిలుస్తే ‘ఓయ్’ అంటారు మంచి మంత్రగాడు. ఇన్ని ఛాన్స్ ఇస్తే చాలు, పీఆవిడను పట్టుకున్న దయ్యాని ఇట్టే వెళ్లగొడతాడు. పాపం. ఈ ఏడాది తిండిలేక మాడిపోతున్నాడు.”

ల్యూ ఏమీ సమాధానం ఇవ్వలేదు. చిన్నమామ భోరణి ఆతనికి ఏమీ నచ్చలేదు. అంత వేదాంతం బోధించే పెద్దమనిషి, ఆవిధంగా ప్రతిదానికీ బియ్యం, ఛాన్స్ తో విలువ కడుతూండడం ఆసహ్యం వేసింది. మన జీవితానికి ఛాన్స్ చాలా అవసరమైన వస్తువేనని ల్యూ అరుగును. కాని, పిశాచాలబాధ వొదుల్చుకొనేందుకు ఛాన్స్ అవసరమైన వస్తువు కాదని ఆతవి ఆభిప్రాయం. పైగా జిపానువాళ్లు వచ్చి వెళ్లేక, ఇక ఇంట్లో ఒక్కగింజన్నా మిగులుతేనా ?

చాలాపేపు ఇద్దరూ మౌనంగా కూర్చున్నారు. చిన్నమామకు ఆవలింతలు ప్రారంభమైనాయి. నిద్ర ఆపుకొనేటందుకు ఎన్నో పర్యాయాలు కళ్లు ములుముకొన్నాడు. లాభం లేకపోయింది. కూర్చోవడం ఆశక్యం అయిపోయింది. ఇంక లేచి సెలవు పుచ్చుకొన్నాడు. లాట-ల్యూ ఆతడిని సాగనంపి తలుపులు వేసేసుకొన్నాడు.

౨

మరునాడు మధ్యాహ్నం మంచు కురవడం నిలిచిపోయిన కొద్ది నిమిషాలకే జేగంట మోతతో పూరంతా ప్రతిధ్వనించింది. ఆమ్రోత ఊళ్ళో ఏదో అంటుకున్నంత అలజడి కలిగించింది. అనుక్షణమూ జపానువాళ్ళు వొస్తారేమోనన్న భయంతో రోజులతరబడి ఛారాపాతంగా కరుస్తూన్న మంచువర్షం వలన విళ్ళబడ్డంగా వున్న గ్రామం ఒక్కమారు మేల్కొంది. మనస్సులో ఆరాటం వున్నా పైకి శాంతంగానే కనబడు తూన్న ల్యూ కిటికీ తలుపులు తెరచి వీధిలోకి తొంగి చూసేడు. బయట ఏమీ గొడవ లేదు. ఆ-కూ్యా వీధివెంట జేగంట మ్రోగించుకుంటూ ప్రతి ఇంటికీ వెళ్ళి పిలుస్తున్నాడు.

“దేవుడుగుళ్ళోకి రండి. జమీందారు హూఆ గారు ఏదో చెప్తారుట. దేవుడు గుళ్ళోకిరండి.”

ఆకూ్యా హూఆ యొక్క గుర్రాలపద్ద వుండేవాడు. పొలాలమీది తనిఖీకి వెళ్ళినప్పుడూ, పట్టణంలోకి ఏదన్నా పనిమీద వెళ్ళినప్పుడూ జమీందారు ఎక్కే దోరవన్నె గుర్రాన్ని కనిపెట్టి చూడడం ఆతడిపని. ఆతడు కర్తీలేని పదహారేళ్లాల యూర్బుడు. జూదం అంటే ఇంక తిండి కూడా అక్కర్లేదు. సంవత్సరాది రోజున రైతులు సరదాకి పేకాటో, పాచికల ఆటో ఆడుకుంటూంటే ఆకూ్యా అందులో విధిగా ప్రవేశిస్తాడు. అవీదాది అంతా కష్టపడి కూడపెట్టిన డబ్బును, కట్టుబట్టలతోనహా ఆటలో ఓడిపోయేదాకా జూదం ఆడతాడు. ఆయాసం వచ్చి, దిగాలు పడి ఒకటిరెండు రోజులు గుర్రాన్ని సరిగ్గా చూడడు. అప్పుడు “అతన్ని దారిలో పెట్టేటందుకు” అంటూ జమీందారు కమిటీ తీసుకుని ఒక అర డజను వుతుకుతాడు. దానితో మళ్ళీ దారిలోపడి మామూలుగా పని ప్రారంభిస్తాడు. ఆకూ్యా యొక్క ఈపాడు అలవాటు యజమానికి ఎంతో

ఉపయోగించింది. స్వతంత్రంగా జీవించడానికి తగినడబ్బు ఆతనివద్ద వుండదు. అందుచేత హుఆ ఏషరతులు విధిస్తే వానికే ఒప్పుకొని, ఆతనివద్ద పనిచేయాలి. ఈ అవకాశం తీసుకొని హుఆ ఏడాదికి రెండు మార్లు జీతం తెగ్గోస్తుంటాడు. ఆకూ్యా ఏడ్చినా తప్పదు. మొత్తుకున్నా తప్పదు. ఆతనికి మరోగతిలేదు. హుఆ కు కావలసింది అల్లాంటివాడే. చవగ్గా పనిగడవాలి ఆతనికి. అవిధంగా ఆకూ్యాని ఎప్పుడూ “నిరుద్యోగ సమస్య” ఎదుర్కొనేలేదు. అంతకన్నా అధ్యాన్నస్థితిలోవున్న అగ్రామ స్థులు అది చూసే మురిసిపోయేవారు. కేనీ జపానువాళ్ళు వచ్చి, తాము ప్రారంభించిన “పవిత్రయుద్ధం” కోసం దోరవన్నె గుర్రాన్ని కాజేపాక. ఆతనికి ఆవుద్యోగం కాస్తా వూడింది. అప్పటినుంచీ మాడిపోతూన్నాడు. అల్లాంటిది ఇప్పుడు ఒక్క క్షణం క్రితమే స్వీష్టకృతుగా భోజనంచేసిన వాడిలా ఆతడు మహాహుషారుగా వున్నాడు. ఆతని మాటలు పాటలా వినబడుతున్నాయి.—“జమీందారుగారు ఏదో ముఖ్యమైన సంగతి మాట్లాడుతారు. అంతా దేవుడిగుళ్ళోకి రండో హోయ్!” అంటున్నాడు.

ఎముకలు బయటపడి, కంకాళంలా కనబడుతూన్న ఆకూ్యా కోతిలా ఎగిరి గంతేసి టముకు కొడుతూంటే కిటికీలోంచి లూ్యా చూసేడు. “జమీందారు హుఆ విజంగానే వచ్చినట్టుంది.” అనుకున్నాడు. విన్నరాత్రి చిన్నమామ చెప్పిపోయిన మాటలు నిజమే ననుకున్నాడు. జపానువాళ్ళకీ, జమీందారు హుఆకీ ఏంమాటలు జరిగాయోయని ఆలోచనలో పడ్డాడు. పూర్వం రోజుల్లో యుద్ధవీరులు, సేనాధిపతులూ వన్నులు వసూలు చేసుకోడం పేరుచెప్పి. ధాన్యం వసూళ్ళ పేరుచెప్పి వచ్చినపుడు హుఆ వాళ్ళతో ఇట్టే కత్తుకలిపేసేవాడు. ఇప్పుడు కూడా బహుశా జపానువాళ్ళతో ఏదోవిధంగా ఏర్పాటుచేసే వుంటాడని లూ్యా ఆలోచించసాగేడు. ఈ ఏర్పాట్లు జపానువాళ్ళకు ‘సుఖం’ కలిగించేటట్లే

వుంటాయని ఆతడెరుగును. కాని, ఏదోవిధంగా వాళ్ళు ఊరిమీద పడకుండా చేసుకుంటే....

మధ్యాహ్నపుభోజనానికి ఆతని భార్య వంటపాకలో గంజి కాస్తూంది. లాట-ల్యా ఆమెతో చెప్పడానికి వెళ్లేడు. ఆమె పొయ్యి ముందు ముక్కాలిపీటమీద కూర్చుండి, ఆరచేతిలో గడ్డం ఆనించుకొని, పరధ్యానంగా పొయ్యిమీదవున్న కుండవేపే చూస్తూంది. కుండనిండా నీళ్లు కళపెల్లాతు తున్నాయి. అన్ని నీళ్లలోనూ వేళ్లమీద లెక్కపెట్టి గరిగేటన్ని దియ్యపుగింజలు పట్టిలు కొడుతున్నాయి. ల్యా ఆమె ప్రక్క నిలబడి రెండు చేతులతో ఆమె గడ్డం పట్టుకొని, ఎత్తి ఆమె కళ్లల్లోకి వొంగి చూసేడు. సగం సంతోషం, సగం కన్నీళ్లతో—“హూఆ వచ్చేడు”—అన్నాడు.

“అంటే మళ్ళీ ఆతడి పొలం దున్నుకోనిస్తాడన్నమాట. దేవుడి గుడివద్ద ఏమిటోగాని చెప్తాడట, నువ్వుకూడా వస్తావా? నేను వెంటున్నాను.”

ఆమె ఒక్కమాటకూడా పలికకుండా శూన్యదృక్కులతో ఆతని వేపు చాలాసేపు చూస్తూ కూర్చుంది. తర్వాత మాట్లాడకుండానే లేచి నిల్చుంది. ఆతని భుజంమీద ఆనుకుని అడుగులు వేసింది. ఇద్దరూ దేవుడిగుడివేపు వెళ్లేరు.

వీరు వెళ్లేటప్పటికి గుడి ఆవరణ జనంతో నిండిపోయింది. కుర్రవాళ్ళూ, ఆడవాళ్ళూ ఇంకా వస్తూనే వున్నారు. హూఆ తిరిగి రావడం గ్రామస్థుల్ని బాగా కదలించింది. ఆతని రాకపై అనేక విచార పూహలు, ఆశలు సాగుతున్నాయి. గుడి మండపం మధ్య ఒక తేబిలు వేసివుంది. దానిప్రక్కగా రెండు ఊర్చీలు వేసేరు. వాని వెనకవేపున పొడుగుపాటి బెంచి వేసేరు. గోడమీద రెండు కాగితపు జెండాలు—ఒకటి చీనావారిదీ, వేరొకటి జపానువారిదీ క్రాస్ గా అమర్చేరు. జెండాలనడుమ, పైన

జపాను చక్రవర్తి బొమ్మ తగిలించేరు. జెండాలకు రెండువేపులా రెండు పొడుగుపాటి కాగితపు చుట్టలు వ్రేలాడదీయబడ్డాయి. దానిమీద బర్రె గీచితో రెండు మాటలు వ్రాయబడ్డాయి.

“అశియా జాతులన్నీ కలవాలి.”

“చీనా - జపానులకు స్నేహం కలవాలి.”

హుళ ఆక్కడలేడు. జమీందారుగారి సముద్దారు హాంగ్ మీఁ ఆక్కడే వేదికమీద వున్నాడు. కుడిమోచేతిని ఎదురుగా వున్న పేబిలు మీద మోపి, ఆతదొక కుర్చీలో కూర్చుండి వున్నాడు. ఆతనికి ఎదురుగా నేలమీద గ్రామస్థులంతా కూర్చున్నారు. విజుగానే హాంగ్ మీ తెగబలిసి వున్నాడు. “తిండి దొరక్క ప్రజలు ఎందుతూంటే ఇతగాడు లావు బారేడు. చాల ఆశ్చర్యమేనే. నాక్కూడా....” ఆశ్చర్యంతో, వింత చూస్తున్నట్లు నోరు తెరుచుకొని ల్యూ జమీందారుగారి సముద్దారువంక చూడసాగేడు. ఆదృశ్యం ఆతనిలో భయాన్నేకలిగించింది. అసలే భయం కరమైన ముఖం. దానికితోడు బుగ్గలూ, కణతలూ పూరి కళ్ళు మూసుకు పోయి, మరింత భయం కలిగిస్తున్నాయి.

ఇంత లావుమనిషి స్వరం ఎంత భయంకరంగా తయారయిందో నని ల్యూ వాణికిపోయేడు. శిస్తు వసూళ్ళకివచ్చి, ఇంట్లో కూర్చుని గావు కేకలు పెడుతూంటే ఒళ్ళు చచ్చిపోయేది. ఇంతలో గుడివెనుక అడుగుల సడి విసబడింది. చురునిముషంలో తలుపు తెరుచుకొని, జమీందారు హుళ మరిముగ్గురితో లోపలికి వచ్చేడు. అముగ్గురిలో ఒకతె మేరోజ్, రెండోవాడు జపాన్ వాళ్ళు లాక్కుపోయిన లాట-ల్యూ కొడుకు హౌఫా. మూడోవాడు ఆక్కడివారందరికీ కొత్తే. పొట్టిగా, మీసాలూ వాడూ వున్నాడు. కొడుకు కనబడగానే ల్యూ తన ఆలోచనల గుంచి మేల్కొన్నాడు. ఆతని భార్య మాటపెగిలి రాకపోయినా గాని

కెప్పువంది. ఆవిడకు ఓపికేవుంటే ఒక్క వరుకులోపోయి కొడుకును కాగలించుకొని వుండేది. కాని, అటువంటివేమీ జరగక పూర్వమే హాంగ్‌మీ లేచి 'నిలబడండి!' అన్నాడు.

గ్రామస్థు లిదివరకెప్పుడూ ఇలాంటి గొడవ ఎరక్కపోవడంచేత వెర్రిమొగాలు వేసుకుని మాటామంతీ లేకుండా లేచి నిలబడ్డారు. హుఆ, మీసాలమనిషీ నెమ్మదిగా వచ్చి బల్లమీద చదికిలబడ్డారు. హాఫా, మేరోజులు వారికి చెరొకప్రక్కా నిలబడ్డారు. అసమయంలో హాంగ్‌మీ ఒక్క గావుకేక వెట్టేడు. "జాతీయగీతం పాడండి." గట్టిచిక్కే వచ్చి పడింది. అసాధ్యమైన సమస్య తెచ్చిపెట్టేడు. ఆ పూళ్ళోవాళ్ళు చీనా వాళ్ళదిగానీ, మరొకళ్ళదిగానీ జాతీయగీతం ఎప్పుడూ విని వుండలేదు. హాంగ్‌మీ తానే పాడడం మొదలెట్టేడు. కాని, అందులో ఒక్కమాట కూడా ఎవ్వరికీ అర్థం కాలేదు. సముద్ధారు ఆజ్ఞాపించేక పాడకతప్పు తుందా? కొంతమంది రైతులు ధైర్యంచేసి పల్లెటిగీతం ఒకటి పాడడం ప్రారంభించేరు. హాంగ్‌మీ బొంగురుగొంతుకా. ఈ జానపదగీతం పాడుతూన్న రైతుల స్వరాలు ఒకదాని కొకటి మేళవించి కప్పలు బెక బెకలాడుతూన్నట్లు తయారయింది. మీసాలమనిషి కనుబొమ్మలు ముదేసి విసుగుతో పొడిదగ్గు దగ్గడం ప్రారంభించేడు. పాడుతూ పాడుతూన్న వాడల్లా హాంగ్‌మీ "కూర్చోండి" అని కేకబెట్టేడు. మీసాలవాడి ముఖం చూసేటప్పటికి అతడి చొక్కాలో జెర్రిపాకినట్లయింది. గ్రామస్థులంతా మళ్ళీ చదికిల బడ్డారు. వాళ్ళకి ఈగొడవ ఏమీ అర్థం కావడం లేదు.

హుఆ లేచి, బహు గంభీరంగా వేదికమీద ముందుకు రెండడుగులు వేసేడు. పొడుపాటి గోధుమరంగు కోటు తొడిగిన హుఆ వెనకటి కన్నకొంచెం చిక్కినట్లు కనబడుతూన్నాడు. అతడు చేతికర్రలా ఉపయోగించే వెదురువేరు పొగగొట్టం (పైప్) అతని చేతిలోనేవుంది. జపాను వాళ్ళ ఫేషన్‌లో కొత్తగా పెంచుతూన్న మీసం తప్ప అతనిలో కొత్త

మార్చేమీ కనబడలేదు. అతడి గుభీరమైన కళ్ళు తమ మీద ప్రసరించ గనే ఎదుట కూర్చున్న గ్రామప్రజ లందరికీ ఒళ్ళు జలదరించింది. అందరూ నిశ్శబ్దంగా ఏం వచ్చి పడుతుందో అన్నట్లు చూస్తున్నారు. హఠాత్తుగా పెద్ద గొంతుతో హఠా ఉపన్యాసం ప్రారంభించేడు.

“సోదరులారా ! గత కొద్దిమాసాలుగా మిమ్మల్నిగాని, నాభూము ల్నిగాని చూసుకోలేకపోయాను. పరిస్థితులు అల్లావచ్చేయి. మిమ్మల్ని విడిచివెళ్ళక తప్పిందికాదు. నాచునన్ను ఎంతో బాధపడింది. కాని, ఏం చేస్తాను? కాని, నాభూమికోసం ఎంత పరితపించానో మీకోసం కూడా అంత దుఃఖపడ్డానంటే నమ్మండి. తర్వాత జరిగిన ఘటనలనువట్టి చూస్తే నేను పట్టణంవెళ్ళి కాపురం పెట్టడం మంచిదే అయిందనిపి స్తుంది. జపాన్ సామ్రాజ్య నైన్యాధిపతుల ధర్మమాయని నేను మరల మీసేవచేయగలిగే అదృష్టం పట్టింది....”

మాటమధ్యలో ఆగిపోయి తాను వారికి చేయబోయే సేవలను ఏకద్రువు పెట్టడానికి జ్ఞాపకం చేసుకోసాగేడు. బుర్ర తడుముకున్నా, కొత్తగా పెరుగుతూన్న మీసం గిల్లుకున్నా లాభం లేకపోయింది. చివ రకు పట్టణంలో వున్నపుడు జపాను వాళ్ళనుంచి నేర్చుకున్న కొన్ని పదాలు గుర్తుకొచ్చేయి. ‘ఆశియా ఆశియావాసులకే,’ ‘ఆశియాలోని జాతు లన్నీ ఏకంకావాలి,’ ‘బోల్షివిజం మహామారినుంచి ప్రంపంచ నాగరికతను రక్షించడానికై పవిత్రపోరాటం సాగించాలి’ మొదలయిన పదజాలాన్నం తనీ దూర్చి, యూనివర్సిటీ ప్రొఫెసరులాగ ఎవడికీ అర్థంకాకుండా ఉపన్యాసం సాగించేడు.

గ్రామస్థలందరూ నోళ్ళు తెరుచుకొని, ఎంతో శ్రద్ధతో విన్నారు. అర్థం చేసుకుందుకు ఎంతో ప్రయత్నించేరు. కాని, ఒక్కరికీ హఠా మాట్లాడుతూన్నది దేనివిగురించో అర్థంకాలేదు. ఈ కొత్తమాటలకీ తమ వ్యవసాయాలకీ దూడా-దుడిక్కి, శిస్తు-చస్తులకీ ఏమీ సంబంధం లేదని

నిశ్చయించుకున్నారు. అందుచేత ఆ మాటలవలన వారికంత ఉత్సాహం కలగలేదు. ఉపన్యాసం జరిగినకొద్దీ విసుగుదల హెచ్చింది. ఎప్పుడు వాదిలిపోతుందా అనుకోసాగేరు. వారి దృష్టి గ్రామానికి తిరిగివచ్చిన జపాను ఖైదీలపేదకీ, పిసాలవాడి పేదకీ తిరిగింది. వాడు హుఆ ప్రక్కన కూర్చుండి, కదల మెదలకుండా వింటున్నాడు. వాడి మనస్సులోని భావాలు ఏమిటో ఎవ్వరికీ అర్థంకాలేదు.

హౌఫా కొంచెం వయస్సు పెరిగినవాడల్లే వున్నాడేగాని అంత కంటే పెద్ద మార్పేమీలేదు. నుదుటిమీద రెండోమూడో పొడుగాటి మచ్చలు కనబడుతున్నాయి. ఆ చూపులకు తగినట్లుగా మనిషిలో గాంధీ ియం, శాంతం ఏర్పడింది. వెనకటి తొందరపాటూ ఆవీ ఇప్పుడు కనబడంలేదు. ఆతని ముఖం చూస్తే తనను ఇక్కడకు తీసుకురావటం వలన సంతోషపడుతున్నాడో లేదో కూడా తెలిసేలాలేదు. బహుశా తన తల్లిదండ్రులు చూడా వచ్చి జనంమధ్య కూర్చుని వున్నారనీ, తనకోసం తన తల్లి ఇంచుమించు మతి పోగొట్టుకొందనీ ఆతనికి తెలుసునో తెలియదో. మేరోజ్ పూర్తిగా మారిపోయింది. ఇద్దరు, ముగ్గురు పిల్లల్ని కన్నదానిలా చిక్కి శల్యం అయిపోయింది. కాని, చర్మం ముడతలు పడిపోలేదు. ఆమె నన్నని శరీరంలో నల్లని కళ్ళు మరింత పెద్దవిగా, కనబడుతున్నాయి. ఆమె ఆకళ్ళతో గ్రామస్థులవంక చురుకుచురుకుగా చూస్తూంటే చాలమంది యువకులు ముగ్ధులయిపోయేరు.

తమకి పరిచయంలేని ఆకొత్తవాడి సంగతి వాళ్ళకేమీ బోధపడదంటేదు. మోటుగా, పొట్టికుంచంలా వున్నాడు. గుండ్ర పుచ్చకాయలా కనబడే చచ్చుమొహం. చప్పిడిముక్కు. దానిక్రింద తమాషాగావున్న గుబురుమీసం, అది చూసేటప్పటికు వాళ్ళంతా నవ్వేటంత పర్యంతం అయింది. కాని వాడిమొహం, వాడి నిశ్శబ్దం చూసినసీదట చివరకు చిరు నవ్వు కూడా వాళ్ళపెదవులమీదికి రావడానికి చెరిచింది. పైగా వాడు పైన

వేసుకొన్న నల్లని వైగుడ్డ చూపేటప్పటకు వాళ్ళందరికీ యములాడు జ్ఞాపకం వచ్చేడు.

ఇంతసేపూ హుళ “కొత్త ఆశియా ప్రభుత్వవిధానాన్ని” గురించి చెప్పకుపోతూన్నాడు. ఇంక తనకు వచ్చిన శబ్దజాలం అంతా పూర్తిగా వొట్టిపోయేక అతడు అసలు సంగతికి వచ్చేడు. స్వరం అంతకంతకి పెద్దదవుతుంది. తారస్థాయిలో నడుస్తూన్న ఆ సంగీతానికి గ్రామస్థులు మేల్కొని వినడం ప్రారంభించారు.

“సోదరులారా : ఒక్కమాట చెప్తావినండి. జపాన్ సామ్రాజ్య సైన్యాలకు మనమీద ఎంతప్రేమ ఉందో చెప్పడానికి ఒక్క ఉదాహరణ చాలును. క్రిందటి వేసవికిముందు హౌఫా, మేరోక్ లు పడుచుదనపు తొందరపాటుకొద్దీ జపాన్ చక్రవర్తి నైనికులకు ఏవిధంగా కోపంతెప్పించేరో మీరంతా ఎరుగుదురు. అసలు మార్షల్ లా ప్రకారం అల్లాంటివాళ్ళని కాల్చి పారెయ్యాలి. ఆవిధంగా చేయడానికి బదులు చక్రవర్తి నైనికులు వాళ్ళని పట్టణంతీసుకెళ్ళి, బుద్ధులు నేర్పేరు. ఈవేళ సుఖంగా వాళ్ళు పిదగ్గరికి తిరిగి వచ్చేరు.”

హుళ ప్రక్కకు తిరిగి వారిద్దరివేపూ చేయిపెట్టి చూపుతూ, “అరుగోవాళ్ళు, ఏమీ సందేహం లేదుగదా ?”—అన్నాడు.

మేరోక్ కళ్ళవలన ఆకర్షింపబడ్డ యువకులు కొందరూ, హౌఫా అంటే ఉత్సాహపడే కుర్రవాళ్ళు కొందరూ ‘హుళా’ అని అరిచేరు. అధ్యమలమధ్య ‘నాకొడుకే’ యని వెర్రికేక ఒకటీ, మతిలేనిదాని నవ్వులాగ పెద్దనవ్వు ఒకటీ వినబడ్డాయి. లాఓ-ల్యూ భార్య కేకా, నవ్వును అవి. తల్లిని చూడగానే హౌఫా వేదికమీదనుంచి గెంతబోయేడు. కాని, హుళ చప్పుడుచేసి, అతనిని ఆపుచేసేడు. “నిశ్శబ్దం. మాట్లాడకండి.” అని ఒక మారు అందరినీ హెచ్చరించి తన ఉపన్యాసం మరల సాగించేడు.

“జపాను సామ్రాజ్యసైన్యం మనకి శతృవుకాదనే సంగతి ఇప్పుడు మీఅందరికీ తెలిసేవుంటుంది. మరల మనం మనపూర్వపు జీవితాలు గడవవచ్చు. పూర్వంలాగే వ్యవసాయం చేసుకోవచ్చు. అంటే మనం గొడవలు లేకుండా వుంటామన్నమాట. పూర్వం వుండే మునసబులు, వాళ్ళంతా పోతారు. మనం కొత్తజీవితం ఆరంభిస్తాం. మన గ్రామంలో శాంతినిర్వహణ సంఘం ఒకటి స్థాపించుకుందాం.”

జమీందారు హుఆ గ్రామస్థుల ముఖాలవంక చూసేడు. కానీ, వారు జన్మలో ఎప్పుడూ అటువంటిమాట విని వుండక పోవడంచేత మాట్లాడక పూరుకున్నారు.

“అయితే మీకేమీ అభ్యంతరం లేదన్నమాటే. మీరు మాట్లాడక పోవడం అంగీకారంగానే తీసుకుంటున్నా. శాంతి నిర్వహణం విషయంలో మీరందరూ ఈవిధంగా ఏకాభిప్రాయం వెల్లించుచునందుకు చాలా సంతోషంగా వుంది. అటువంటి సంఘానికి హాంగ్మీ ఆధ్యక్షుడుగా వుండడానికి అన్నివిధాలా తగివుంటాడని నాఅభిప్రాయం. అతడు సమర్థుడు. చాకచక్యం వున్నవాడు. అతడు నాభూములమీద వుండి ఎల్లా పనిచేసేడో మీరంతా ఎరుగుదురు దయాదాక్షిణ్యాలున్నవాడు. గ్రామస్థులు నల్లరూ సుఖపడాలనే రకం మనిషి. మీఅందరితోనూ లావాదేవీలు వున్నవాడే. మీరే ఎరుగుదురు ఇవన్నీ. కానీ, ఒక్కటుంది. పాపం అతనికి ఒక్కక్షణం తీరదు.”

గ్రామస్థులంతా ఆశ్చర్యంతో విస్తుపోయి చూస్తూంటే జమీందారు ఒక్క నిమిషం ఆగి చుట్టి అందుకున్నాడు.

“లాట-లూట్ ఆతడికి డిప్యూటీగా వుండాలని నేను ప్రతిపాదిస్తున్నాను. ఆతడిని చిన్నప్పటినుంచి ఎరుగుదును. ఎన్నో ఏళ్లుగా నాభూములు చేస్తూన్నాడు. పెద్దవాడు. నమ్మకస్తుడు. ఒక్క ఏడాది కూడా ఆతడు నాశిస్తు ఎగబెట్టలేదు. అతడు తప్పకుండా ఈ నా నూచ

నను అంగీకరిస్తాడనే విశ్వసిస్తాను. తనకొడుకును క్రేమంగా ఇంటికి పంపేసిన జపాను సామ్రాజ్య సైన్యాలయెడ తనకుండవలసిన భక్తి శ్రద్ధలు చూపడానికైనా అతడు ఒప్పుకుంటాడు. ఎమంటావు లూయీ ?” అని లాఓ-లూయీ వంక తిరిగి ప్రశ్నించేడు.

తాను చేయవలసిన పనేమిటో తెలుసుకుందామని లూయీ అనుకుంటూండగానే జమీందారు ఒక కాగితం మీద పేర్లు వ్రాసేసి మీసాల వాడిచేతి కిచ్చేడు. సభ ముగిస్తూ రెండు మాటలు చెప్పమని అతడిని అడిగేడు. అతడుకూడా మహా ఒయ్యారంగా పేదరిక కొనవరకూ నడిచి వచ్చి గ్రామస్థులెవరికీ అర్థం కాని చీనాభాషలో ఉపన్యాసం ప్రారంభించేడు.

“శాంతి ఇంక నిర్వహించబడుతుందనే విషయం నాకు చాలా ఆనందం కలిగిస్తోంది. ఒక విధంగా చూస్తే మనం ఒకే జాతివాళ్ళమని చెప్పాలి. రెండోది మనభాషలుకూడా ఇంచుమించు ఒక్కలాగే వుంటాయి. మన జాతులు రెండూ స్నేహంగా, ఒకరికొకరు తోడ్పడుతూ వుండడం న్యాయం. ఉచితం. నేను జపాను సామ్రాజ్య సైన్యాలలో వాడిని.” అంటూ అతడు తనపైన కప్పుకున్న నల్లగుడ్డ తీసేసేడు. అతని ఆకారం, మొలలోవున్న పెద్ద కత్తి చూసేటప్పటికి మరి గ్రామస్థులెవరికీ సందేహం మిగలలేదు. “శాంతికి, అభివృద్ధికి ఆటంకంగా వున్నవాటిని నిర్మూలించడమే నాపని. ఆ శాంతిస్థాపనకే నీగ్రామ ప్రజలలో నువ్వు పనిచేయ గలుగుతావని హాంగ్‌మి! నాకు చాలా సంతోషంగా వుంది.”

సంఘానికి కొత్తగానియమించబడ్డ అధ్యక్షుడు కృతజ్ఞతాపూర్వకంగా అభివాదనచేసేడు. మీసాలవాడు దానిని అందుకుని మరల ప్రారంభించేడు.

“ఇంతపవిత్రకార్యంలో ఆతనికి సహకారిగా వుండడానికి అంగీకరించినందులకు లాట-ల్యాను అభినందిస్తూన్నా.”

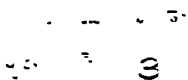
మీసాలవాడు ఒక్కని ముషం ఆగేడు. లాట-ల్యాకు అది అర్థమౌకలేదు. మర్యాదకోసం నమస్కరించాలనే ఆచారాన్నీ ఎరిగడు. అందుచేత ఆతను లేవలేదు. పైగా జపానువాడు కనిపించడంతోనే ఆతడికి ప్రాణాలు పైనే పోయేయి. అక్కడనుంచి ఎప్పుడు పారిపోదామా అని కనిపెట్టుకున్నాడు. జపాను సామ్రాజ్య వైద్యప్రతినిధి మరల “నిన్ను అభినందిస్తూన్నా లాట-ల్యా” అన్నాడు.

‘లాట-ల్యా’ అనే పిలుపుతో గ్రామస్థలమధ్య కూర్చున్న ఆతని భార్య పిడుగుమొత్తినదానిలా ఒక్క వెరికేక పెట్టింది. “నా మొగుణ్ణి కాపాడండ్రోయ్!”

ఆ జపాను పైనికుని యూనిఫారమూ, ఆ కత్తి చూసేటప్పటికే ఆమె ప్రాణాలు యెగిరిపోయేయి. దానితోడు లాట-ల్యా పేరు వినబడగానే తనకొడుకును చెట్టుకు వేళ్ళాడదీసినట్లే మొగుణ్ణి కూడా వేళ్ళాడదీయడానికే ఆతణ్ణి పిలుస్తూన్నారనుకుందేమో వెరికేక పెట్టి మూర్ఛిస్తే నేలమీద పడిపోయింది. గ్రామస్థులంతా ఆమె వేపు పరుగెత్తుకు వచ్చేరు. సభలంతా గండ్రగోళంలో ముగిసింది. కాని, ఒక్కటి మాత్రం సభ ముగిసేముందు ప్రకటించేరు. శాంతినిర్వహణ సంఘానికి సలహాదారుగా జపానువాడు గ్రామంలోనే వుంటాడని ప్రకటించబడింది.

లాట-ల్యా, చిన్న మామాకలిసి ఆమెను ఇంటికి మోసుకుపోయేరు. ప్రాణం వుందా లేదా అన్నట్లు ఆమె పడివుంది. స్మృతి ఏమాత్రం లేదు. నాలుగు రోజులకు ఆ మూర్ఛలోనే ఆమె కాళ్ళూ చేతులూ బిర్రబిగిసిపోయినాయి. ఊళ్ళో డాక్టరులేడు. లూమింగ్ ఈ ఉప్పెనకి కారణం ఏమిటో చెప్పలేకపోయేడు. ఆవిడను ఇంతకాలమూ పట్టుకు పీక్కుంటూన్న దయ్యం ఆమె ఆత్మని లాక్కుపోయివుంటుందనీ, ఆమె చచ్చిపోయే

వుంటుందని పూర్వో ముసలివాళ్ళు చెప్పేరు. యద్ధంరోజుల్లో శవపేటి కలు ఎక్కదొస్తాయిగనుక? అందుచేత క్రింద ఒకచెక్క. పైన ఒక చెక్కపెట్టి ఆమె శరీరాన్ని సమాధిచేసేపేరు.

ఇంతకాలం శిథిలావస్థలోవున్న దేవుడుగుడికి ఇప్పుడు కొత్తక : వచ్చింది. గోడలకు వెల్లివేసేరు. కప్పుమీద పెంకులు పోయినచోట కొత్తపెంకులు వేసేరు. కొక్కుపట్టిన ద్వాబిందాలూ. తలుపులూతీసి కొత్తవి పెట్టేరు. అసలు మొదట గుడి కట్టించినవారిపేరు చెక్కినరాతి పలకప్రక్కన జపానుచక్రవర్తి 'హిరోహిటో' పేరుతో మరొకరాతిపలక అమర్చబడింది. వీధిగుమ్మంప్రక్కన సైన్ బోర్డు * నిలువునాచేర్చి కట్టబడి వుంది. దానిమీద “శాంతినిర్వహణసంఘకార్యాలయం. 32 వ జిల్లా” అనేమాటలు వ్రాయబడి వున్నాయి. గుమ్మాని కెదురుగా వాకిట్లో జెండా కొయ్యమీద ఉదయభామణ్ణి చిత్రించినజెండా (జపాజండా) ఎగురు తుంది. రెండురోజుల్లో ఈ మార్పులన్నీ జరిగిపోయినాయి ముందే ఆలోచించుకొని, చేయవలసిందంతా నిర్ణయించేసుకుని జరిపినట్లు అన్ని పనులు చక్కదిద్ద జరిగిపోయినాయి.

గుడిసావట్లో ఒక పెద్దచేబిలు, దానిమీద చైర్మన్ ఆని రెండు పెద్దఅక్షరాలు వ్రాసిన కర్రపలక వున్నాయి. మంచిఅందమైన కుర్చీలో హాంగ్మీ కూర్చుండివున్నాడు. సంఘకార్యాలయానికి కావలాదారుగానూ, పనివాడుగానూ నియమించబడ్డ ఆక్యూ గుమ్మంలో కూర్చుని, హాంగ్మీ ఇంతలావు ఎల్లాఅయ్యాడా? అని ఆశ్చర్యంతో ఆలోచిస్తూన్నాడు. సంఘ

* చీనవ్రాత పైమంచి దిగువకు నిలువునా వ్రాయబడుతుంది.

సభ్యు లింతెవ్వరూ రాలేదు. అయినా హాంగ్‌మీకి ఈ ఏకాంతం బాధకరంగా తోచినట్లులేదు. దేశంమునిగిపోయేటంత సమస్యవచ్చిపడితే ఆలోచన తెమలక తన్నుకుంటూన్నట్లు ఓనిమిషం కనుబొమ్మలు చిట్టిస్తూన్నాడు. మరోవిమిషంలో సమాధానం సాధించినట్లు చిరునవ్వు నవ్వుతూన్నాడు. మరోవిమిషంలో తానొక కమిటీమీటింగులో కూర్చున్నట్లు, తన సహచరుల సలహాలను అంగీకరిస్తూన్నట్లు భావిస్తూ తలవూపుతున్నాడు. ఈవిధంగా కొంతసేపు భావభంగిమలు ప్రదర్శించేటప్పటికి విసుగుదల పట్టినట్లుంది. వెంటనే గొంతుచించుకుంటూ ఆక్యాసు పిలిచేడు.

“పోయి టీ తే!”

అంతసేపూ హాంగ్‌మీ కూర్చున్నపడకకుర్చీ సౌందర్యాన్నీ, హాంగ్‌మీ భావభంగిమల్నిచూస్తూ మైమరచివున్న ఆమూర్తుడు కేకకు ఆదిరిపడిలేచి నిలబడ్డాడు. గబగబా పరుగెత్తివెళ్ళి వాకిట్లో ఒకమూల మూడురాళ్లు ఎత్తిపెట్టి, మంటబెట్టిన టీ కెటిల్ పట్టుకొచ్చేడు. యజమానికి తొందరగాటీ యివ్వాలనే ఆతురలో కెటిల్ సరిగ్గాపట్టుకోలేదేమో ఉడుకు తూన్ననీళ్ళు కొద్దిగా పాదాలమీద పడ్డాయి. అంత నడిశీతాకాలంలోకూడా అతని కాలికి జోడు లేదు. ఉద్యోగం ఇచ్చేరేగాని, జీతం ఇవ్వకపోవడంచేత జోడు కొనుక్కోలేదు. కాళ్ళు కాలడంతో ఏడవకుండా వుండలేకపోయేటప్పటికి చైర్మన్‌కు మహాకోపం వచ్చింది. విసవిసవచ్చి ఆక్యా చేతిలోని కెటిల్ తీసుకుని, సాగతీసి ఒక్క రెంపకాయ కొట్టేడు. దానితో గూబ గుంయ్ మనిపోయింది.

“పనిలో ఎంతనేర్చుందాలి, ఎంతశ్రద్ధవుండాలి?”— అంటూ చైర్మన్ తన కుర్చీలో కూర్చుండి, ఒకకప్పు టీ తిరగబోసుకున్నాడు.

“నువ్వు ఇప్పుడొక ఆఫీసులో ఎంతో ముఖ్యమైనపని చేస్తూన్నావనే సంగతి మరచిపోకూడదు. నువ్వు నా అంగరక్షకుడివి. నువ్వుచేపే ప్రతివని గ్రామస్థులకు ఆదర్శంగా వుండాలి. తెలిసిందా ?”

“తెలిసిందండి” అన్నాడే గాని పాపం ఆకూర్చుకు ఏమీ తెలియ లేదు. హాంగ్ కుమి కొట్టినదెబ్బకు తల యింకా తిరిగి పోతూంది. మెదడు పనిచేసే స్థితిలోలేదు. రెండోవిషయం తాను చేయవలసిన పని స్వభావం ఏలాంటిదో ఇంతవరకు అర్థం కాలేదు. కాని, ఒక్కటి మాత్రం అర్థం అయింది. ఏక్షణంలో నై నాసరే చైర్మన్ చేత లెంపకాయలు తినడానికి అవసరపడే వుద్యోగం లభించిందని అతనికి కొంతవరకు తెలిసింది. ఈ విషయం తెలియడంతోనే ఎవ్వరూ చెప్పనక్కర్లేకుండానే అతడు తగు జాగ్రత్తలో వుండసాగేడు. వెంటనే స్వరం, స్వరూపం కూడా సాధ్యమైనంతవరకు మార్చి అన్నాడు.—

“తమ పాదాలకాడివోడికి ఇప్పుడిప్పుడే తెలుస్తున్నాయండి.”

“మంచిది, చలో జావ్!”

మళ్ళీ ఆకూర్చుకు గొప్పచిక్కు వచ్చిపడింది. పరిమితమైన అతని శబ్దకోశంలో ‘చలో జావ్’ అనేమాట ఎక్కడా అగతగలలేదు. కళ్ళప్ప గించి చూస్తూ చైర్మన్ ముందు నిట్రాటలా నిలబడి పోయేడు.

చైర్మన్ లేచి నిలబడి ఇదివరకటికన్న ఊతమైన మరో లెంప కాయ కొట్టేడు. “ఓరి! పెధవా! నీ చోటికి పొమ్మంటే అర్థం కాలే దటరా?”

ఈ రథసలో చైర్మన్ కు కాలక్షేపం కాసాగింది. విసుగుదల పోయింది. నెమ్మదిగా కుర్చీలో చదికిలబడ్డాడు. ఆకూర్చు తనచోటికి పోయి కూర్చుని మంట్ర తి పోతూన్న చెంపలు తడుముకోసాగేడు. ఈ మధ్య వ్యవధిలో కాస్త చల్లబడ్డ టీని ఒకటిరెండు కప్పులు చప్ప రించే బప్పటికి చైర్మన్ కు పొగమీద భ్రమపారింది. ఒక సిగరెట్టు ముట్టించి, ఉంగరాలు తిరుగుతూన్న పొగవంక చూస్తూ కూర్చునేసరికి హఠాత్తుగా అతనికో విషయం జ్ఞాపకం వచ్చింది.

“ఒరేయ్ !”

ఆకేక వినడంతోనే ఆక్యూ లేచి నిలబడ్డాడు.

“ప్రొద్దుటే చెప్పిన పని చేసేవా?”

భయంతో ఎణికిపోతూ ఆక్యూ “చిత్తం చేసేనండి” అన్నాడు.

“లాఁ-ల్యా చద్దికూడు తినగానే వస్తానన్నాడండి.”

కేసు విచారణచేస్తున్న జడ్జి పోజులో చైర్మను ఆశ్చర్యం, కోపం ప్రకటిస్తూ “చద్దికూడు తినడాని కింతసేపా?” అని అడిగేడు.

“చిత్తం: ఏలినవారి పాదాలకాడివాడిని, నాకేమీ తెలియదండి. బహుశా మంచివస్తువేదన్నా పుందేమోనండి. విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నా చేమోనండి.”

“ఏడిసేడులే. వెళ్ళి తీసుకురా, మనదేశానికి సంబంధించిన ఒక సమస్యమీదసలహా కావాలని చైర్మన్ గారు రమ్మంటున్నారని తీసుకురా.”

“చిత్తం చిత్తం”

హాంగ్ మీ చెప్పిన కొత్తమాటలు వల్లించుకుంటూ ఆక్యూ గది లోంచి పరుగెత్తిపోయేడు. ఆ మాట మరిచిపోయేలోపున ల్యా చెవిని పడెయ్యాలని ఆతని ఆతురత.

లాఁ-ల్యాకు చైర్మనుఆజ్ఞ ఆక్యూ ద్వారా పొద్దున్నే అందింది. నిజం చెప్పాలంటే ల్యా ఏదో అత్యవసరమైన పనుండే కబురు వచ్చిందని నిశ్చయించేడు, గాని వెళ్ళడానికి భయపడ్డాడు. భార్యయొక్క హతా స్మరణం ఆతనికి విచారాన్నే గాకుండా జపాను సలహాదారు అన్నా చైర్మన్ అన్నా విపరీతమైన భయంకరిగించింది. ‘చైర్మను’ ‘డిప్యూటీ’ ‘సంఘం’ ‘సలహా’ మొదలయిన శబ్దాలన్నీ ఆతనికి కొత్తే. ఏమీ అర్థం కావడంలేదు. అవి వింటేచాలు తలదిమ్మెత్తి పోతూంది.

ఈసమయంలోనే ఈ వెర్రిపీనుగ మళ్ళీ కబురుతెచ్చేడు.

“దేశానికి సంబంధించిన ఒక సమస్యమీద సలహా కావాలట. చైర్మన్ గారు రమ్మంటున్నారు.”

దారిపొడుగునా కంఠోపాతంచేసిన ఆ వాక్యాన్ని తు. చ. తప్పకుండా వప్పగించేడు ఆక్యూ.

ఈ తెలివితక్కువ దర్దమ్మనుమాసి లాట-ల్యూ విచారపడ్డాడు. కానీ రెండోమూల భయంకూడా పట్టుకుంది. గుర్రాలపెద్ద పనిచేసేవాడల్లాయిప్పుడు ‘ఆర్డర్లీ’ వుద్యోగం చేస్తూన్నాడు. అదోకొత్తమాట. ఆ ఉద్యోగంయొక్క సంగతులు ఉద్యోగితే తెలియనప్పుడు ల్యూకు తెలియగల ఆవకాశం ఏం వుంది :

లాట-ల్యూకు తప్పలేదు. ఆర్డర్లీవెంట కాళ్ళు ఈడ్చుకుంటూ డేవుడిగుడివేపు బయలుదేరేడు. డేవుడిగుడి యిప్పుడు ‘శాంతినిర్వహణ సంఘం’ యొక్క అఫీసుగా మార్చబడింది.

లాట-ల్యూ లోనికిరాగానే హంగ్ మీ చిరునవ్వుతో ఆభ్యుత్థానం చేసేడు. “ఓహో ! డిప్యూటీ చైర్మన్ ! రా. కూర్చో. ఆకుర్చీలాక్కో.”

“అలస్యం అయింది. జీమించండి సముద్ధరుగారూ !” అని ల్యూ నసిగేడు.

“కాదు. చైర్మన్ అని పిలవాలి.” అని చిరునవ్వుతో ల్యూ తప్ప దిడ్డేడు హంగ్-మీ.

“ఇకనుంచి నన్ను చైర్మన్ అని పిలవాలి. నువ్వు డిప్యూటీ చైర్మన్ అని పిలిపించుకోవాలి. తెలిసిందా ? నిజంచెప్పాలంటే నాకు సముద్ధరువేరే వచ్చింది కానీ, ప్రజలకి కొద్దోగొప్పో ఈవిధంగా సేవ చేస్తూన్నప్పుడు దానికి సంబంధించిన పేరు తోనెయ్యడం ఎందుకని? నీకూ అలాగే తోచాలి న్యాయంచేత.”

“ఓహో !” అని ల్యూ ఒక్కనిముషం తటపటాయించేడు. అతనికి అలా తోచడంలేదుమరి. డబ్బుఖర్చు లేకుండా వచ్చిన బిరుదుమే

అయినా అది వొదిలిపోతే చాలునని ఆతడున్నాడు అవిషయం జాగ్రత్తగా చెప్పాలనుకుంటూండగానే చైర్మన్ మళ్ళా ప్రారంభించేడు.

“డిప్యూటీ చైర్మన్ : పోసీ డిప్యూటీ లాఓ-బ్యూ అంటే నీకు సమ్మతమేగద ?”

ముసలిరైతు ఏమీ మాట్లాడలేదు.

“సరే. అందులో పెద్ద ములిగిపోయేది ఏమీలేదులే. నీతో మాట్లాడ వలసిన సంగతులు బోలెడన్ని ఉన్నాయి. కాని, చూసేవుగా. ఈ సంఘం స్థాపించినది మొదలుకొని నాకు ఒక్కక్షణం తీరిక వుండడంలేదు. ఈ జిల్లాలో పరిస్థితులు బాగుపరిచడానికి ఎన్నో ఏర్పాట్లు చేయవలసి వుంది. ఈ లోపున జపాన్ సామ్రాజ్య సైన్యాలు మనకు చేసే సహాయాన్ని పూర్తిగా ఉపయోగపరచుకోవాలంటే వాళ్ళతో ఎన్నోవిషయాల మీద సంప్రదింపులు సాగించవలసి వస్తుంది. వాళ్ళదేశంలోని శాస్త్ర వేత్తలు మనమూ-వాళ్ళూ ఒకేజాతికి చెందినవారమని నిరూపించినా వాళ్ళ స్వభావాలువేరు. అందుచేత వాళ్ళతో సంప్రదింపులు నడపడం బహు కష్టం. నాకు కుచోద్యాలు, కుచ్చితాలు తెలియవు. ముక్కుకి సూటిగా పోతాను. నువ్వెరగవు నన్ను? అటువంటివాడి నవడంచేత ఇదంతా మహా చెడ్డ బాధగావుంది. చెప్పొద్దూ. నీకునాకు పరిచయం ఈనాటిదా? అందు చేత నేనెంత జాగ్రత్తగలవాడినో నువ్వు ఎరుగుదువు. వాళ్ళెదట అవమానం పొందకుండా, సాఫీగా, సక్రమంగా వ్యవహారాలు పరిష్కరించుకోవాలని నాసంకల్పం. నేను చెప్పింది తెలుస్తూందికాదా ?”

“తెలియకేం. మీరు చాలా కష్టపడుతున్నారు. మనవూళ్ళో ఇంకెవ్వరూ ఆ విధంగా పనిచెయ్యలేరు.”

“ఆ. సరిగ్గా చెప్పేవు!” అని హాంగ్మీ ఆతనిని అభినందించాడు.

“సరియైన స్నేహితుడవంటే నువ్వే. చూసేవుకాదు, అందుచేతనే నన్ను చైర్మణిని చేసేరు. ఇందులో ఏమీ సుఖం అనేదిలేదు.—”

అంటూ నిజంగా ఆ ఉద్యోగం తనకు అయిష్టం అయినట్లే కనుబొమలు చిట్టించేడు. “కాని, ఇక్కడ ఒక్కసంగతి నువ్వు తెలుసుకోలేదు. అల్లాగ అన్నానని తప్పుపట్టుకోకేం. జపాను వాళ్ళు మనల్ని లోకువ చేసేలాగ ప్రవర్తించకూడదు. అంటే, మనదేశంలో శాంతి, భద్రతలు స్థాపించడానికి జపానువాళ్ళచేత డబ్బు ఖర్చుపెట్టించకూడదు. వాళ్ళు మన యింటికి వచ్చిన చుట్టాలు, నామాట ఆర్థం అయిందా?”

లాట-ల్యాకి ఆర్థం అయిందని చెప్పడానికి వీలేలేదు. బట్టతల బరుక్కున్నాడు. కాని లాభం లేకపోయింది.

“చెప్తున్నాచూడు. మన ఆఫీసు వుండిగదా? ఇదంతా శిధిలమై పోయివుండేదని నువ్వు ఎరుగుదువు. దానిని వాళ్ళు బాగుచేయించేరు. ఈ యుద్ధంలో జుల్లో ఇంతత్వరగా ఎవరు బాగుచేయించగలరు? జమీందారుగారిక్కడా సాధ్యంకాదు. ఆపని చేయించడానికి జపాన్ సామ్రాజ్య నైన్యాలు మనకు కొంత సొమ్ము శాంక్షన్ చేసి ఇప్పించేరు. అవిధంగా మన స్నేహితుని సొమ్మును మింగివేయడం మనకు మాత్రం ఉచితమా? శాంతిస్థాపనకు వాళ్ళ సేనల సహాయం మనకు కావాలనుకో. అయినా ఇల్లాంటి చిన్న విషయాలకోసం వాళ్ళమీద మనం ఆధారపడకూడదు.”

“ఇతరులడబ్బు, ముఖ్యంగా విదేశీయులడబ్బు మనం వాడుకోవడం ఉచితంకాదు.” అన్నాడు ల్యాకి. తమపూర్వులు కట్టించిన దేవాలయాన్ని బాగుచేయించటం కోసం ఆపాడుసొమ్ము ఖర్చుపెట్టేరన్నవార్త ఆతనికి అసహ్యం కలిగించింది.

హాంగ్-మీ సంతృప్తి ప్రకటిస్తూ “అమ్మయ్య! ఎంతసేపటికీ నీనోట మాట వూడివడింది?” అన్నాడు.

“అందుచేత మనం అడబ్బంతా తిరిగి ఇచ్చేయ్యాలి. అంతా కలిసి మనం ఇవ్వవలసిన సొమ్ము ఓ వంద దాలర్లుంటుంది. మనవూళ్ళోవున్న

కుటుంబాలు ముప్పయిమూడు. నూరును ముప్పయిమూడెట్టి బాగించు. అంటే ఇంటికి మూడు డాలర్లుచొప్పున ఇవ్వవలసివస్తుంది. కాని. ఇంకో డాలరు మిగిలివుంటుందికాదా? జమీందారుగారితో చెప్పి ఆడాలరును ఆయనచేత ఇప్పిస్తాను.”

పరిస్థితులు అర్థం కావడంతోనే లాట్-ల్యూ గుండెలు పీచుపీచు మన్నాయి. “అయితే ఆడబ్బంతా ఇచ్చేయ్యాలంటారా?”

“తప్పకుండా. నువ్వు ఇచ్చివేయవలసిందే నన్నావుకాదా?” అంటూ హాంగ్ మీ ల్యూవంక తీక్షణంగా చూసేడు.

లాట్-ల్యూ ఏమీ సమాధానం ఇవ్వలేదు. తల వ్రేలేసుకుని ఏదో ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాడు. పెళ్ళాం వచ్చిపోయినతర్వాత ఆతడు యింట్లో గుడ్డిగవ్వకూడా చూడలేదు. ధాన్యం అమ్మి డబ్బుతెద్దామంటే ఇంట్లో ఒక్కగింజలేదు. విత్తనాలకోసం వుంచిన బార్లీ గింజలు తినేస్తూన్నారు. అవికాస్తా తినేస్తే పంటవేసే రోజుల్లో నానాబాధలూ పడాలిసి వస్తుంది. పైగా తనకొడుకు జపానువాళ్ళ చేతులనుంచి, గోచీగుడ్డతో బయట పడ్డాడు. చలికి వొణికిపోతూన్నాడు. అతనికి చలి ఆపే దుస్తులు ఏమన్నా కొనాలి.

“ఈ విషయంలో నువ్వు మరొకలాగ చెప్పడానికి వీలులేదు. దీన్ని వెంటనే సర్దుబాటు చేయవలసివుంటుందికూడా. మర్యాద చెడిందీ అంటే ఈ జపానువాళ్ళతో ముందుముందు ఏదన్నా వచ్చినపుడు మాట్లాడ్డం అసంభవం అయిపోతుంది.”

చైర్మన్ ఈ మాటలంటూ చూసిన చూపులకు లాట్-ల్యూ గజ గజలాడిపోయేడు.

“డిప్యూటీ చైర్మనువి నువ్వు. నీ అధికారాన్ని గ్రామస్థుల మీద చూపించడానికి నీకింతకన్న మంచి అవకాశం దొరకదు. ఆ పని నేనే చేసివుందును. కాని బోలెడంత పని వుండిపోయింది నాకు. జపాన్

సామాజ్య సైన్యాలతో ఎన్నో సంప్రదించవలసిన రాజకీయాలు మిగిలి పోయినాయి. నీకు తెలియదా యేమిటి? అందుచేత నువ్వే పోగుచెయ్యాలి డబ్బు. ప్రజలకు పనికివాచ్చే పనులంటే నువ్వెప్పుడూ సందేహించవు. అందుకనే నీకిది వొప్పచెప్తాన్నా. ఈ విషయంలో శక్తివంచన లేకుండా కష్టపడి పనిచెయ్యాలి. అయితే. ఎన్నాళ్ళలో వసూలు చెయ్యగలవు? ఒక వారం పడుతుందా? ఒకవారంలో ఖచ్చితంగా వసూలు చెయ్యాలినుమా!” అంటూ ప్రశ్నలూ, సమాధానాలు తానే ఇచ్చేడు.

ఈ మాటలకు లాట-ల్యూ నిర్విణ్ణుడై కూర్చుండిపోయేడు. ఆతని కళ్ళముందు మూడుదారిల్లు గిర్కీలు కొడుతూన్నాయి. ఈ రోజుల్లో మూడుదారిల్లు మూడువందల దారిల్ల పెట్టు. ఊళ్ళో ఒక్కడూ చెల్లించ లేడు. అమ్మి యిచ్చేటందుకేనా ఒక్కడివద్దా దాన్యంలేదు. జపాన్ దాడుల మూలంగా తాకట్టుపట్టేవాళ్ళు కూడా తాకట్టుమీద సొమ్ము ఇవ్వడం మానే పేరు. ఒకవేళ ఇస్తేమాత్రం తాకట్టుపెట్టేటందుకు ఎవరిదగ్గర ఏముంది? తన కొడుక్కి చలికాలపు దుస్తులు కొందామని తనతిన్న తాను ప్రయత్నించడంలేదు? ఇవన్నీ మనస్సుకి తట్టడంతోనే ల్యూ ప్రకృతిలో పడ్డాడు. ముడతలుపడ్డ ముసీలితల బరుక్కుంటూ “డివ్యూటీ చైర్మన్ కూడా ఇవ్వాలా?” అని గొణిగేడు.

చైర్మన్ ఒక్కక్షణంకూడా ఆలోచించకుండా. “అహ. తప్పకుండా. ప్రజాతంత్రం అంటే ఏమిటనుకున్నావు? మనం ఇంత కష్టపడు తూన్నదీ దానికోసమేకాదూ? ఇక్కడ ఒకరు హెచ్చు. ఇంకొకరు లొచ్చు అనేది వుండకూడదు. తెలిసిందా?”

ఏమిటి తెలిసేది? ఇక్కడ ఎక్కువ-తక్కువ తప్ప అసలు మరొకటి లాట-ల్యూకు కనబడ్డమేలేదు. చైర్మన్ కు తామకూడా ఒకవాటా భరించాలననే ఆలోచన వున్నట్లే తోచడంలేదు. జమీందారు హుఆ మహా

యిస్తే ఒకడాలరు ఇస్తాడట. అదయినా చైర్మన్ గారి సిఫార్సుమీద. కాని ఈవిషయంలో చర్చించినా ప్రయోజనంలేదు. ఇప్పుడామూడుడాలర్లు తామ ఎల్లాగ ఇవ్వడం? గ్రామస్థులనుంచి ఏలాగ వసూలుచేయడం? అనే ఆలోచన తప్ప మరొకటి ఆతని బుర్రలో మెదలడంలేదు. వూళ్ళోవున్న తిండికరువు పరిస్థితులు చూస్తే అదేమీ సాధ్యమయే పనిలా కనబడ్డంలేదు.

లాఁ-ల్యూకు ఏడ్చు వచ్చినంత వర్తంతం అయింది. “నేనేదో మట్టి పిసుక్కుని బ్రతికేవాడిని. చదువుసంధ్యలు లేనివాడిని. మీకు డిప్యూటీగా వుండతగను. నాకంటే చేతనైనవాణ్ణి ఇందులో పెట్టుకుంటే బ్రతికిపోతాను.” అని ప్రార్థించేడు.

హాంగ్ మీ చవటనవ్వు నవ్వుతూ, “అల్లాగంటే ఎల్లాగోయ్! ఇదెంత పవిత్రమైన పనో ఆలోచించావా? మన ఇరుగుపొరుగువాళ్ళు శాంతిభద్రతలలో సుఖజీవితం గడపడానికి తోడ్పడడం అన్నమాట. అటువంటి వుద్యోగాన్ని వొద్దనడం ధర్మంకాదు. పైగా జపాన్ ఆఫీసరే నిన్ను డిప్యూటీగా వుంచడానికి ఒప్పేసుకున్నారు. మరిచిపోయావేమిటి?”

ఆ మనిషిని చూసి తన పెళ్ళాం హడలి చచ్చిపోయింది! అటు వంటివాడిని మరిచిపోతాడా? అందుచేత మరువలేదన్నట్లు తలవూపేడు.

“నీకు మంచి జ్ఞాపకశక్తివుంది. నాకు తెలుసు. నీకు వుద్యోగం చెయ్యాలని లేకపోతే, వెళ్ళి ఆయనతో మాట్లాడు.”

“అయ్యా! పెద్దవాడినై పోయేను. నన్ను వదిలి.....”

లాఁ-ల్యూ మాట పూర్తి చెయ్యలేకపోయేడు. ఆమాటలు వినని వాడల్లే హాంగ్ మీ మధ్యలో “ఆర్డర్లీ! పత్రిక తీసుకురా” అని ఆరిచేడు.

ఆర్డర్లీ, కునుకుతూన్నవాడల్లా ఆకేకకు ఉలికిపడి లేచేడు. గది గది పరుగెత్తిపోయి ఒక ముక్కలిపేటమీద చిందరవందరగా పడి వున్న కాగితాలలోంచి బాగా మాసిపోయి, చిరిగిన, నెలపదిహేనురోజుల క్రితంనాటి పత్రిక ఒకటి తెచ్చి యిచ్చేడు.

అది జపానువాళ్లు పెకింగ్ నుంచి ప్రకటించుతున్న దినపత్రిక. జపానువారు ఆశియాలో స్థాపించుతున్న నూతనరాజ్యాంగ వద్దతులు. జపాను సామ్రాజ్య సైన్యాలు పొందుతున్న విజయపరంపరలతోపాటు జపాను సైనికులు చీనా శ్రీలతో నెయ్యం, సౌభ్రాతృత్వం నెరపుతున్న గాధలు, బొమ్మలుకూడా ఆపత్రికనిండా వున్నాయి. చైర్మన్ తల పూపుతూ పుటలు తిరగేసేడు. అదేదో మహాఉత్తమగ్రంథం అయినట్లు, ల్యూ అక్కడున్న సంగతికూడా మరిచి పత్రికా పఠనంలో మునిగి పోయేడు.

ఇంక చేసేదిలేక లాట-ల్యూ నెమ్మదిగా వీధిలోకి పోయేడు. ఆతడు పోతుంటే చైర్మన్ పేపరు వెనుకనుంచి తొంగిచూసేడు. గుమ్మంవద్ద ఆర్డర్లీ ఆక్యూ నమస్కారం చేసేడు.

“నమస్కారం : డిప్యూటీ చైర్మన్ గారూ. ”

లాట-ల్యూ ఆ నమస్కారం అందుకొనేస్థితిలో లేడు. ఏడుపు తన్నుకుంటూ వస్తూంది.

౪

సావిట్లో బెంచిమీద కూర్చుని లాట-ల్యూ పరధ్యానంగా వీధివేపు చూస్తూన్నాడు. ఆతని ప్రక్కనే జమ్ముకాడలకట్ట ఒకటుంది. కాని, ఇంతవరకు ఆతడు దానిని ముట్టుకోలేదు. ఏమీ తోచనప్పుడు జమ్ము కాడలతో చెప్పులల్లడం ల్యూకు సరదా. ఆ అరివాటు ఇప్పటికీ ఆతడు విడిచిపెట్టలేదు. ఎప్పుడూ ఏదో పనిచేసే మనిషి వట్టినే ఊరుకోవడం కష్టం. కోతలు, నూర్చిళ్లు అయిపోయాక శీతాకాలంతో ఎక్కడికీ కదల కుండా వట్టినే కూర్చోడం ఆతనికి మహాకష్టంగా వుంటుంది. అల్లాం టప్పుడు జమ్ముకాడలతో జోళ్ళు అల్లుతూ పని కల్పించుకుంటాడు.

అపనిలో ఏముందోగాని, మహాఉత్సాహం పొందుతాడు. జమ్మ పర కలు ముట్టుకొనేటప్పటికి తోచకపోవడం, అన్నీ ఎగిరిపోతాయి. అర్ధ రాత్రి, అపరాత్రి కూడా తెలియదు.

కాని, ఈవేళ ల్యూ ఒక్క కాడకూడా ముట్టుకోలేదు. పనిచేయ దానికే అతడా దెంచిమీదికి వచ్చి కూర్చున్నా. ఆతనిచేతులు కదలడం లేదు. ఆతని మనస్సు అక్కడలేదు. మూడు డాలర్లూ తేవడం ఎల్లాగా అనే ఆలోచనలో కొట్టుమిట్టాడి పోతున్నాడు. పంట పండితే ఆనాక పెద్దలెక్కాదు. కాని, ఈవేళ గాదెలో ఒక్కగింజలేదు. అప్పు తేవ దానికి ఎవ్వరివద్ద మాత్రం ఏముంది? పైగా దట్టంగా మంచుతెర కురు స్తుంది. వాకిట్లో ఒక కాకి ఏదన్నా దొరుకుతుందేమోనని ముక్కుతో మంచు అటూ, ఇటూ చిమ్మింది. కాని, ఏమీ చొరక్కపోవడంచేత ఏడుస్తూంది.

హాఫా ఇంకో దెంచిమీద కూర్చుని జోళ్ళు అల్లుకుంటున్నాడు. ఆతని కీ.ప్రపంచం గొడవ ఏమీ ఉన్నట్లులేదు. వాణికించేస్తూన్న ఆచలిలో వొంటిమీద గుడ్డలేదనే ద్యాపే వున్నట్లులేదు. నెమ్మదిగా పల్లెటివదాల స్వరంలో ఒకగీతం ఆలాపిస్తూన్నాడు.

“అయ్యో! అయ్యో! నామనస్సును విలువలేనె యే రోజూ!

నీముద్దులొలుకు మోము చూడ మనస్సు పీకు మేరోజూ!”

రైలురోడ్డుమీద పనిచేసేటప్పుడు గ్యాంగుకూలీలు ఈపాట కట్టేరు. హాఫాను జపానువాళ్ళు వట్టణం తీసుకెళ్ళి, రైలురోడ్డు పనిలో పెట్టేరు. మేరోజును కూడా అప్పుడేకాదు లాక్కుపోయేరు? ఈవూళ్ళో నేడు సలహాదారుగా వుంటావున్న జపాను ఆఫీసరు అప్పుడు అక్కడ కెప్పెగా వుండేవాడు. ఆతని యింట్లో దాసీపనికి పెట్టేరు మేరోజ్. అవిడకు ఇంత ‘తేలికపని’ ఇవ్వడానికి కారణం ఆమె దానికి తగివుంటుం దనికాదు. “ఆమె పెద్దపెద్దకళ్ళు, కొనదేరిన ముక్కు” మీద కెప్పెన్

మక్కువపడ్డాడని గ్యాంగుకూలీలు చెప్పుకునేవారు. జపాను యజమాని అంటే మేరోజుకి ఏమాత్రం ఇష్టంలేదు. రాత్రిపూట వాడిఎదుటకి రావడం ఆమెకి ఆసహ్యం. అందుచేత సందుచూసుకొని పారిపోయి హాఫా ప్రక్క కూర్చుని సరాగాలాడుతూండేది. త్వరిలోనే మేరోజ్ కు కూలీలతో కత్తు కలిసి పోయింది. ఆమె జపాను యజమాని పొట్టిరూపమూ, వాడి ఆకారము, నడక, మాటలూ అభినయిస్తూంటే వాళ్ళంతా విరగబడి నవ్వుతూండేవారు. ఆచలిలో వాళ్ళకి అదో కాలక్షేపంగా వుండేది. ఆవిడ మీద నలుగురూ ఓపాట తయారు చేసేరు. ఆమె బేనప్పుడు ఆపాట పాడుకొనేవారు.

పాట వినికాదు గాని, నిర్విచారంగా పున్నకొడుకు ధోరణిచూసి లాఓ-ల్యా మనస్సు గంతులేసింది. నెమ్మదిగా లేచి ఆతనివద్దకు వెళ్ళి తుజం తట్టేడు. “ఎంత నిర్విచారంరా! అల్లా వుండాలనుకున్నా వుండ లేకపోతూన్నాను.”

ఆ యువకుడు ఆశ్చర్యంతో తండ్రి ముఖంలోకి గుచ్చిగుచ్చి చూసేడు. “ఏం నాన్నా! అంత విచారంగా పున్నావు. అమ్మ చచ్చి పోయింది. పోయినవాళ్ళు ఇంక తిరిగిరాదు. ఆవిణ్ణి గురించి విచారపడి లాభం ఏమిటి?”

ముసిలివాడు “అదికా” దన్నట్లు తలవూపేడు.

“మీ అమ్మను గురించి ఆలోచించి లాభం లేదని నేనెరుగుదును. పాపం, దానిని మరిచిపోయేందుకే ప్రయత్నిస్తూన్నా. నావిచారం అంతా ఆమూడు డాలర్లకోసమే.”

“డాల్లెమిటి?” అన్నాడు హాఫా ఆశ్చర్యంతో.

“జపానువాళ్ళ కివ్వాలట. చైర్మన్ నన్ను మూడుడాలర్లు ఇయ్యమన్నాడు. ఊరందరివద్దా ఇంటికి మూడు డాలర్ల చొప్పున వసూలుచేసి తెమ్మన్నాడు.”

“మరి ఏం చేద్దామనుకుంటున్నావు?”

“ఏమీ తోచడంలేదు.”

“తోచడం లేదంటే ఎల్లాగ? జపానువాళ్ళదగ్గిరి కెళ్ళి నాకు తోచడం లేదంటే లాభంలేదు.”

“అయితే ఏం చెప్పమంటావు?”

ఆయువకుడు ఒక్క నిమిషం ఆలోచించేడు.

“డబ్బులేదని చెప్పేయ్యి, జపానువాళ్ళదగ్గిర పనిచేస్తూన్న సముద్రాదుకు డబ్బుకాదు ఇవ్వడం” అని ఆతడు పిడికిలి బిగించి ఆడించేడు.

ముసిలివాడు కనుబొమలు చిట్టించి, తల ఆడించేడు. ఆతనికి ఆ అభిప్రాయం నచ్చలేదు.

“నీకు తొందరపాటు ఎక్కువరా నాయనా! నీకింకా ప్రపంచం సంగతి తెలియదు. పిడికిళ్ళతో పనులవుతాయా?”

తొందరపాటువలన ఈయువకుడు జపానువాళ్ళకి ఏలాగ కోపం తెప్పించాడో, వాళ్ళ ఈతడిని చెట్టుకి ఎట్లు వేళ్లాడదీసేరో, అది చూసి ఆతని తల్లి యెల్లా కృంగిపోయిందో ముసిలివాడి కళ్ళముందు ప్రత్యక్షం అయినాయి. ఆ ఆలోచనలు ఆతనికి విచారం కలిగించేయి. అపడుచు వాడి ప్రక్కన నిలబడలేక పోయేడు. “బలం ప్రయోగిస్తే, బాధలు తగ్గడానికి బదులు మరింత ఎక్కువౌతాయనేది నువ్వు జ్ఞాపకం వుంచుకోవాలి” అంటూ ఆతడు బైటికి వెళ్లిపోయేడు.

ఆ వెళ్ళడం సరాసరి చిన్నమామ ఇంటికేసి వెళ్ళేడు. తన పాత కాలంనాటి స్నేహితుడితో తన బాధలన్నీ చెప్పుకుందా మనుకున్నాడు. తమ యిద్దరికీ మధ్యనున్న ప్నేహంకొద్దీ, తాను కష్టంలోవున్న విషయం చూసి జాలిపడి ఏదోవిధంగా తన మూడు చాలర్లు ఇస్తాడని కూడా ఆశ పడ్డాడు. అవి చూపించి మిగిలినవాళ్ళనికూడా అడగొచ్చునని ఆతనివూహ.

కాంతి నిర్వహణ సంఘం స్థాపించిననాటి తతంగం అంతా చూసేటప్పటికి చిన్నమామకు మహా సరదా వేసింది. ఆ హడావిడి, జపాను ఆఫీసరు అంత సౌమ్యంగా అక్కడ కూర్చోడం, ల్యూ భార్య మూర్ఛ పోవడం ఇవన్నీ ఆతని మనస్సులో హత్తుకుపోయేయి. లాట-ల్యూను డిప్యూటీ చైర్మనుగా ప్రతిపాదించడం, తమరందరినెదుటా జపాను ఆఫీసరు దానిని స్థిరపరచడం ఆతని మనస్సులో మెదులుతూన్నాయి. ఇంత వరకు రైతు వాడికెవ్వడికీ అచిధమైన ఉద్యోగం దొరకలేదు. “వాళ్ళు నాకెందు కివ్వకూడదు ఆ వుద్యోగం?” అని తనకు తానే లక్షమార్లు ప్రశ్నించుకున్నాడు. కాని, దానికి సమాధానం ఏముంది?

తన చిన్ననాటి స్నేహితుడు ఇప్పుడు తన గుడిసెలోకి రావడంతో ఆతనికి భయమూ, అనుమానమూ కూడా కలిగేయి. ఆ ముసలి వానివంక చూసి, “ఇతడేనా సంఘానికి డిప్యూటీ చైర్మను?” అనుకున్నాడు. లాట-ల్యూలో మార్చేమీలేదు. ఆసలే రెండేసి వరకలున్న కనుదొమ్మలు ముడివెయ్యడం తప్ప మరోకొత్తదనంలేదు. “ఈడిప్యూటీ నాకంటే ఏవిధంగా ఎక్కువ? కేవలం అదృష్టం” అని యాతడు తన్ను తానే ఓదార్చుకొన్నాడు. కాని, తనకు తెలియకుండానే ఆగంతుకుడికి అతడు అభివాదనం చేపేడు.

“నీకు వుద్యోగం దొరికేక ఎప్పటికప్పుడే రావాలనుకుంటున్నాను. కాని ఆవనీ, ఈవనీతోనే సరిపోతుంది. అన్నా!.... అన్నట్లు వుద్యోగస్తు డివికాబోయి, ‘అన్నా’ అని పిలుస్తే కోపంరాదుగదా? అదృష్టవంతుడి వోయ్! మంచి వుద్యోగం సంపాదించేసేవు!”

అశ్చర్యంతో ల్యూ తన చిన్ననాటి మిత్రుని ముఖం ఎగాదిగ చూసేడు.

“నీకేమన్నా మతి పోయిందేమిటి? ఏమిటా వెర్రిచోరణి?”

చిన్నమామకు చాలా ఆశ్చర్యం కలిగింది. “ఏం? నువ్వు ఉద్యోగివికాదా? నేను మామూలు కూలివని చేసుకొనేవాడివి. నువ్వు గ్రామ పెత్తందారుకు డిప్యూటీవి. వెనకటిలాగే అన్నా అనిపించినా మన అంత స్తుల్లో తేడాలేదా?”

“తెలివితక్కువగా మాట్లాడుతున్నావు. కావాలంటే ఆ ఉద్యోగం నువ్వే తీసుకో. ఉద్యోగం అంటే ఊళ్ళో ప్రతివాళ్ళనుంచీ ఇంటికికి దొంగలుచొప్పన వసూలు చెయ్యాలి. తెలుసా?”

“ఏమన్నావు అన్నా! ఇంతవరకు చెప్పేవేకావు. నిన్ను అన్నా అని పిలివ్వచ్చునా?” అన్నాడు చిన్నమామ. ల్యూ చెప్పిన మాటలు ఆతనిలో వుత్సాహం కలిగించాయి. కాని, అఖరు వాక్యం ఏమిటో అర్థం కాలేదు.

లాట-ల్యూ ఉద్యోగంమీద యిలపాటం పడుతున్న తన మిత్రుడికి జపానువాళ్ళకోసం డబ్బు వసూలు చేయవలసిన విషయం అంతా చెప్పి, అదివేగంగా జరిగిపోవాలన్నాడు. కొనకంటా విన్నాక చిన్నమామకు ఉద్యోగంమీద మమకారం, మోజు అంతర్ధానం అయిపోయేయి.

“అలాగనా? మహా కష్టమైనవనేనే! అందుకే ఆపని నీకిచ్చేరు. అన్నా! నువ్వు సమర్థుడివీ, గట్టివాడివీకూడా. నేనెందుకూ పనికిరాని వత్తి బడుద్దాయిని. పోమరిపోతుని. వయస్సు వెళ్ళిపోయింది. ఏ పనీ చెయ్యలేను. మహారావుజాగాని, నన్నుమాత్రం డిప్యూటీవనికి సిఫార్సు చేయబోతేం. కుక్కో, పిల్లో, గాడిదో, కప్పో కనబడిందనుకుని దాన్ని ఎల్లా లెక్కచెయ్యమో అలాగే నన్ను మరిచిపో, నీపుణ్యముంటుంది.”

ధారా ప్రవాహంగా వస్తూన్న ఈ ఆత్మనింద వినేటప్పటికి ల్యూ బెంబేలు పడిపోయేడు. నిజంగా తన మిత్రుడికి మతిగాని పోలేదుగదా? కాని, తనపని సులువుగా తెమిలేలా కనబడవేదు. కుళ్ళిపోయిన కుక్కని

దూరంగా విసిరేసినట్లు ప్రతివాళ్లు ఈ వుద్యోగాన్ని దూరంగానే నెట్టడానికి చూస్తారని తెలుసుకున్నాడు. కాని, దురదృష్టవశాత్తూ దాన్ని తెచ్చి వాళ్లు తనచేతుల్లో పెట్టేరు. తనదురవస్థకు తనకే విచారం కలిగింది. కళ్ళనీళ్ళు తిరిగేయి.

“చిన్నమామ : నువ్వీమాట సాయంచేయకతప్పదు. ఒక్క మాడు డాలర్లు....”

చిన్నమామ ఆమాటలు విననట్లు, విన్నా అర్థంకానట్లు నటిస్తూ, ఎందుకూ పొందకుండా సమాధానం ఇచ్చేడు.

“ఈ వేళ మహాచలిగా వుందోయి. వొణించేస్తూంది. ఈవారం అంతా గండిలో మెతుకులుకూడా లేవనుకో, ఆవెధవనీళ్ళు తాగుతే ఒంటికి వేడివస్తుందా ? బలంవస్తుందా ? పోనీఅంటే ఒక్క గింజకూడా లేకుండా జపానువాళ్ళు తుడుచుకుపోయేరు.”

చిన్నమామ మాటలను నమ్మకపోవలసిన అగత్యంలేదు. బహుశా తిండిలేక చెవులు దిబ్బులువేసి తనమాటలు వినబడ్డం లేదుకాబోలు ననుకున్నాడు ల్యూ. అందుకని కొంచెం గట్టిగా “నేనుచెప్పేది ఆమాడు డాలర్లు....” అన్నాడు.

చిన్నమామ తడుముకోకుండా సమాధానం ఇచ్చేడు.

“తప్పకుండా. కాని, చూడు: మేరోజ్, లూమింగువొంటరివాళ్ళు. ఇల్లువాకిలి గొడవలేవివాళ్ళు. ఇస్తే వాళ్ళివ్వాలిగాని. నావద్ద ఏముంది ? మేరోజ్ మళ్ళీ కోళ్ళని పెంచుతూంది. బియ్యం లేకపోయినా రోజూ ఒకగుడ్డు తింటూంది. ముందువేడాది పంటల్ని గురించి, జపానువాళ్ళని గురించి లూమింగు ఇంకా ప్రశ్నలు చెప్తూనే వున్నాడు. కొద్దోగొప్పో డబ్బు సంపాదిస్తూ వుండివుంటాడు. ఒక్కజీతంక్రితమే చూసేను. ఇంటి వద్దనే వున్నాడు. నిల్చున్నపళాన వెళ్ళి వాడిని పట్టుకో. మళ్ళీ ఎక్కడి

తేనా పోగలడు. వెయ్యిగుళ్ళ పూజారి. నేచెప్పిన చూటవిను. వడివి పోయిపట్టుకో.”

స్లేగును వదుల్చుకున్నట్లుగా ల్యూను చేయిపట్టుకు తీసుకుపోయి. ఓదిగుమ్మంలో దిగబెట్టి, ఆతడు గభీమవి తలుపు వేసుకొన్నాడు. ల్యూను సంపించేసి చిన్నమామ పెద్ద నిట్టూర్పువిడిచేడు.

“పోయేడురా బాబు! బ్రతికేను.” ఎప్పుడూ షరగవివిధంగా వ్యవహరించిన చిన్నమామ ఈ ఛోరణికి లాట-ల్యూ విస్మితమయ్యేడు. యుద్ధాలు, కరువులరోజుల్లో మనుష్యులు మర్యాద మరిచిపోతారని పెద్దలు చెప్పినమాట జ్ఞాపకం వచ్చింది. కాని, చిన్నమామలాంటి చిన్ననాటి స్నేహితుడు ఇంతత్వరలో ఇల్లా మారిపోగలుగుతాడని ఆతడు ఎన్నడూ పూహించలేకపోయేడు. మానవస్వభావం ఏవిధంగా చెడిపోతుందో ఆలోచిస్తూనే ల్యూ లూమింగు ఇంటిదగ్గరకు వచ్చేసేడు. గుమ్మంవద్ద నిలబడి, తలుపుసందులోంచి దొంగలాగ తొంగిచూసేడు. తర్వాత పిలవకుండానే తలుపులు తోసుకొని ఇంట్లోకి వెళ్ళేడు.

జ్యోతిషానికి సంబంధించిన ఒక సిద్ధాంత గ్రంథాన్ని లూమింగ్ ఎంతో ధ్యానంతో చదువుతున్నాడు. నాలుగు రోజులక్రితం పక్కపూళ్ళో జపానువాళ్ళు ఒకయిల్లు అంటించేసి ఇంట్లోవాళ్ళని లాక్కుపోయేరు. ఆ తగులబడిపోయిన యింట్లో తినడానికి ఏదన్నా దొరుకుతుందేమోనని లూమింగ్ వెతుకుతూంటే తుక్కులో ఆపుస్తకం దొరికింది. అందులో వున్నవన్నీ కొత్తసిద్ధాంతాలు. ఎంతో విలువగలవి అనడంలో సందేహం కనబడలేదు. తనవృత్తికి చాలా సహాయపడవచ్చు. అందుచేత లూమింగ్ బహుదీక్షగా ఆపుస్తకం చదువుతున్నాడు. అసలే ఆతడికి దృష్టితక్కువ. దానికితోడు తిండి సరిగ్గాలేక చూపుమరింత చెడింది. అయినాసరే ఆజ్యోతిషరహస్యాలను బయటకు లాగాలనే పట్టుదలతో అరంగుళం దళసరి అద్దాలమీద ఆనించినంత దగ్గరగా పెట్టి చదువుతున్నాడు. విశ్వబ్జంగా

గదిలోకి వచ్చిన లాఁ-ల్యాను చూడగానే అదిరిపడి తాను చదువుతూన్న పుస్తకాన్ని గభీమవి ద్రాయరులో పెట్టి దాచేసేడు.

“డిప్యూటీ చైర్మన్ రాకవలన నాకుటీరం పావనం అయింది.” అంటూ పెద్దపెద్ద మాటలలో లూమింగ్ తన పాండిత్యాన్ని ప్రకటించాడు. కాని, ఆతని మాటలలో విచారం ద్యోతకం అవుతూనేవుంది. ఏమంటే అసలు డిప్యూటీగా తనను నియమించి వుండవలసిందని ఆతని అభిప్రాయం.

“లూమింగ్ : నన్ను డిప్యూటీ చైర్మన్ అని పిలవకు. ఆ పుద్యోగం కావాలంటే చెప్పు, నీకివ్వమనీ, నన్ను వదిలిపెట్టమనీ సమిద్ధారుతో చెప్తాను.”

లూమింగ్ సమాధానం ఇవ్వలేదు. కాని, ల్యా మాటలను నమ్మనూ లేదు. అంత అందమైన బిరుదును నిస్సంకోచంగా తోసిపారేసే చవట ప్రపంచంలో వుండడని ఆతని అభిప్రాయం. తన వృత్తి సహజమైన ధోరణిలో లాఁ-ల్యా ముఖం పరకాయించి చూసేడు. అందులో ఏదో కొత్తదనం ఆతనికి తోచింది. ఆడదానిచేత బోల్తాపడ్డ బ్రహ్మచారిలా కనుబొమ్మలు ముడిపెట్టేడు. దిక్కు దివాణంలేని అనాధబాలుడులా పెదవులు బిగించేడు. డిప్యూటీ చైర్మన్ ఏదో గొడవలో పడ్డాడు కాబోయినని లూమింగ్ వూహించేడు. వెంటనే పూళ్ళో తాను విన్నవార్త గుర్తుకువచ్చింది. సామాన్యంగా ఊళ్ళో ఏమాట పుట్టినా లూమింగ్ కు తెలియకుండా వుండదు. జపాను వాళ్ళకోసం డబ్బు కూరుస్తూన్నవార్త కూడా ఆతని చెవిని పడింది. అందుచేత వెంటనే ఆతురత, భయంచూపే గొంతుకతో “నీ డిప్యూటీ పదవికో దండం, నాకేమీ వద్దు” అనేసేడు.

“జ్యోతిషంలో ఒకకొత్త సిద్ధాంతం తీసుకురావడానికి పనిచేస్తూన్నా. ఆపనే తెమలడంలేదు. బెనుగాని, డిప్యూటీ చైర్మన్ : ఈ విషయం కాస్త సలుగురితో చెప్పాలి. ఇంకముందు యధాల్నిగురించి, పంటల్నిగురించి, వారలేకుండా జ్యోతిషం చెప్పగలను.”

“అల్లాగే. కాని, లూమింగ్ : నీవల్లా అయేపని పొకటుందోయ్ !” అని ల్యూ గొణిగేడు.

“అలాగనా ?” అన్నాడేగాని, లూమింగ్ ఆ సంగతేదో గ్రహించేసేడు. అందుచేత మూడు డాలర్లు సమస్య తీసుకురాకుండా సంభాషణ మార్చేడు.

“డిప్యూటీ చైర్మన్ : (ఆ పిలుపుకు ల్యూ చాలా ఇదయ్యేడు) గాలి మార్పు వచ్చినప్పుడూ, పరిస్థితులు మార్పు వచ్చినప్పుడూ మనుష్యుల అభిప్రాయాలుకూడా మారడం ఆశ్చర్యం కాదు. యుద్ధాలూ, కల్లోలాలు పచ్చిన సంవత్సరాలలో హఠాత్తుగా వయస్సు గడిచిపోయిన వాళ్ళల్లా అయిపోతాం. నాకు వయస్సు నలభయ్యేనిమిది దాటకపోయినా మునిలవాడి నయిపోయా ననిపిస్తుంది. బ్రహ్మచారిగాడిని. ఏ బాదరణందీ లేదు గనక హుషారుగా వుంటాలి. కాని, నిజం చెప్పాలంటే ఈవేళ నామనస్సులో ఉత్సాహమనేది లేదు. మనమలు, మునిమనమలు ఉంటే దాగుండుననిపించేటంత వయస్సువొచ్చి నట్లనిపిస్తోంది నామనస్సుకి.”

“నిజమే, లూమింగ్ : ఈ పాటికి నువ్వు పెళ్ళిచేసుకోవలసిందే. నీ వంశానికి అంకురం వుండాలనుకోవడంలో తప్పులేదు. వంశం లేకుండా చేయడంవలన మహాపాపం వస్తుందని భగవానులు కన్పాప్టియసు చెప్పారు. ఇంక మనమలు రావడాన్ని గురించి, ఇంకా పెళ్ళి, పిల్లలూ లేనిదే, మనమ లెక్కడినుంచి వస్తాయి ?”

“డిప్యూటీ చైర్మన్ సరిగ్గా చెప్పాడు. నువ్వు చెప్పినమాట నాకూ యిష్టమే. కాని, ఒక అడదాన్ని, ఆఖరుకి భర్తపోయిన ఏ వయస్సు మళ్ళినదానిని కట్టుకుందామనుకున్నా డబ్బేది ? ఎక్కడినుంచి తేను ?”

“ఇంతకాలం నుంచి జ్యోతిషాలు చెబుతూన్నావు, అమాత్రం వెనక వెయ్యలేక పోయేవా ?”

“స్వీట్స్ !-ఆఖరుకి మూడు డాలర్లైనా వా జేబులో లేవు.” అని లామింగ్ ఖండితంగా చెప్పేసేడు.

“అయితే కష్టమే.” అని ల్యా ఆలోచనలో పడ్డాడు.

లామింగ్ మరచిపోయినదేదో జ్ఞాపకానికి వచ్చినట్లు అదిరి పడ్డాడు. “మరిచేపోయేను. ఒకళ్ళతో ఈవేళ వుదయమే వస్తానని చెప్పేను. ఒక వర్తకుడికి జాతకం చూస్తానన్నానులే, వెళ్ళాలి. తప్పదు. డిప్యూటీ: మరొకలా అనుకోకు. వెడితే ఇంత అన్నం దొరుకుతుంది. సెలవు. మరి.”

లాఁ-ల్యాను తనగుడిసెలో కూర్చోపెట్టి లామింగ్ చల్లగా వీధిలోకి వెళ్ళిపోయేడు. నిజానికి ఆతడు ఎవ్వరినీ కలుసుకోనక్కర్లేదు. రెండు వారాలనుంచి ఇంట్లో గింజలులేవు. అందుచేత ఇన్ని వెదురా కులూ, ఊరు పేరూ తెలియని ఒకచెట్టు బెరడూ నీళ్ళలో వుడికించి అదే త్రాగుతున్నాడు. అది కడుపునొప్పి, విరేచనాలు తెచ్చిపెట్టింది. కొంచెం మంచిగాలి తగులుతుందనీ, దొడ్డికిపోయేపని పూర్తిచేసుకోవచ్చుననీ ఆతడు కొండలమీదికి పోతుంటాడు. ఇప్పుడూ అక్కడికే వెళ్ళేడు.

తలుపు మూసి గొళ్లెంపెట్టి ల్యా వీధిలోకి వచ్చేసేడు. తలవంచు కొని పెద్ద ఆలోచనలో వున్నట్లు వీధివెంటబడి పోతున్నాడు. అదృష్ట రేఖ తనకు ఎదురు తిరిగిందని విచారపడుతున్నాడు. అన్నిచోట్లా ఇల్లాగే వుంటే ఇంక ఆ పని తనవల్ల కాదు. అయినా తప్పదుగా? ఇంకొక్కమారు ప్రయత్నించి చూద్దామనుకున్నాడు. సంసారం బాదర బందీ లేనిమనిషి ఇంక ఊళ్ళోకల్లా ఒక్క మేరోజ్ మిగిలింది. “చిన్న మామ చెప్పినట్లు రోజూ ఒకగుడ్డు తింటూన్నట్లయితే ఆమె పరిస్థితులు బాగున్నట్లే వూహించాలి. మూడు డాలర్లు ఇవ్వగలుగుతుంది.” అని ఆలోచిస్తూ ల్యా మేరోజ్ గుడిసెవేపు దారితీసేడు.

మేరోజ్ ఇంట్లో కనపడలేదు. కాని, గుడిసెకు కొద్దిదూరంలో వున్న కొండరాళ్ళవెనక ఆడుదాని గొంతు వినబడింది. ఏమీచో చూద్దామనుకుంటూ సరాసరి ఆవేపుకి వెళ్ళేటప్పటికి తన కొడుకు హాఫాతో మేరోజ్ కు స్త్రీ పడుతూంది. ఆ పడుచువాడు ఆమెను చేతుల్లో దొరక చుచ్చుకొని, ఆమె ముఖం మీద ముద్దుల వర్షం కురిపిస్తున్నాడు. ఆ ఉద్ధృతానికి హాడిలిపోయి ఒకకోడి చెట్టుకొమ్మ ఎక్కి తెగ గొడవచేస్తూంది.

ఆవినీతికరమని ప్రజలు తలచే అటువంటి పనిని లాట-ల్యూ సహించలేకపోయేడు. కోపంతో “ఏంపనిరాఅది ?” అని అరచేడు.

ఆ యువకుడు మేరోజ్ ను విడిచిపెట్టి బహుశాంతంగా “కోడి పెట్టని పట్టుకోవాలి”- అన్నాడు.

“అవిడ కోడిపెట్ట నీకెందుకు ?”

“తినడానికి.”

తనకెంతో అన్యాయం జరుగుతున్నట్లు మేరోజ్ “చూసేవా” అంది. “అకోడిపెట్టని తినేస్తాడుట. నాబ్రతుకంతా దానితోవుంది. ఇంకా గుడ్లయినా పెట్టడంలేదు. పెట్టేటందుకేనా దానికి నేను పెట్టిన తిండి ముంది ?” ఈ మాటలంటూంటే ఆమె కళ్ళనీళ్ళు తిరిగేయి. “మీహాఫాకి ఆకలివేస్తుందట. దానిని చంపుతానని కూర్చున్నాడు. నీకొడుకు తినడానికి ఇంట్లో ఏమీలేదటయ్యా! మహదొడ్డ డిప్యూటీ చైర్మనువే.”

ల్యూ ఏమీ జవాబు చెప్పలేదు. నిజంగానే ఇంట్లో తినేందుకు ఏమీలేదు. తిండి, ఆకలి పేరు చెప్పేటప్పటికి అతని పేగులు కూడా అరుస్తున్నాయి. డిప్యూటీ చైర్మన్ : ఆ పిల్లపిలుపులో ఎంత పెక్కిరింత వుంది ? కోపం, అభిమానంతో ముసిలివాడు మహా బాధపడ్డాడు. ఏడు పొచ్చింది. కాని, ఆ పెంకిరాలుగాయి ముందు ఏడవడానికి అభిమానం వేసింది. చెట్లగుండావడి శాంతినిఁవహణ సంఘం ఆఫీసువేపు చకచక వెళ్ళిపోయేడు. “ఈ వెధవబిరుదు, పాడుబిరుదు వదుల్చుకుంటాను.” దారిపొడుగునా ఇదే అలోచన.

ఆ ఆవేశంలోపోయి చైర్మనుకు తన రాజీనామా ఇచ్చేయ్యాలని ఆఫీసులో అడుగు పెట్టేడు.

చైర్మన్ కుర్చీలో కూర్చుని టీ చప్పరిస్తున్నాడు అర్ధరీ వట్టి కాళ్ళతో ప్రక్కన నిలబడి ఆసనంమైతే ఇంకా టీ పోయ్యడానికి సిద్ధంగా వున్నాడు. చైర్మన్ తలవొంచుకొని, టీ కప్పులో అడుగునవున్న పద్మని ఆకులను తడేకవృష్టిగా చూస్తున్నాడు. దూరప్రాచ్యంలో శాంతిస్థాపన భారంతా తనమీదనే వున్నట్లు అతడు ఓక్షణంతో కనుబొమ్మలు కుంచించి, మరోక్షణంలో చిరునవ్వులతో తల ఆడించి భావభంగిమలు ప్రదర్శిస్తున్నాడు.

లాట-ల్యూ గదిలో అడుగు పెడుతూనే కర్రవిరిచినట్లు “చైర్మన్ గారు ! ఇంక ఈపని నావల్ల కాదు” అనేసేడు.

ఆమాట తాను విననట్లు నటిస్తూ “ఏమిటన్నావు ?” అన్నాడు చైర్మను.

“తన మూడుదాలర్లు చిన్నమామ ఇవ్వలేదు. లూమింగ్ ఇవ్వలేడు. ఆఖరుకి మేరోజ్ కూడా ఇవ్వలేదు.”

“ఏమిటది మళ్ళీచెప్పు.”

“నేను డబ్బు వసూలు చెయ్యలేను. చివరకు నామట్టుకినేను ఒక్క కాని ఇవ్వలేను. నేను రాజీనామా ఇచ్చేస్తాను.”

“ఎందుకివ్వరో చూస్తా” నని చైర్మన్ గర్జించేడు. “జపాను వాళ్ళతో చెప్తే వాళ్ళే వసూలుచేస్తారు ” అని బలంకొద్దీ బల్లమీద గుద్దేటప్పటికీ, ఆ అదురుకి బల్లమీదికప్పు ఎగిరి నేలనిబడి ముక్కలు ముక్కలుయిపోయింది. అంత అందమైన చీనాకప్పు బద్దలయిపోయినందుకు విచారం, కోపంగలిగి పెద్దపులిలాగ అరిచి బల్లమీద గుద్దడం ప్రారంభించేడు. “జపానువాళ్ళతో చెప్తే వాళ్ళే వసూలు చేస్తారు.”

మొదటికేకకే ల్యూ ప్రాణాలు ఎగిరిపోయేయి. ఒక్క గంతువేసి వీధిలోపడి ల్యూ క్షణంలో అదృశ్యం అయిపోయేడు.

ఈ విధంగా తాను తలపెట్టిన మొట్టమొదటి పని కాస్తా భగ్నం అవడంతోనే ఏం చెయ్యారో జమీందారునీ, మీసాల జపానువాడినీ కనుక్కోడానికి చైర్మన్ పట్టణం బయలుదేరేడు. శాంతి నిర్వహణ సంఘం ఏర్పడ్డాక జమీందారు హు ఆ మళ్ళీ పట్టణం వెళ్ళిపోయేడు. ముద్దం ముగిసేవరకు ఆతడు ఆక్కడే వుండదలచేడు. శాంతిభద్రతలు ముస్తిరంగా నెలకొల్పబడేవరకూ ఆతడు తనపూళ్ళో మకాం పెట్టదలచుకోలేదు. ఖామి ఎక్కడికి పోతుంది? దేశం అంతటా వ్యాపించివున్న ఆశాంతి చూసేక, ఆతనికి నిద్ర కరువయింది. జపానువాళ్ళన్న పట్టణంలో అయితే జీవితానికి కొంత నిలకడేనా వుంటుంది.

పట్టణంలో హు ఆ వున్నయిల్లు పెద్ద భవనం. చైర్మన్ బొగుర్పు కంటూ వెళ్లేటప్పటికి జమీందారూ, జపాను సలహాదారూ కూడా ఆక్కడే వున్నారు. వాళ్ళిద్దరూ ఒకేచోట వుండడం చూసేటప్పటికి ఆతనికి ప్రాణాలు కుదుటపడ్డాయి. వారినీ, వీరినీ పిలుచుకురావలసినగొడవ తగ్గింది. సరాసరి తానుకూడా వాళ్ళ ప్రక్కనచేరి చర్చల్లో పాల్గొవచ్చును. కాని, ఒక్కనిముషం వారి సంభాషణ విన్నాక వెంటనే తానాచర్చల్లో పాల్గొవడం పొరపాటని నిశ్చయించుకొని ఒకప్రక్క నిలబడ్డాడు.

వారిద్దరూ చర్చిస్తూన్నది ఆశియాజాతుల అభివృద్ధిని గురించి కాదు. ఆడవాళ్ళు- ఆహారం అనే విషయాలమీద వారి చర్చ సాగుతుంది. జపాను సలహాదారు చైనాలో అడుగు పెట్టినరోజునే చైనావాళ్ళ ఆహారం చాలా రుచిగా వుంటుందని కనిపెట్టేడు. దేశభక్తికి వ్యతిరేకమే అయినా సరేనని చైనా భోజనంతప్ప చేయడమే మానేసేడు. ఆఖరుకి తనయింట్లో చీనాపద్ధతినే వంట సాగించడానికి నిశ్చయించి ఒక చీనావానిని వంటకు పెట్టుకున్నానన్నాడు. కాని, ఆచీనావాడు తనదేశం యందుగల భక్తి

వల్లనో, లేక రెండేరెండు డాలర్ల జీతం ఇస్తూన్నా చాలదనో చీనావాళ్ళు వంటలా బాగా చెయ్యడంలేదు. ఉరితీసేస్తానని చెబిరించినా, ఒక్కనాడు కూడా నోటెట్టుకోనేందుకు పీలయిన పదార్థం ఒక్కటి తయారుచెయ్యలేదు. తాను ఎప్పుడూ వంటచెయ్యనేలేదనీ, జపాను నైవికులు వీడే పోతూన్న తన్ను 'రిక్విజిషన్' చేసేసేటనీ అంటాడు. ఇదేమంటే "పోనీయని వండిపడేస్తుంటే బాగులేదనేటట్లయితే నే పోతా" నని కూర్చున్నాడు. సలహాదారు ఒకరోజున హుఆ ఇచ్చిన విందు భోజనం అత్యద్భుతంగా వుందని గుర్తించాడు. ఆనాటినుంచీ పిలిచినా, పిలవకపోయినా ఏదోకాటం వలన హుఆకి అతిథిగానే వుంటున్నాడు. ఒక్కపూటకూడా తప్పుకుండా భోజనాలవేళకు ఆతను అక్కడ సిద్ధంగా వుంటాడు. దానివలన రెండులాభాలు. వంటవాడిబాధ వొడలడం వొకటి. తనయింటి జమాఖర్చు లెక్కలుతప్పితే కాలం అంతా దూరప్రాచ్య దేశాల శాంతిభద్రతలకోసమే ఖర్చుపెట్టగలడు. ఇది రెండోది. అందుచేత పరిచయంగా వృద్ధిచేసుకొని ఇంట్లోవాడుగా చలామణి అయ్యేటందుకై భోజనంకాగానే గంబో, రెండుగంటల బాతాఖానీ నడిపిస్తాడు. మొదట్లో ఈచర్చ బోల్షివిజాన్ని నిర్మూలించడం, ఆంగ్లేయుల్ని-ఆమెరికనుల్ని ఆశీయానుంచి తరిమివెయ్యడం వంటి కఠోర సమస్యలమీదనే సాగేది. కాని, త్వరలోనే అవన్నీ మూలబడి ఆడవాళ్ళమీదనే చర్చలు కేంద్రీకరించేయి. ఈ విషయంలో కూడా జపాను సలహారుకి చైనాశ్రీల మీదనే సదభిప్రాయం ఏర్పడింది. ముఖ్యంగా మేరోజ్ ను ఆతడు మరిచి పోలేకుండా వున్నాడు.

"హుఆ! ఈజో ప్రజలతో స్నేహం కాశ్వతంగా ఏర్పరచుకోవాలనే కాకపోతే మేరోజ్ ని అసలు వదిలిపెట్టేవాడినా?" అని జపాను సలహాదారు చెప్పి, విచారంతో ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచేడు.

చైర్మన్ ఇంతసేపూ నిలువుకాళ్ళమీదే వున్నాడు. ఈ భోజనానంతర సంభాషణ ఎంతకీ తెమిలేలాగ కనబడక పోయేసరికి,

ఏమయినా సరేనని తెగించి, ఇద్దరికీ నమస్కారం చేపేడు. గొంతుతో సవరించుకొని, బహుగంభీరంగా తాను వచ్చినవని చెప్పడానికి ప్రారంభించేడు.

“ఓ పాదదాసజ్జీ. మాటలకు అడ్డం వస్తున్నానని అనుకోవద్దు. తమకు చెప్పుకుతీరవలసిన పని వచ్చిపడింది. అందుకే వచ్చేను.”

“ఏమిటది?” అని హఠా ఆశ్చర్యంతో అడిగేడు.

“పూరిశిశునంచీ నూరుడాలర్లు వసూలు చెయ్యాలని తమరు ఇద్దరూకూడా నాకు ఆజ్ఞ ఇచ్చేరు. ఆ ప్రకారమే నేను పూర్ణానికి వెళ్ళి నప్పటినుంచీ ఆ పనిమీదనే వున్నాను. కాని, ఎవ్వళ్ళూ ఇవ్వడంలేదు. చిన్నమామ, లామింగులాంటి బ్రహ్మచారిగాళ్ళకూడా ఇవ్వడంలేదు. లాఠి-ల్యా చిన్నమేత్తు పనికూడా చేయలేకపోయేడు. నేనొక్కజ్జీ ఏం చెయ్యగలుగుతాను. జపానుచక్రవర్తుల మాతన వ్యవస్థను స్థాపించడంలో నాకు ఎంతో ఉత్సాహం వున్నా ఏం చేస్తాను? ఎవరినేనా నాకన్న సమర్థుణ్ణి పెట్టండి. నేను తప్పకుంటాను.”

జపాను సలహాదారుడికి మహాచెడ్డకోపం వచ్చింది. ఈ గ్రామస్థులతో స్నేహం కోసమని కాకపోతే మేరోజేని వదులుకొని వుండేవాడే కాదు; తాను అంత త్యాగం చేసినప్పుడు ఆ గ్రామస్థులు దాని గుర్తించకుండా కృతఘ్నులుగా వ్యవహరించడం ఆతనికి ఎంతో కష్టం కలిగించింది.

“వద్దు. నీలోపం ఏమీలేదు. ఆ దొంగవెధవలు వాటిజ్జల్ని ఎల్లాగ మీరగతరో చూస్తాను.” అంటూ పిడికిలి బిగించి బిల్లిమీద ఒక్కగుద్దు గుద్దేడు. ఆవేశం వచ్చినప్పుడు అల్లా గుద్దడం ఆతనికి అలవాటు. ఆ గుద్దుకి బిల్లిమీదవున్న టీ కప్పులూ అవీ క్రిందికి దొర్లి పోక పోయినా ఎగిరి పడ్డాయి.

హుళ పై ప్రాణాలు పైనే పోయేయి. జపానువాళ్ళకి కోపం వచ్చినప్పుడు ఎదటున్నవాడు మిత్తుడైనా సరే, శత్రువయినా సరే ఒక్కతెలియని శివాలతో తమ పరాక్రమం అంతా వాళ్ళమీద ప్రదర్శిస్తారు. అందుకే ఆ జపానువాడి మొలనున్న కత్తిమీద ఎప్పుడూ ఒక్క కన్ను వేసే వుంచుతున్నాడు. హుళ. కాళ్ళు మరీ పొట్టివికావడం వలన మొలలోని కత్తి కాళ్ళ కడ్డబడుతూ నడిచేటప్పుడు బాధ కలిగిస్తున్నా జపాను సలహాదారుడు ఆ కత్తిని ఒక్క నిమిషంకూడా వదిలిపెట్టడు. మంచూరియాకు, కొరియాకు నడుమనున్న చంగ్-కు-ఫెంగ్ కొండవద్ద 1938 లో పోలియటు సైనికులతో జరిగిన 'పంపుర్షణ' లో తాను ఇద్దరు రెడార్మ్ వాళ్ళని చంపేడట. ఆ పరాక్రమానికి మెచ్చి, చక్రవర్తి స్వయంగా ఆ కత్తిని తనకు బహుమతి యిచ్చేడట. బోల్షివిస్టులమీద ప్రయోగించినట్లే దానిని తనమీద ప్రయోగిస్తాడేమోనని హుళ అనుకొని ఆపాదశిరఃపర్యంతం వాణికిపోయేడు.

“అంత ఉద్రేకపడవద్దు. నేను మావాళ్ళ స్వభావం బాగా ఎరుగుదును. వాళ్ళతో ఎల్లా వ్యవహరించాలో ఎరుగుదును. మీరు శాంతించండి. తొందరపడకండి.” అని శాంతిపరచసాగేడు.

కుడిచేతితో కత్తిని గట్టిగా పట్టుకొని జపాను సలహాదారు “వాళ్ళని ఏంచెయ్యాలో చెప్పు” అని గదమాయించేడు.

“అధికారం గలవాళ్ళని మా రైతులు బాలా గౌరవిస్తారు. మన చైర్మన్ కు వెనక కొందరు సైనికుల మద్దతు ఇచ్చివుంటే మొదటనే అమ్మీ పక్రమంగా జరిగి వుండేవి. ఏమంటావు. హాంగ్-మీ?” అని తన పముద్దారువేపు తిరిగి ప్రశ్నించేడు.

“నందేహంలేదు. తమరు అసలు విషయం కనిపెట్టేరు.” అని ఆతడు జమీందారుని ప్రోత్సహించేడు.

హుళ ఆ మాటలకు ఉప్పొంగి జపానువాడికి సలహా యిచ్చేడు.

“మీరు కొందరు సైనికుల్ని చైర్మన్ వెంట ఒకటిరెండు వారాల పాటు వుంచండి. వాళ్ళసాయంతో అన్నిపనులూ పూర్తవుతాయి. ఔను గాని, మేరోజ్ కూడా మూడు డాలర్లు ఇవ్వనందిపోయ్ ?”—అంటూ సముద్ధారుకు కన్ను గిలిపేడు.

“ఆవిడ ఆంతే, తాను అందమైనది గనక గ్రామానికి సంబంధించిన వ్యవహారాల బాధ్యత తనకు లేదని ఆవిడ అభిప్రాయం అనుకుంటాను. అయితేనేం కాని, ఇదివరకటికన్న ఆమె యిప్పుడు చాలా దాగుందండీ.”

“ఆ లంజకి కూడా పొగరుబలిసిందా ?” అని సరిహాదారు కోపంతోను, ఆవేశంతోను అరిచేడు. “హూఆ ! నువ్వు చెప్పింది మంచిదే. కొంతమంది సైనికుల్ని తీసుకెళ్ళి కొన్నిరోజులు అక్కడ మకాం పెడతాను.”

“అదేమంచిపని!” అని జమీందారు అభినందించేడు. జపాను సరిహాదారు నెమ్మదిగా శాంతించి, కత్తిమీడిచెయ్యి తీసేడు. హూఆ ప్రాణం కుదుటపడింది.

నిజంగా ఇన్నాళ్ళకూ ఈవేళ హూఆకు ఆనందం కలిగింది. కొన్ని రోజులపాటేనా విస్తరివద్ద వీడి పోరుండదు. అన్నిటికన్నా ముఖ్యం మంచి నడియౌవనంలోవున్న తన రెండోపెళ్ళాన్ని గురించి కొన్నాళ్ళపాటు నిశ్చింతగా వుండొచ్చు. ఈమధ్యని జపాను సరిహాదారు తరుచుగా తన యింట్లోనే మకాంపెట్టి ఆవిడమీద కన్నువేస్తున్నాడు. ఇంక కొన్నాళ్ళపాటు వాడి బాధవుండదు.

రెండు రైపిళ్లు, ఒకచిన్న తేలిక మెషిన్ గన్ తీసుకొని ముగ్గురు సైనికులతో జపాను సలహారు హాంగ్-మీ వెంట వాళ్ళవూరికి బయలు దేరేడు. హూఆ సలహా ఇవ్వకపోయినా ఆతడు పల్లెటూళ్ళలో కొంత కాలం మకాం చెయ్యాలిసి వుంటుందని అనుకుంటూనే వున్నాడు. ఆక్రమిత చైనాలో సైన్యాలు సులువుగా తిరగడానికి అనువు చిక్కేటందుకై జపాను మిలిటరీ అధికారులు రోడ్లు వెయ్యడానికి ఒకపథకం తయారు చేసేరు. చైర్మన్ వున్న ఊరు ప్రక్కనుంచి ఒక చిన్నరోడ్డు పడాలి. దేశంలో సాధ్యమైనంత త్వరగా శాంతిప్రదతలను ఏర్పరచ వలసిన అవసరం వుండడంచేత రోడ్ల పనులన్నీ అతి స్వల్పకాలంలో ముగియవలసి వుంది. పల్లెటూళ్ళమీదపడి, చాపగొట్టి పని చేయించేటందుకు ఇది సాకుగా జపాను సలహాదారుకు ఉపయోగపడింది. అంతే.

ఊళ్ళోకి వస్తూనే వారు మీటింగుకి చాటింపువేయించేరు. జేగంట జబ్బలు నెప్పులువట్టేలాగ వాయిస్తూ గుండెలుఆర్చుకుపోయేలాగఆరుస్తూ ఆర్డర్లీ ఆకూర్చి ఆరోజు మధ్యాహ్నం అంతా తిరుగుతూనే వున్నాడు. మొదటి మీటింగురోజున జపానువాడి కేకలకు హడలిపోయి లాట-లూక బార్య చనిపోవడం చూసేరుగనుక ఈమారు మీటింగుకి యెంతోమంది రాలేదు. ముసలివాళ్ళు అసలు ఆ చాయలకే రాలేదు. డిప్యూటీ చైర్మన్ లాట-లూక యే చలిజ్వరం వొచ్చినవాడిలా నిలువెల్ల వొణికిపోతున్నాడు. ఊళ్ళో పడుచువాళ్ళు కొండలమీదకి పారిపోవాలని బయలుదేరేరు. కాని తీరా ఊరుచివరకి వెళ్ళేటప్పటికి తేలిక మిషన్ గన్ రెడీచేసుకుని కూర్చున్న ఇద్దరు జపాను సైనికులు కనబడేటప్పటికి వెనక్కి తిరగక తప్పిందికాదు. మందతప్పిన మేకల్ని తిరగేసుకొచ్చినట్లు జపానువాళ్ళు అందరినీ గుళ్ళోకి నెట్టుకొచ్చేరు.

శాంతి నిర్వహణసంఘ కార్యాలయం చావిడి జనంకో విండిపోయింది. నోళ్లు తెరుచుకుని, భయంతో పెరివాళ్ళల్లాగ ఒకరి మొగాలు ఒకరు చూసుకుంటూ గ్రామస్థులంతా చతికిలబడ్డారు. వేదికమీద చైర్మనూ, జపాను సలహాదారు తోడుదొంగల్లా ఒకరిప్రక్క ఒకరు నిలబడ్డారు. చైర్మన్ ఈమధ్య బాగా లావుబారినా పొడుగ్గా కనిపిస్తూ న్నాడు. జపానువాడు గుండ్రంగా, కొనదేలిన మిలిటరీబోపీ పెట్టుకొని ముళ్ళపందిలా కనబడుతున్నాడు. వాళ్ళిద్దరూ ఒకచోట నిలబడడం నవ్వుపుట్టిస్తూన్నా, ఎప్పుడూ హాస్యం ఆడుకునే గ్రామస్థుల బుర్రలలో ఆర్జున ఆ గిలిగింత కలుగనేలేదు. ముందు ఏంవచ్చి పడుతుందోననే అందరి భయమూ.

ప్రజలునలుగురూ చేరగానే జపాను సలహాదారు, గ్రామస్థులందరికీ ఎంతకాలంనుంచో పరిచయమైనవాడిలాగ విసవిస వేదిక ముందుకు వచ్చేడు. మీసాలూ, పెదవులూ తుకతుక కదుపుతూ ఒక్కక్షణం సభకుల్ని పరికించిన తర్వాత గ్రాంధిక బాషలో ఉపన్యాసం ఆరంభించాడు :

“నా ప్రియమైన సోదరులారా !....”

ఆ మాట అని ఒక్కమారు సభఅంతా కలయచూసేడు. ఆ బంధు సంబోధనకి తేలుకుట్టినట్లుగా ఆయి సభఅంతా అదిరిపడ్డారు. వెంటనే గుమ్మంలోనిలబడ్డ జపానుసైనికులు రైఫిళ్ళు భుజాల కెత్తుకొని, గుర్రాలమీద వ్రేళ్లుపెట్టి సిద్ధంగా నిలబడ్డారు. వారివేపు చూడగానే జనం మళ్ళీ సర్దుకొని కూర్చున్నారు. వాళ్ళ వోపికకు, శాంతానికి సంతృప్తి పొంది జపాను సలహాదారు తన ఉపన్యాసం సాగించేడు :

“క్రిందటిమారు మిమ్మల్ని చూసినప్పటినుండి నాకు మిమ్మల్ని గురించే ధ్యాసగా వుంటుంది. ‘మిమ్మల్ని గురించి ఆలోచిస్తూనే నేను మునిలవాడనై పోయే’నని భగవాన్ కన్ఫ్యూషియసు చెప్పింది రత్నం లాటి మాట. ఇంకోతమాషా ఏమిటంటే, మనం అందరం ఒక్క-

‘మికాడో’ (జపాన్ చక్రవర్తి) పాలితులమేగాక ఒకరికొకరం సోదరులంకూడా అనిపిస్తుంటుంది. కార్యస్థలా కాకుండా మీరంటే ఎందుకో వాకు వెర్రిఅధిమానం కలుగుతుంది. బహుశా మీరుకూడా నా విషయంలో అటువంటిభావాలే కలిగియుంటారు. కాని, అటువంటి భావాలు కేవలం మనస్సులో వుంచుకుంటే లాభంలేదు. వాటిని కార్యరూపంలోకి తెస్తేనే అవి చిరకాలం మనగలుగుతాయి ”

సభలోనివారంతా గుమ్మంలో నిలబడ్డ జపాన్ నైనికుల తుపాకుల పేపు చూసి, చుట్టూ తలలు తిప్పుకున్నారు.

ఒక చిన్నదగ్గు దగ్గి, జపాను సలహాదారు మళ్ళీ ప్రారంభించేడు :

“కాని, ఒక్కవిషయం చెప్పాలి. మీరెవ్వరూ ఈ సంగతిని గ్రహించలేదని చెప్పాలి. అల్లాగేకనక దానిని వదిలిపెట్టేస్తే మన యిద్దరికీకూడా అది నష్టమే మనకి పొఖ్యమే వుండదు. శాంతి నిర్వహణ సంఘం చైర్మను పోగుచెయ్యాలనుకున్న పొమ్మును ఇవ్వడానికి మీలో కొందరు అంగీకరించనట్లు తెలిసింది. కానైతే ఇది చిన్న విషయమే. కాని, చైర్మనునీ, సామ్రాజ్య నైన్యాలనీ తిరస్కరించినట్లే అర్థం అవుతుంది. వాళ్ళు ఎన్నోశ్రమలకు ఓర్చి తూర్పు ఆసియాలో శాంతినీ, సమ్మద్దినీ నిర్మించడానికై కష్టపడుతున్నప్పుడు వాళ్ళకి సాయపడడం మీ బాధ్యత. కన్ఫ్యూషియసు చెప్పినట్లు అయిందేదో అయింది. మా సామ్రాజ్యనైన్యం చాలా దౌదార్యం గలది. తెగేదాకా తెంపేరకం కాదు. సరే ఇంక ఆ సంగతిని తడవద్దు. కాని, ఇకముందు అట్లాంటివి జరగకూడదు. ఒక గ్రీకు నైనికనిపుణుడు చెప్పినట్లు మనలో ‘ట్రోజన్’ గుర్రాలు వుండగూడదు. అందుచేత అటువంటి పద్ధతులు మన క్షేమంకోసమే సాగనివ్వం.” అంటూ ఆతడు సభవేపు తిరిగి చూపేడు. కాని, వాళ్ళ ఏమాత్రమూ కదలిక చూపలేదు.

సగటివేషగాడినో, గారడీవాడినో పిల్లలు చూసినట్లుగా గ్రామస్థులు

జపాను సలహాదారులవంక చూస్తూ కూర్చున్నారు. వాళ్లు అనేక రంగుల గుర్రాలను గురించి, అనేక జాతుల గుర్రాలను గురించి విన్నారుగాని ట్రోజన్ గుర్రాన్ని గురించి ఎప్పుడూ వినలేదు. జపాను సామ్రాజ్య పైని కుల్చి కలుసుకొన్నప్పుడు తప్పుగా శాల్యాట్ చేసి తన్నులు తినకుండా వుండేందుకై చైర్మన్ ఈమధ్య “పోల్టర్న మాన్యుయల్” కంఠోపాఠం చేస్తూన్నాడు. అతడు ఈ కొత్త శబ్దం ఏదో మిలిటరీ పారిభాషిక పదం అనుకుని, మిలిటరీ విషయాలలో సలహాదారుకుగల అనంతజ్ఞానానికి ఆశ్చర్యపడ్డాడు. కాని అమాయక ప్రజలకు విదేశీయాసతో పలికిన ఆ శబ్దం చర్యలు పెట్టడానికి చదివే మంత్రంలా వినబడింది. దానితో సభలో కూర్చున్నవాళ్ళు కూర్చున్నట్లే వాణకడం ప్రారంభించేరు. అట్లాంటి సమయాల్లో డెయ్యాలంటే భయంలేనట్లు సూచించేటందుకై ఒక్కమారు చిరునవ్వు నవ్వుతే డెయ్యమే భయపడి పారిపోతుందని వల్లెటూరివాళ్ళ నమ్మకం. ఆ నమ్మకంకొద్దీ అందరూ చిరునవ్వు నవ్వి సాగేరు. ఇటువంటి విషయాలలో బాగా అనుభవంవున్న బామింగు మొదట నవ్వేడు. మిగతా అందరూ అతనిని అనుకరించారు.

అందరి మొగలమీదా నవ్వుచూసి జపాను సలహారు “పాచిక పారిం”దనుకున్నాడు.

“చాలా బాగుంది. మన ‘మికాడో’యే ఇక్కడవుంటే కొరియన్లకంటే మిమ్మల్నే బాగా మెచ్చుకుంటాడని నా నమ్మకం. స్నేహ బావాన్ని చూపినందుకు మీ అందరినీ అభినందిస్తూన్నా. దొనా మరి. ఇప్పుడొక బ్రహ్మాండమైన పని చెయ్యవలసివుంది. మనం ఒకరి ఊళ్ళకు ఇంకొకరు తరుచుగా, ములుపుగా వస్తూ పోతూ స్నేహంగా వుండాలంటే మనం రోడ్లు వేసుకోవాలి. ఇప్పుడు శీతాకాలం వచ్చింది. పొలాల్లో పనులేవీ వుండవు. అందుచేత రాండి రోడ్లు పోర్టాం. పైగా పనిచేస్తే ఒళ్ళు వేడెక్కుతుంది. చలికి కొయ్యజారే రోజుల్లో అది చాలా మంచి

పరిశ్రమ. నేను ఆఫీసుపనులు చెయ్యనక్కర్లేకుంటే నిజంగా మీ అందరితోవచ్చి పనిలో పాల్గొనాలనే వుంది.”

“అదిగో చూసేవా, డిప్యూటీ చైర్మన్ !” అని చిన్నమామల్యాను దొక్కలో పొడిచాడు.

“అయితే తిండిమాచేమిటి ?” అని మేరోజ్ లేచి నిలబడి అడిగింది. ఆమెకు సలహాదారంటే భయంలేదు. జపానువాళ్ళు ఆమెను ఎత్తుకుపోయినప్పుడు ఆమెను సలహాదారుయిందో దాసీగా పని చేయించేదు. అప్పుడు ఆమెకు వాడు ‘పరిచయం’ అయ్యాడు.

“మాకు ఇన్ని బియ్యము, రోజుకి ఒక అరడాలరన్నా జీతము ఇస్తారా ?”

సలహాదారుకు కోపంవచ్చి, చర్చన తిరిగి చూసాడు. కాని, అడిగిన మువిషి మేరోజ్ కనక వెంటనే మెత్తపడ్డాడు. శీతాకాలం తిండి లేక పిల్ల చిక్కింది. అయితేనేం ఆ పెద్దపెద్ద కళ్లు, పల్చని ముఖంతో వెనకటికన్న అకర్షకంగా వుంది. ఆమెకోసం లొట్టలువేస్తూన్న జపాను సలహాదారు శృంగారభావాలు ప్రదర్శించసాగేడు. పిల్లి “మ్యాప్” మన్నట్లుగా బహుసరళంగా వస్తూంది. ఇప్పుడు అతనిమాట. “చైర్మన్ ఆ ప్రశ్నకి సమాధానం ఇస్తాడు. కాని, నువ్వు రోడ్డుపనిలోకి వెళ్ళవలసి వుండదని నా అభిప్రాయం. ఊఁ....” ఇంకొకటి రెండుమాటలు చెప్పి హాంగ్-మీవంక తిరిగేడు. “చైర్మన్ ! ఇది మీ స్థానిక పరిపాలనకు సంబంధించిన విషయం. ఆ ప్రశ్నకు నాకన్న మువ్వే బాగా సమాధానం ఇవ్వగలవు.” అంటూ అతడు తనచోట్లో కూర్చున్నాడు. అతని కళ్ళు మేరోజ్ మీదనే వున్నాయి.

చైర్మన్ లేచేడు. జపాను సలహాదారుకి ఒక నమస్కారంచేసి ఉపన్యాసం ప్రారంభించేడు. “నాకు ఉపన్యాసాలివ్వడం చేతకాదు. నేను యోగ్యుడిని. నా నోట అయోగ్యమైన మాటలు రానేరావు. ఈపని అంతా

ధర్మయుద్ధంకోసమే గనక ఎవ్వరికీ అన్నంపెట్టడం వుండదు. అంచేత జీతాలు ఒకరు యివ్వడమనేదేమిటి? ఇంక ప్రశ్నలు వెయ్యకూడదు. విన్నారా? మీటింగు అయిపోయింది. వెళ్ళండి.”

చైర్మన్ సభాసభలకు ఒక్క నమస్కారంచేసి, ఎవరేనా చప్పట్లు కొడతారేమోనని ఒక్కవిమిషం నిలబడ్డాడు. కావి, ఎవ్వరూ అపని చెయ్యకపోవడంచేత నొకరు వెనక్కి వెళ్ళిపోయేడు.

ప్రజల్ని వెళ్ళిపోవ్వడని గుమ్మంలోవున్న నైనికులకు జపాను సలహాదారు సంజ్ఞ చేసేడు. మరేమీ ప్రమాదాలు జరగకుండా గ్రామస్థులంతా క్షేమంగా వెళ్ళగలుగుతూ న్నందుకు భగవంతుని మెచ్చుకుంటూ లాఓ-ల్యా అందరితోపాటు తానూ వెళ్ళిపోయేడు.

2

ఆరోజు మొదలుకొని జపాను సలహాదారు, ఆతని నైనికులు గ్రామంలోనే మకాంపెట్టేరు. రోడ్డుపని చేయిస్తూ, గ్రామంలో శాంతి భద్రతలు చెడకుండా సంరక్షిస్తున్నారు. హుఆ జమీందారు భవనంలో వాళ్ళ మకాము. అక్కడే వాళ్ళ ఆఫీసుకూడా పెట్టుకున్నారు. ఇంచు మించు జపాను నైనికులకూడా “సలహాదార్ల”లాంటివాళ్లే గనుకనూ, “విశాల ఆసియా” నిర్మాణంలో ఇంతకాలం విశేష శ్రమ పడడంచేతమవారు ఈ గ్రామంలో విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నారు. ఆఫీసువద్ద “గార్డు” అనేది కేవలం క్రమశిక్షణ కోసమే గాని అంతగా అవసరం లేదుగనక ఆ పని ఆక్యాకి వొప్పచెప్పేరు. ఈ వెర్రివాడు రాత్రి పగలూ అనకుండా ఒక పాత తుపాకి భుజాన వేసుకుని గుమ్మంవద్దనే నిలబడుతున్నాడు. వాడికి రెండుపూటలా, కడుపునిండా తిండినా వుండదు. తిండికేనా

“రిలీఫు” చేయడం వుండదు. ఎల్లావట్టుకోవాలోకూడా తెలియని మొద్దులాంటి పాత తుపాకిని మొయ్యలేక మొయ్యలేక భుజాన పెట్టుకుని అల్లాగే నిలబడుతున్నాడు. అదృష్టవశాత్తు రాత్రులు తలుపులు బిడాయించి, తాళాలు వేసుకుంటారు గనక “సోల్డ్ బర్న్ మాన్యుయలు”లో చెప్పినమాదిరిగా నిల్చోవలసిన బాధ తప్పకుండా. ఏ గోడకో జేరబడి నిద్రపోయినా ఎవ్వరూ అడగరు.

చీనా-జపాను జాతుల ఐకమత్యానికి చిహ్నంగా వుండేటట్లు “మేరోక్”ను “కమాండీర్”చేసి జపానువాళ్లు దాసిగా పెట్టుకున్నారు. స్థానికాధికారి హోదాలో చైర్మన్, ‘జపాను సలహాదారు’ సలహా ప్రకారమే ‘కమాండీర్’చేయడం జరిగింది గనక దానిని చట్టవిరుద్ధం అనలేము. ఆమె తనచేత దాసివని చేయిస్తారనే అనుకొంది. బట్టలు వుతకడం, ఇళ్లు తుడవడం, పాకీదొడ్డి తుడవడం నాకనహ్యం నేను రాను పొమ్మంది. వెదిరింపులు పనిచెయ్యకపోతే చావగొట్టేరు. చేతులకు తాడుకట్టి చూలానికి కోడండం తీయించేరు. దానితో హడలిపోయి మేరోక్ రాక తప్పిందికాదు. మూతి ముడుచుకొని కూర్చోకుండా అసహనంగతి చెప్పే ఆనందంతో వొప్పకుంటుందని చైర్మన్ “నీచేత వనేమీ చేయించరులే. కాని, రాత్రిళ్లుమాత్రం ఇంట్లో వుంటాండు. ‘సలహాదారుగారు’ నిన్ను బాగానే చూస్తారు” అని ఓదార్చేడు. తను చేయవలసిన పనిస్వభావం ఏమిటో ఆమెకిప్పుడు అర్థం అయింది. అసహ్యపడింది. ఏడుపువచ్చింది. పట్టణం లాక్కుపోయినప్పుడు ఆమెకు ఆనుబంధం వుందిగా? ఒళ్ళంతా బొచ్చూ వాళ్లు కొండముచ్చుల్లా వుంటారు. పొట్టిగా, లావుగా, అసహ్యంగా వుంటారు. వీళ్ళదగ్గర పడుకోగడం పేరుచెబితేనే ఆమె వాణికిపోయింది.

౮

భానంతటది రావలసివచ్చిందో, లేక గ్రామస్థులనుకనేటట్లుగా జపానువాళ్ళుండడం వలన పట్టుకున్న శనో గాని, సలహాదారు, ఆతని సైనికులూ ఊళ్ళో మకాంపెట్టిన నాటినుంచీ ఈదురుగాలి ఒక్కలా వీస్తూంది. రాత్రీ, పగలూ సుడిగాలి చంపేస్తూంది. ఇంటిమీదనున్న నాలుగు ఆకులూ ఎగుకొట్టేసి ప్రజల్ని చలికి కొంకరించుకు చచ్చిపోయేటట్లు చేయడానికే వచ్చినట్లు కనబడింది ఈ ఆకాలపు తుపాను. కరుగుతూ కరుగుతూన్న మంచు మళ్ళీ బిగిసిపోయి, రాయిలా ఆయి పోయింది.

తమదగ్గరున్న చిన్న పలుగులు, పాఠశాలతో రాయిలాగవున్న ఈ నేల తవ్వి సున్నగా రోడ్డుపొయ్యాలి. ఈ రోడ్డు గ్యాంగుకి డిప్యూటీ చైర్మన్ లాట-ల్యాను షేత్రీగా నియమించారు. మొట్టమొదట్లో నేనీ వుద్యోగం చెయ్యవని ఆతడు నిరాకరించాడు. కాని, చైర్మన్ వచ్చి 'ఖబర్దార్' అన్నాడు. మొట్టమొదట చెప్పినట్లుగా 'డబ్బు వసూలుచెయ్య నందుకు ఆనలు బహుకరినశిక్ష పొందవలసినవాడేననీ, ఇప్పుడు గనక ఈమాత్రం వునికూడా చెయ్యకపోతే ఇంక క్షమించడం వుండదనీ ఖచ్చితంగా చెప్పేసేడు. పైగా జపానువాళ్ళు ఊళ్ళోనే వుండడంచేత శిక్ష అమలుజరుగడానికి కూడా ఆటో ఆలస్యం, క్రమా వుండదని చెప్పే సేడు. ల్యా ఎంతోసేపు ఆలోచించేడు. మధనపడ్డాడు. చిట్టచివరకు ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచి. తన హోదాకు చిహ్నంగా ఇచ్చిన పొడుగు పాటి కొరడా చైర్మను చేతులమంచి తీసుకున్నాడు. అప్పటినుంచీ వెర్రి వాడిలా చేతిలో కొరడా తీసుకుని, రాయిలా బిగిసిపోయిన మంచుపొరని పగలకొట్టలేక తన్నుకుంటూన్న తనవూరి వాళ్ళను అజమాయిషీ చేస్తూ నిలబడుతున్నాడు.

అంతవరకు ఒక మంచుముక్కని పెల్లగించడానికి తాపత్రయ పడుతూన్న చిన్నమామ పనిమాని ల్యా వద్దకు వచ్చేడు. “అన్నా! కొంచెం ఆ కొండచాటుకి దొడ్డికిపోయి వస్తాను. ఏంచెయ్యను చెప్పు. పొద్దుతే వట్టి నీళ్ళు తాగి వచ్చేను. లేక చేసేదేముంది? వెళ్ళిరావాలి.”

“నాతో పడేపడే చెప్పుకు, చిన్నమామా! నీయిష్టం వచ్చినట్లు చేయి. నేను మేష్ట్రీతనం చేయడానికి రాలేదు. బలవంతపెట్టి ఈ కొరడా నాచేతి కిచ్చారని మీరంతా ఎరుగుదురు.” అంటూ లాట-ల్యా సిగ్గు పడుతూన్నట్లు మాట్లాడేడు.

మేష్ట్రీని కొంచెం పొంగేసి, ఉబ్బెయ్యాలని చిన్నమామ తలచేడు. “డిప్యూటీ చైర్మన్! ఈ మర్యాద మాటలకేంలే. నువ్వు మా మేష్ట్రీవని అందరూ ఎరుగుదురు. నువ్వు అదృష్టవంతుడివి.”

ఆ మాటలు అంటూనే ఆతడు చేతిలోని పలుగు క్రింద పారేసి కొండగుట్టల్లోకి ఊరిపోయేడు. ఆతడు ప్రొద్దుట అఖరుకి గంజికూడా త్రాగలేదు. దొడ్డికెళ్ళవలసిన పని లేనేలేదు. కాని, బిగిసి పోయిన రాతినేలని పగలకొట్టడానికి బదులు ఏగుట్టచాటనో, ఎండలో కూర్చుని ప్రకృతిసౌందర్యం అనుభవించడంలో నుఖం వుందని ఆతడు ఎరుగును. పైగా ఆ నేల తవ్వే ఓపికకూడా అతనిలో లేదు. పొంది కగా కూర్చోడానికి నీలుగా కుర్చీలావున్న ఒక చట్రాయిమీదకి వెళ్ళి చల్లగా చతికిల బడ్డాడు. చలిగాలి కరవొచ్చినట్లు వీస్తూంది. అయినా ఆతడు లేక్కచేయలేదు. వెదురు గొట్టంలో చిలుము వెలిగించి అలో చిస్తూ కూర్చున్నాడు. చైర్మను, ఆర్డరీ ఆక్యా, జపానువాళ్ళ మైత్రి ఆన్నీ ఆతని మనస్సులో ఒకదాని వెనక నొకటి ప్రత్యక్షం అయినాయి. ఈ మధ్యకాలంలో గ్రామంలో జరిగిన ఘటనలన్నీ ఒకదాని వెనక నొకటి కళ్ళముందు మెదిలినాయి. పొగ తలకెక్కినకొద్దీ ఆతనికి

నిస్సారమైన ప్రపంచమీద ధ్యాన క్రమంగా అంతర్ధానమై పోయింది. తను పనిచెయ్యాలనే సంగతి ఘోరంగా మరిచిపోయేడు.

ఒక నిమిషం పోయేక లామింగ్ ఎచ్చి లాఓ-ల్యా ఎదుట నిలబడ్డాడు. “డిప్యూటీ! కాదు. అపరాధం! షేరీగారూ! ఈవేళ నాకడుపు ఏమీ బాగుండలేదు. బహుశా ఈ గాలి విసురుకి అనుకుంటాను. అయ్యో! అయ్యో!!” లామింగ్ పొట్ట రెండు చేతులతో నొక్కిపట్టుకొని, బాధతో గిలగిలలాడేడు. “షేరీగారూ! ఇంక ఆపుకోలేను.”—అంటూ సమాధానం కోసంకూడా నిలబడకుండా గుట్టలలోకి వెళ్ళిపోయేడు.

లామింగ్ నిజంగానే బాధపడుతున్నాడు. వెదురుపొట్ట—చెట్టు బెరడుతో తయారుచేసిన గంజివలన కలిగిన బాధలంతా పోనేలేదు. ఆతడది త్రాగడం మాననూ లేదు. రోజులు గడచినకొద్దీ బాధలంత కంతకి ఎక్కువౌతున్నాయి. రోడ్డుపనికి కొంతశ్రమ అవసరం. దానికి ఫలితంగా అతని స్థితి మరింత నీరసపడింది. అతడు గుట్టల చాటుకి వెళ్ళకపూర్వమే బట్టలో విరోచనం అయి, కట్టుకొన్న ఇజారు డాగులు పడిపోయింది. ఆలాగుతో నలుగురిలోకి ఎల్లా వస్తాడు? దగ్గరలోవున్న చిన్న గుంటదగ్గర లాగు ఉతుక్కుంటూ కూర్చున్నాడు. నీళ్ళుచల్లగావుండి వేళ్ళు కొంకరించుకొని పోతున్నాయి. కొంకరించుకుపోతున్న వేళ్ళమీద వూదుకుంటూండడం, మళ్ళీ వుతుకు ప్రాంతంబడడం. ఈపనితో ఒక గంటకుపైగా గడిచిపోయింది. ఎండలేదు. లాగు ఒంటిమీద పెట్టుకోడం ఎల్లాగా? అందుచేత లాగును చెట్టుకొమ్మలకుకట్టి, గాలికి చాటుగావున్న ఒకరాతిప్రక్క ముణిచిపెట్టుకొని విద్రపోవడానికి ప్రయత్నించేడు.

క్రమంగా ఒకరి తర్వాత ఒకరే గ్రామస్థులంతా “ఒకటి” కనీ “రెంటి” కనీ నెమ్మది నెమ్మదిగా జారుకున్నారు. చివరకు హోఫా ఒక్కడే మిగిలేడు. ఆతడింక చిన్నమెత్తుకూడా పనిచేయ్యదలుచుకోలే

దని స్పష్టంగా చెప్పేసేడు. చేతులో పార అక్కడే పడేసి, తండ్రికి రెండు మూడు గజాలదూరంలోవున్న ఒక బండయెక్కి కూర్చున్నాడు. మేస్త్రీ తన కొడుకువేపు ఆయిష్టంగా చూసేడు. కాని, మాటమాత్రం ఏమీ ఆనలేదు.

“నాకేసి అల్లా చూడకు. దేశద్రోహి తప్ప, ఈపని ఎవ్వడూ చెయ్యడు. ఈ రోడ్లువేసి, మన నెత్తిమీద గట్టిగా కూర్చోవాలని జపాను వాళ్ళ ఎత్తు వెర్రివెధవలు చెయ్యాలి ఈ పని! చేస్తే.”

తనకొడుకు మాట్లాడుతూన్న మాటలు ల్యాకు ఏమీ అర్థంకాలేదు. తన కొడుకులో ఏదో పెద్ద మార్పు వచ్చింది. జపానువాళ్ళు పట్టణానికి లాక్కుపోయి, రైల్వేమీద పనిలో ప్రవేశపెట్టినప్పుడు అక్కడ ఒక రహస్య సంస్థతో సంబంధం ఏర్పడింది. కూలివాళ్ళలో వచ్చిచేరిన విద్యార్థులు జపానువాళ్ళని తరిమివెయ్యడానికై వాళ్ళలో రహస్యంగా సంఘం పెట్టేరు. వాళ్ళ పాఠశాలలన్నిటినీ జపానువాళ్లు నాశనంచేసి, రైల్వేమీద పనిచేయించి “వారిని బాగు” చెయ్యడానికై ఇక్కడికి ఈడ్చుకు వచ్చేరు. వాళ్లు చెప్పిన వాదాలు మౌపాకు నచ్చేయి. వాళ్ళలో చేరి సంఘం పనులలో ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసుకొన్నాడు. రహస్యంగా జరుగుతూ వచ్చిన రాజకీయ చర్చలలో పాల్గొని, ఎన్నో విషయాలు గ్రహించేడు. రహస్యంగా పనిచేయడంలో సులువులన్నీ తెలుసు కున్నాడు. ఒక విద్యార్థివద్ద సాయంకాలంపూట రహస్యంగా చదవడం, వ్రాయడం కూడా నేర్చుకొన్నాడు.

కొడుకు అవిధేయతకు ల్యా ఆశ్చర్యం. విచారం పొందేడు. “అందరూ వీలాగే పని చెయ్యం అంటే చైర్మనుతో ఏమని చెప్తాము? వాడు నన్ను చావగొట్టేస్తాడు.” అంటూ ఘుసలివాడు కళ్ళ నీళ్లు పెట్టు కొన్నాడు.

“చైర్మన్ వద్దకు పోనేవద్దు. జపానువాళ్ళని తన్నమని ప్రజలతో చెప్పు. కొద్దిమందే ఉన్నారుగనక ఆపని సులువుగానే చేసేయ్యగలుగుతాము.”

“నీకు మతిపోయింది. మళ్ళీ అల్లా అన్నావంటే చైర్మన్ తో చెప్తా జాగ్రత్త” అని బెదిరించేడు. ఆవేశం కొద్దీ ఈ పడుచువాడు జపానువాళ్ళమీద పేచీకి సిద్ధపడడం, వాళ్ళు చెట్టుకి వేళ్లాడతీయడం, ముసలితల్లి హడలి వచ్చిపోవడం, అన్నీ గుర్తుకు వచ్చి ఆతనికి సహకోపం వచ్చింది.

“అయితే సువ్వాక దేశద్రోహిని అవుతావు.”

“నువ్వే దేశద్రోహివి. నడు పని చెయ్యి.” అంటూ ముసలివాడు గంతులు వేసేడు.

“నేనింక యీపని చెయ్యను” అని హఠాత్తుగా అక్కడినుంచి వెళ్ళి పోయేడు. ముసలివాడు భయం, దుఃఖంతో అక్కడే నిలబడిపోయేడు. మిగిలినవాళ్ళందరిలాగానే హఠాత్తుగా కొండల్లోకి వెళ్ళిపోయేడు. ఆతడు యామింగ్ కోసం వెతుకుతూడగా ఒక రాతిమీద అర్ధ విమీలిత నెత్రాలతో ఏవో కలలుగంటూ కూర్చున్న చిన్నమామ కనిపించేడు. ఆచుట్టుప్రక్కల ఎక్కడన్నా. ఒకచిన్న బంగారపుగని దొరుకుతే ఏ చిక్కా దరిద్రం లేకుండా ఏవిధంగా సుఖంగా జీవితం వెళ్ళబుచ్చగలదో! అతడు ఆలోచించుకుంటున్నాడు. ఒకటికీ, రెంటికీ కూర్చున్నో. పొగపీలుస్తోనో గ్రామస్థులందరూ హఠాత్తు కనపడ్డారు. కాని, సిద్ధాంతి పొడకూడా ఎక్కడలేదు.

ఆ గ్రామంలోకల్లా కాస్త చదువుకున్నవాడు యామింగ్ ఒక్కడు. ఆతనికోసం ఒక అరగంట వెతికి, చివరకు చెట్లకొమ్మల్ని కట్టిన లాగునుపట్టి ఆతడున్నచోటు కనుకున్నాడు. ఆ విద్వాంసుడు ఒక చిన్న గుహలో విర్వికల్ప సమాధిలో పడివున్నాడు. దగ్గిరికి వెళ్ళి చూపేటప్పు

టికి కట్టగుడ్డ లేకపోయినా, చలికి వొణుకుతూనే ఆతడు గుర్రపట్టి నిద్ర పోతున్నాడని తెలుసుకున్నాడు.

లూమింగ్ను భుజంపట్టి కుదుపుతూ, “లూమింగ్ ! లే, యీపాటికి. చలికి బిగిసిపోగలవు. లే” అని పిలిచేడు.

పీడకల కన్నవాడిలాగ లూమింగ్ ఒక్క ఉరుకునలేచి నిలబడ్డాడు. లేవగానే తన శరీరంలో దిగువభాగాన గుడ్డలేదని గుర్తువచ్చి, గమ్మున సిగ్గుతో చదికిరిబడ్డాడు. కేవలం సిగ్గుపడడమేకాదు. కొద్దో గొప్పో చదవగలిగి, జ్యోతిషంకూడా చెప్పగల తనవంటివాడు దిగంబరంగా ప్రజల కంటబడడం ఎంతఆవమానకరం ? ఏదోకారణం చెప్పడానికి ప్రయత్నిస్తూ అన్నాడు.

“అయ్యయ్యో !”

“లూమింగ్ ! తెలివితక్కువధోరణి కట్టిపెట్టు. ఇంక ఈ బ్రదుకు సాధ్యంకాదు. ఎవ్వరికీకూడా సాధ్యంకాదు. మానాన్న దేశద్రోహి అయి పోతాడు. మనం ఇల్లాగే రోజులుగడిపేస్తే మనమూ దేశద్రోహులమే అవుతాము. జపానువాళ్ళని ఈదేశంలోంచి తరిమెయ్యాలి. తరిమేస్తాం.”

లూమింగ్ చలికి వొణికిపోతున్నాడు. “మనం ఏంచెయ్యగలం.”

“జపానువాళ్ళు ఎందరోలేరు. కనక పేరీపెట్టుకోమందాం.”

“ఓను చెప్పవచ్చును. చెబుదాం” అని నణిగేడు. లూమింగ్. కొత్తకొత్త అభిప్రాయాలూ, భావాలూ అన్నీ తనకే తట్టేటట్లుగా ఆతడు నటిస్తుంటాడు. విజానికి ఆ నటన జ్యోతిషం చెప్పడంలో చాలాబాగా వుపయోగిస్తుంది. అనటనవలన ప్రజలకు ఆతనిలో విశ్వాసంకలుగుతుంది.

వేళాకోళమూ, ప్రోత్సాహమూకూడా దీపించే గొంతుతో హాఫా “నీకూ అల్లాగే తోచిందా ? మన గ్రామంలోకల్లా దూరదృష్టికలవాడి వయ్యా !” అని ఉబ్బేసేడు.

“అందుకేమీ సందేహంలేదు” అన్నాడు లూమింగ్ ఆర్మ సంతృప్తితో. హౌఫా ప్రోత్సాహం ఆతనిలోని కల్పనాశక్తిని రేగొట్టింది. “నిన్నరాత్రి నక్షత్రగజాలని పరిశీలించి చూసేను. మృగవ్యాధ కనబడకుండా దట్టమైన పొగ ఆవరించివుంది. అంటే ఏమిటో తెలుసా? జపాను సలహాదారుకీ ఆతని సైనికులకీ రోజు బాగులేదన్నమాట. అంటే త్వరలోనే ప్రమాదం కావకొని ఉన్నదన్నమాట. అంటే వాళ్ళని మనం చులకనగా మట్టుపెట్టి వెయ్యగలమన్న మాట!”

ఈ వచ్చికోతలకు హౌఫాకు నవ్వువచ్చింది. కాని, జ్యోతిష్కుని ముఖాంభీర్యము, దిగంబరంగా ఉన్న ఆతని దీనత్వము చూసి నవ్వు లేకపోయేడు. “నీకటువంటి నమ్మకమేవుంటే నలుగురితోను చెప్పు. నీమాటను బాగా త్వరగా నమ్ముతారు.” అనిమాత్రం అనగలిగేడు.

తడితడిగావున్న లాగు తొడుక్కుని లూమింగ్, హౌఫాతో కొండమీదికి వెళ్ళేడు. జ్యోతిష్కుడు తాను శతృవునిగురించి కనిపెట్టిన విషయం అందరికన్నా ముందు చిన్నమామకు చెప్పేడు. నక్షత్రాలను చూచి భవిష్యత్తును పుస్తకం చదివి నట్లు చెప్పగల ఈ విద్వాంసుడి ప్రజ్ఞకు ఆశ్చర్యం. శతృవు ధ్వంసం అవుతాడన్న వార్తకు ఆనందం పొంది చిన్నమామ ఎగిరి గంతువేసేడు.

మరునాడు జపాను సలహాదారు తన ముగ్గురు సైనికులను, చైర్మన్ హుంగ్మిసి వెంటబెట్టుకొని పని యంతవరకయిందో చూడ్డానికి హతాత్తుగా వచ్చేడు. వాళ్ళు తలవనితలంపుగా వచ్చేరేమో, లాట-ల్యూనిశ్చేస్తుడైపోయేడు. సలహాదారును అంతదూరంలో చూసేటప్పటికి పీళ్ళలోపడ్డ యెలకలా గజగజ వాణికిపోయేడు. ఇంతమందీ కలపి

మూడు గజాల మేరకూడా ఇంతవరకు తవ్వలేదు. జనం అంతా గుంపుగా నిలబడి జ్యోతిష్కుడు చెప్పిన జపానువాళ్ళ నాశనాన్ని గురించి చర్చలు చేస్తూన్నారు. ముందు వస్తూన్న ముప్పుకూడా వాళ్ళు చూసుకోలేదు.

జపానువాళ్ళు వచ్చి దగ్గర నిలబడేవరకూ వాళ్ళకి తెలియనేలేదు. వాళ్ళు ఉన్నాన మూడుగజాలమేరా నిజంగా ఒక్కమనిషి తవ్వగలడు. దాన్నిచూస్తే వాళ్ళల్లో వాళ్ళకే నవ్వువస్తూంది. పరిస్థితులంతవరకూ వచ్చేక ఇంక పనిచేస్తూన్నట్లుగా ఆభివయించి లాభం లేదనుకుని, సరే ఏంజరిగితే జరగనిమ్మని పూరుకున్నాడు. నోళ్ళుతెరుచుకుని గునపాల మీద, పారలమీద ఎల్లాపున్నచేతులల్లాగేవుంచి, కళ్ళప్పగించి చూస్తూన్నారు. పనిచెయ్యమని కోరుతూ లాఁ-ల్యా వాళ్ళుచుట్టూ తిరుగసాగేడు. కాని, వాళ్ళకదలలేదు.

వాళ్ళముఖాలు చూస్తే తెలివిగల ముఖాల్లా కనపడవు. పోనీ వెర్రి పీనుగలనుకుందామా అంటే అదీ వీలేదు. ద్వేషంగాని-మైత్రిగాని వాళ్ళ ముఖలక్షణాలలో కనబడదు. వారిని చూసేటప్పటికి సలహాదారు విస్తు పోయేడు. ముఖం జేవురించింది. కళ్లు నిప్పులుకురుస్తూన్నాయి. చేతికర్ర పూపుతూ చిందులు తొక్కిేడు. గారడీవాడిని చూస్తున్నట్లు గ్రామస్థులు నోరుతెరుచుకుని ఆతనివంక చూస్తూ నిలబడివున్నారు. అమాయకుల్లా కనబడే వారిముఖాలు చూసేటప్పటికి సలహాదారు మరీ శివాలుతోక్కుతూ కీచుగొంతుతో అరవడం ఆరంభించేడు.

“మన జాతులు రెండింటి మధ్యా స్నేహం నెలకొల్పే పద్ధతి యిదేనా ? ఓరి వెధవల్లారా ! ఇన్నిరోజులకీ మీరు ఎంత పనిచేసేరో చూసుకున్నారా ?”

ఆతడు తన చేతి కర్రపెట్టి అక్కడా, ఇక్కడా పొడిచి వాళ్ళు తవ్విన ప్రదేశం కొలిచి చూసేడు. అంతాచేసి మూడుగజాలు కూడా

లేదు. అటూఇటూ అడుతూన్న ఆ కర్రవేపు చూస్తూ చైర్మన్ తెల్లపోయి వొణుకుతున్నాడు. కాని, గ్రామస్థులలో ఒక్కడిముఖాన కూడా చలనం లేదు. దానితో జపాను సలహాదారుకు మరింత ఉద్రేకం కలిగింది. కాదు కాలిన కోతిలా తెగగంతులువేసేడు. చిట్టచివరకు పట్టలేక చేతికర్ర తీసుకుని చైర్మన్ నెత్తిమీద ఒక్కటి కొట్టి. “సామ్రాజ్యసేనకి ముప్పు చేసే సేవ యిదా?” అని పళ్ళుకొరికేడు.

అంతవరకు పెరిపుల్లయ్యల్లాగ మిడుతూ, మిడుతూ చూస్తూన్న జనం చైర్మన్ తన యజమానిచేతనే దెబ్బలు తినడం చూసి ఫక్కున నవ్వేరు.

ఆ నవ్వుచూసి సలహాదారుకు మరీ మంటపుట్టింది.

“నవ్వుతారుట్రా? లంజకొడుకుల్లారా! చూస్తూ. ఎంతసేపు నవ్వు తారో.” అని తన సైనికులవేపు తిరిగి “తన్నండి, ఈ వెధవల్ని చూస్తారేం?” అని అజ్ఞాపించేడు.

జపాను సైనికులు ముగ్గురూ తుపాకి మడమలు తిరగేసి ఒకచే కొట్టడం. వెన్నుమీద గట్టిదెబ్బ తగిలి జ్యోతిషుడు అందరికంటేనూ ముందు క్రింద బడిపోయేడు. చిన్నమామ రోడ్డుకోసం తవ్విన గోతిలో నిలువునా పడిపోయేడు. జపాను సలహాదారు స్వయంగా డిప్యూటీ చైర్మన్ గూబ పగలేసేడు. ఈ గండ్రగోళంలో తప్పించుకుని గుట్టల్లోకి పారిపోయిన హౌఫా తప్ప అందరికీ తీవ్రంగా దెబ్బలు తగిలేయి.

పని ఎగబెడుతున్న విధ్వంసకుల్ని చావగొట్టడంతో జపాను సలహాదారు అనాటికి తృప్తిపడ్డాడు. వెళ్ళిపోతూ రాఓ-ల్యాకు మళ్ళీ ఇంకో లెంపకాయ—దయకొద్దీ మొదటిదానంత గట్టిగా కొట్టలేదు—తగలవిచ్చేడు.

“ఇది పూరికే మచ్చు మాత్రమే. ఇంకా మాలుగుబోతు తనం చూపించారంటే ఉరి తీయిస్తానని చెప్పు మీ వాళ్లతో, అందులో అందరి

కన్నా ముందు విన్నే పురి తీయిస్తా. విన్నావా? నడు. పని ప్రారంభించ చెయ్యి.”

జపాను సలహాదారు, ఆతని సైనికులూ, వాళ్ళ పెనక్కాళి దెబ్బలు తడుముకుంటూ చైర్మనూ వెళ్లిపోయారు. తర్వాత కొద్దిసేపటికి గ్రామస్థులంతా ఒక్కొక్కళ్లే లేచేరు. లామింగ్ రెక్కగూడంతా కదుము గట్టింది. కన్నంతా పొంగి చిన్నమామ గాంధోళిగాడి వాలకంగా తయారయ్యాడు. రెంపకాయలకు లాఓ-ల్యా ముఖం ఎర్రబడి, మండి పోతుంది. అంతా నిశ్శబ్దంగా ఒకరిముఖాలు ఒకరు చూచుకొని నిట్టూర్పులు విడిచేరు. పీళ్ళంతా అన్నిమాట్లు ఒకటికనీ, రెంటికనీ వెళ్ళడం వల్లనే ఈ దెబ్బలు తగిలే యనేద్దామనుకున్నాడు ల్యా. అధమం ఈ పని చేస్తూన్నంతకాలం అయినా ఆకులు-బెరడూ గంజి త్రాగవద్దని చెప్పాలనుకున్నాడు. కాని, తనకు మాత్రం తినడానికి అన్నం వుందా? అనే సంగతి గుర్తుకువచ్చి ఆఖరు నిమిషంలో మాట్లాడక పూరుకుని, దవడమంట తగ్గేవరకూ ఏమీ మాట్లాడకూడ దనుకున్నాడు.

కాని, చిన్నమామ చాలసేపు మాట్లాడకుండా ఊరుకోలేక పోయేడు. లామింగ్ జ్యోతిషం వత్తితప్పు అని గొడవ ప్రారంభించేడు. “నక్షత్రాలు చూసేవని నువ్వు చెప్పింది అంతా అబద్ధం” అని లామింగ్ మొహం మీదనే అనేసేడు. “చూడు ఎంత ఘాత జరిగిందో. ఆఖరికి నీతైనాదెబ్బలు తప్పేయా? నేనే గనక నీ స్థానంలో వుంటే జపాను వాళ్ళల్లా ‘హరికీరీ’ చేసుకుని వుండే వాడిని.”

లామింగ్ సిగ్గుపడ్డాడు. కాని, తన విద్యలో లోపం వుందని ఆతడు అంగీకరించ తలుచుకోలేదు. అల్లా వొప్పుకుంటే ఎంత అప్రతిష్ట? తమ చెప్పిన జ్యోతిషం అబద్ధమైతే సాముద్రికం మాత్రం నిజమని ఎవరు వొప్పుకుంటారు. అదేగవక జరిగిందంటే మాడి చాలి,

చిన్నమామ మాట అంత తేలికగా విడువడు. అందుచేత బుకాయంపు ప్రారంభించేడు. “నేను చెప్పింది అక్షరాలా జరిగి తీరుతుంది. చూస్తుండండి!”

“చూశాం. చూశాం. ఇదివరకు చూసింది చాలా.” అని చిన్నమామ ఎగతాళిగా అన్నాడు. వాగ్వాదం విని నలుగురూ పోగయ్యేరు. నలుగురిలోనూ అవమానం పాలవడం ఇష్టం లేక లూమింగు మరింత గట్టిగా వాదించసాగేడు.

వృత్తి దర్మంగా అలవాటయిన గాంభీర్యంతో “అట్టే తొందర పడకండి. వినండి. జపాను సలహాదారునీ, వాడి పైనికులనీ అప్పుడే పెద్దమ్మ అక్రమించుకుని కూర్చుంది. చూడండి వాళ్ళప్రవర్తన: ఆ గంతులు, ఆ ఉరుకులు, ఆ కొట్టడం, కొరివి కర్రలనీ, రైఫిళ్లనీ తిప్పుతూ కోతుల్లా అరవడం చూసేరుకదు? వాళ్లు మనుష్యుల్లాగే ప్రవర్తించారంటారా? మీరే చెప్పండి. వాళ్లని పట్టిన దయ్యాలే వాళ్లచేత అల్లా ఆడిస్తున్నాయి. నామాట నమ్మండి. వాళ్లరోజులు దగ్గరపడ్డాయి.” అన్నాడు.

ఎల్లాగయినా కనితీర్చుకొనడానికి ఆత్మతపడుతున్న రైతుయువకులు “నిజమేనా?” అని పడేపడే ప్రశ్నించుతూన్నారు.

అప్పుడే గుట్టలచాటునుంచి వచ్చిన హాఫా “సందేహం ఎందుకు?” అనేసేడు. “కాని వాళ్లని నాశనం చెయ్యాలంటే మనం దెబ్బలాడాలి. వాళ్ళంతటవాళ్లు పోరు. వాళ్ళకంటే చాలా హెచ్చుమందిమి వున్నాంగనక మనం దెబ్బలాడగలం.”

“అద్దగదీ సంగతి! చూసేరా, మరి!” అంటూ లూమింగు హాఫా నంక అప్యాయంగా చూసేడు. “చాలా మంచివాడివోయి. చూసి నామాటలు నమ్మడంలేదు వీళ్లు!”

“భేష్! ఆయితే దెబ్బలాడుదాం” అని యువకులు ఏకగ్రీవంగా

తమ అభిప్రాయం ప్రకటించేరు.

“చూడండి : అదిగో మేరోజ్ వస్తూంది.” అని ఒకపడుచువాడు ఉద్రేకంతో కేకపెట్టాడు.

అందరూ ఆతను చూపిస్తున్నవేపు తిరిగి చూసేరు. మేరోజ్ బహు ఒయ్యారంగా వారివేపు నడిచివస్తూంది. జపాను సలహాదారు యింట దాసీగా చేయబడిన నాటినుంచీ పడుచువాళ్ళు ఆమెనుగూర్చి కలలు గంటూన్నారు. ఆమె నలుగురితోను బహు సరదాగా వుంటుంది. తనకంటే బడినవీ, తన జీవితంలో జరిగినవీ అన్నీ కూడా జంకూకొంకూ లేకుండా బహు చిత్రంగా చెప్పి నవ్విస్తుంది. “ప్రేమ చూపగల శక్తిగల వాళ్ళతో స్నేహంగా వుంటానికి నాకభ్యంతరం లే”దంటుంది.

ఒక్కనిముషంలో ఆమెయే వచ్చేసింది.

“చపటలు మీరందరూ. నన్ను పూర్తిగా మరిచిపోయారు. నన్ను జపానువాడి పక్కలో పడుకోబెట్టి మీరంతా సుఖంగా కాళక్షేపం చేస్తున్నారా ?”

ఆమె తిడుతూన్నది అక్కడున్నవాళ్ళందరినీ వుద్దేశించే అయినా, ఆమెకళ్ళ హాఫామీదనే వున్నాయి.

“ఏం జరిగింది ? ఎందుకు అల్లాతిడుతున్నావు ?” అని లూమింగ్ ఆశ్చర్యంతో, సానుభూతితో ప్రశ్నించేడు.

“చూడండి, ఎల్లావున్నానో. నాపడుచుదనం, అందం అన్నీ పోయినాయి. ఆలంజికొడుకులు ఆవెధవకొంపలో నన్ను మూసిపెట్టి రాత్రి పగలూ నామీద స్వారీచేస్తున్నారు. దున్నపోతులు. యంత్రం అనుకున్నారో యేమో. ఈవేళ పొద్దుటే వీధిలోకి చచ్చేరుగనుక గాని, చచ్చినా నాకక్కడ దిక్కులేదుగదా ?

అని మేరోజ్ ఎంతోవేదనతో మూడ్లాడింది,

“నీ అందం, నీపడుచుదనం ఎక్కడికి పోలేదులే.” అని ఒక

రైతుయువకుడు ఆమెను అనునయించాడు. నిజానికి మేరోజ్ చిక్కిన ట్లున్నా ఆకర్షకంగా, పడుచువాళ్ళని ఉవ్విళ్ళూరిస్తూనేవుంది.

అమాటకి మేరోజ్ కు కోపంవచ్చింది. “మీలో ఒక్కడికి హృదయంలేదు. చావండి. మీమీద జపానువాళ్ళు చెయ్యిచేసుకోకుండా వుండడంకోసం నేను వాళ్ళదగ్గరికి వెళ్లను. కావలసినస్తే మీపెళ్ళాల్ని పంపుకోండి. వాళ్ళకీ తెలిసివస్తుంది.”

అప్పుడుగాని హౌఫా కలగచేసుకోలేదు. “మే! అట్టే తెలివితక్కువగా మాట్లాడకు. నువ్వు వెనక్కివెళ్ళు. ఈవేళరాత్రి నువ్వు ఒక్కపనిచేస్తే జపానువాళ్ళని చంపేస్తా. దానితో నీ శనీ, మాళనీకూడా వాదిలిపోతుంది. ఆ వెధవజపానువాళ్ళతోనే వుంటే నీకు మొగుడు దొరకడం సాధ్యంకాదు. వాళ్ళు వాదిలిపోతే నీకూ లాభంవుంటుంది. వేళాకోళం కాదు! నిజం! ఈ వేళకి వెళ్ళు.”

“మొగుడు దొరక్కపోతే మానలే. నీబోటి చవటనొకడిని కట్టుకోడానికి నేనేం కంగారుపడడంలేదు.” అని గదమాయించింది. కాని, అంతలో మళ్ళీ ఆలోచించింది. మెత్తపడింది. ఆమె గొంతులోకూడా మార్పు కనబడింది. “సరే. దానివలన మీకు లాభం వుంటుందంటే చేస్తాను. నన్నుగురించి విచారంలేదు.”

హౌఫా ఒక్కమారు నలుగురిముఖాలూ చూసేడు. అందరూ ఆతని సలహాకి దిగ్భ్రమచెందినట్లు విశ్వబ్ధంగా నిలబడివున్నారు. ఆతని తండ్రి ముఖంలో కూడా ఆదుర్దావున్నా, అతడూ ఏమీ అనలేదు. హౌఫా మేరోజ్ వంక చూస్తూ ఆమెకు చేయవలసినపని బోధించసాగేడు.

“మే! అర్ధరాత్రివేళ, జపానువాళ్ళు అంతా నిద్రలో వున్నప్పుడు తలుపుతీయ్యి. మేం వస్తాం. చప్పుడుకానివ్వకు. చేపేవా కాల్చి చంపేస్తారు. జాగ్రత్త. వెనక్కితిరిగిపో. తర్వాత నీ అందం, పడుచుదనం తిరిగి వస్తాయిలే.”

హౌఫా మాటలువిని జనులందరూ ఆలోచనలో పడ్డారు. షేరో జను ఆతడు కొంతదూరందాకా సాగనంపి తిరిగి వచ్చేడు.

“నాన్నా ! నా ఏర్పాట్లు ఏవీ చైర్మన్ కి చెప్పబోకు. చెప్పేవా. సీపంటి దేశద్రోహి ప్రపంచంలో వుండబోడు. చీనాదేశం నిన్ను క్షమించదు. నువ్వు చెప్పవ. కాదా ?”

“చెప్పడు.” అని ఎన్నో యువకకంఠాలు ఒక్కమారు లేచేయి. “చెప్పడానికి వీలేదు. ల్యూ బాబు ? చెప్పడానికి పీలులేదుసుమా !”

లాట-ల్యూ తలతిప్పేడు. ఆతని ముఖాన లెంపకాయలు జిల వదలలేదు. తలదిమ్మ కగ్గలేదు. ప్రపంచం మారిపోయిందని గుర్తించేడు. అన్నిమూలలా పోరాటాలు సాగుతున్నాయి. వెనకటిలాగ శాంతంగా వుండడానికి పీలులేదు అని గ్రహించేడు.

“చెప్పను. నేనూ మీతోవస్తాను.”

ఆ రాత్రంతా గాలి హోరున వీస్తూనే వుంది. ఉత్తరపుగాలిలో మంచుతెరలు సుడులు తిరుగుతున్నాయి. ఆ రోజున మంచు విశేషంగా వడుతుందని గ్రామస్థులందరూ అనుకున్నారు. చలికి వొణికిపోతూ ఎవరికి వారే చీకటి యిళ్ళల్లో మేలుకొని కూర్చున్నారు. ఎక్కడా ఏవిధమైన ద్వంద్వం వినబడలేదు. గ్రామం అంతా బహువిశ్వబ్ధంగా వుంది.

అర్ధరాత్రివేళ ఊళ్ళో యువకులంతా వీధుల్లోకి వచ్చేసేరు. మంచు మీద నడిచినా శబ్దం కాకుండా కాళ్ళకు జమ్మ జోళ్లు తొడుక్కున్నారు. అందరూ వచ్చి లాట-ల్యూ ఇంటి ముందు సమావేశం అయ్యేరు. ముసిలి వాడూ, కొడుకూ వాళ్ళకోసం కనిపెట్టుకొని గుమ్మంలోనే నిలబడి

వున్నారు. అందరూ బయలుదేరే ముందు ఎక్కడన్నా ఏమన్నా ధ్వని ఆవుతూందేమోనని ఊపిరి బిగబట్టి విన్నారు. ఆఖరుకి గుడ్లగూబల, గబ్బిలాల రెక్కలచప్పుడు కూడా ఎక్కడా వినబడలేదు. దట్టమైన మంచు, భయంకరమైన నిశ్శబ్దం.

సరిగ్గా నడిరాత్రివేళ అందరూ కలిసి హఠా ఇంటివేపు బయలుదేరేరు. గుమ్మం దగ్గర ఎవ్వరూ లేరు. కాపలావున్న ఆక్యా గుమ్మం పొదిగట్ట, గోడకి జేరబడి కూర్చునే విద్రాఢోతున్నాడు. ఒక పాత తుపాకీ ప్రక్కనే వుంది. ఆవెరివాడు చలికి ఇంచుమించు బిగిసి పోయినా, పిల్లులు కొట్లాడుతూన్నంత హోయగా గురకపెడుతున్నాడు. రైల్వే పనివాడుగా వున్నప్పుడు హాఫా తుపాకీ కాల్రడం రహస్యంగా నేర్చుకొన్నాడు. నేలమీదవున్న తుపాకీ నాతడు చేత్తో తీసుకున్నాడు. ఈ లోపున ఇంకో బలిష్ఠుడైన యువకుడు ఆక్యాను చేతులలోకి ఎత్తుకొని, అక్కడికి ఒక ఫర్లాంగు దూరంలోవున్న ఒక గుడిసెలోకి తీసుకుపోయి పడుక్కొ పెట్టేడు. తుడుపుకు కొంచెం తెలివినచ్చినా, గుడిసెలోని వెచ్చదనానికి ఆతడు వెంటనే మళ్ళీ గుర్రు సాగించేడు.

ఇంతలో సలహాదారు కార్యాలయం తలుపు చదీచప్పుడూ లేకుండా తెరువబడింది. రెండు చేతులలో రెండు తుపాకులు పట్టుకొని మేరోజ్ గుమ్మంలో కనబడింది.

రెండు చేతులలోని రైఫిళ్లనూ ఇద్దరు పడుచువాళ్ల చేతుల్లో పెట్టి “తీసుకోండి, జపానువాళ్లు లేవలేదు ఇంకా” అని పెదవులు కదిపింది.

హాఫా బహు నెమ్మదిగా “రాండి, లోపలికి” అంటూ దారి తీసేడు.

మేరోజ్ దారి చూపిస్తూంటే జపానువాళ్లు పడుకున్న గదుల్లోకి నెమ్మదిగా ప్రవేశించేరు. అట్టే శ్రమ లేకుండానే ముగ్గురు సైనికులనూ పీకలు నొక్కేసి, నోట్లో గుడ్డలుకూరి కాళ్ళూ చేతులూ కట్టేపేరు. సైని

కులు తమ గొంతుకలమీది చేతులు విదిలించుకుని లేవాలని ఎంతో ప్రయత్నం చేసేరు. కాని, రైతు కుర్రాళ్ల చేతులు బురదగుంటల్లో దొమ్మిడాయిల్ని పట్టుకోడానికి బాగా అలవాటుపడ్డ చేతులాయె. ఆందు చేత వాళ్లు గుంజుకున్నకొద్దీ పట్టు మరింత బిగిసిందేగాని నడలలేదు.

మరోగదిలోవున్న జపాను సలహాదారు కొంచెం మెలకువగా వున్నాడు కాబోలు నలుగురూ గదిలోకి వెళ్లేటప్పటికి లేచేడు. కాని, తలగడక్రిందవున్న రివాల్యరుకోసం చెయ్యి చాచేలోపున హాఫా తన చేతిలోవున్న తుపాకీ మడమ తిరగేసి నెత్తిమీద సత్తువకొద్దీ ఒక్కటి కొట్టేడు. ఆతడింక చెయ్యి చాపలేదు. చిన్నమామ క్షణంలో నడుముకు కట్టుకున్న అంగాత్తం తీసి పెడరెక్కలు విరిచి కట్టివేసేడు. చైర్మన్ మాత్రం తప్పించుకొని పోయేడు. ఆ పూళ్లో దార్లన్నీ ఆతడికి కొట్టిన పిందే కనక చీకట్లో మళ్లీ ఎవళ్లకీ కనబడలేదు.

చిన్నమామ సలహాదారుని పెడరెక్కలు విరిచి కట్టివేసేక గంభీరంగా “ఏం చేద్దాం ఇప్పుడు, ఈ పెద్దవ కుళ్లుపీనుగుని ఉరితియ్యడానికి తీర్మానం చేద్దాం. రాండి. ఏడీ డిప్యూటీ చైర్మన్” అని నలుదిక్కులూ చూసేడు.

“ఔను. వీడిని ఉరితియ్యడానికి తీర్మానించవలసిందే. డిప్యూటీ చైర్మన్: ఉరి తీస్తాం అజ్ఞ ఇవ్వవయ్యా!” అంటూ లూమింగ్ ఉత్సాహంతో అరిచేడు.

కాని, లాట-ల్యూ ఏడి ? ఎక్కడికో వెళ్ళిపోయేడు. లూమింగ్ కు మహా ఆతురతగా వుంది. జపాను సలహాదారునీ, వాడి సైనికులీని ఉరి తీపెయ్యాలి. గ్రామంలోకల్లా కాస్త హోదాగలవాడు అనాడు మరి డిప్యూటీ చైర్మను ఒక్కడే. ఆ విఖ్యాతపురుషుడికి తన జ్యోతిషం ఎల్లా ఫలించిందో చూపించాలి. అందుకోసం మూలమూలలు వెతకడం ప్రారంభం

చేడు. కాని, చివరకు బహుశా ఇంటికి వెళ్ళిపోయేదేమోనని తోచి గబి గబి లూక గుడిసెకు వరుగైతేడు. అక్కడ లాట-లూక దేవుడి గూచు వద్ద మోకరించి, తలవంచుకొని ఏదో ప్రార్థన చేస్తున్నాడు. మోటు తనంగా రైతుయువకులు జపానువాళ్ళని కొట్టి చంపివేసేరనుకుని, ఆయన వాళ్ళ ఆత్మశాంతికోసం ప్రార్థిస్తున్నాడు.

“ప్రభూ! వాళ్ళ ఆత్మలను సముద్రం దాటించి వాళ్ళపూళ్ళకి తీసు కొనిపో. వాళ్ళకికూడా పెళ్ళాం, పిల్లలు వుండివుంటారు. వాళ్ళంతా ఆశువు పర్యాయం ఒక్కసారి చూడాలనుకుంటూ వుంటారు. ప్రభూ! దయా దాక్షిణ్యాలు ఎరగని ఆ కష్టాకౌరువాళ్ళ ఆత్మల్ని పండుల్లాగా, కుక్కల్లాగా మార్చేముందు, ఒక్కమారు వాళ్ళయిళ్ళకు తీసుకుపోయి చూపించు....”

అనవసరమైన ఈ దైవప్రార్థన విని లూమింగ్ నిశ్చేష్టుడైపో యేడు. కాని, అల్లాగ ఎంతోసేపు వుండలేదు.

“డిప్యూటీ చైర్మన్! మతిలేనట్లు వ్యవహరించకు. లే. వాళ్ళకి అసలు ఆత్మలే లేవు. వాళ్ళని పురితియ్యడానికై నీఆజ్ఞకోసం అందరిం కినిపెట్టుకొని కూర్చున్నాం.”

లాట-లూక కదలలేదు. ఇంకా ప్రార్థన చేస్తూనేవున్నాడు.

లూమింగ్ కు ఆశ్రం ఎక్కువయింది. ముసిలివాడి చేయిపట్టుకొని లాగడం ప్రారంభించేడు.

“నీకేం మతిపోయిందా యేమయ్యా? ఆ కోతివెధవలకోసం నువ్వు ప్రార్థనచెయ్యడం ఏమిటి? భయపెట్టి నీ పెళ్ళాన్ని చంపివేసిన మాట మరిచిపోయేవా?”

లాట-లూక ప్రార్థన అంతాఅయేక లేచేడు.

“మనం జపానువాళ్ళం కామని మరిచిపోకు. మనం మనుష్యుల్లా ప్రవర్తించాలి.”

“చార్జ్ వయ్యా!” అంటూ లూమింగ్ ఆతనిని తోసుకుంటూ హఠాత్ భవంతివేపు లాక్కుపోయాడు. కొంతదూరం వెళ్ళేక నెమ్మదిగా ఆతనిని అనునయించడం మొదలుపెట్టేడు.

“ఆఁ. అన్నట్లు మరిచేపోయాను. పూరివాళ్ళతో చెప్పేటప్పుడు కాస్త నన్ను మరిచిపోకేం. లూమింగ్ జ్యోతిషం నిజం అవుతుందని కొంచెం గట్టిగా చెప్పాలిసుమా!”

లాట్-ల్యా ఏమీ సమాధానం ఇవ్వలేదు. మంచ తెరలు తెరలుగా కరుస్తూండేమో ముసిలివాడు నిలుపునా వొణికిపోతున్నాడు.

శా ల్యూ ట్

క్రికటి వడేముందు కొండ వెనకనుండి సన్నగా జేగంట చప్పుడు విసబడసాగింది. ఆధ్వని నాలుగు మూలలకీ పాకి క్రమంగా దగ్గరగా వస్తూంది. సాయంకాలపు పిల్లవాయువులకి వర్షతసానువులమీది గోధుమ చేలు కదులుతూ ఆగంట చప్పుడుకి లయపేస్తూ, తలలాపుతూన్నట్లుగా వున్నాయి. సూర్యుడు అస్తమిస్తున్న సమయంలోని ఆ గంటచప్పుడు గ్రామాలలో సంచలనం కలిగించింది.

కొండ దిగువనున్న పల్లెటూరి ప్రజలలోకూడా కదలిక వచ్చింది. చేతికి దొరికిన ఆయుధాలు తీసుకొని గుడిసెలలోంచి బయటకు వచ్చి, ఓది మొగలో గుమిగూడేరు. పాఠలు, గునపాలు, బడితెలు, అడివి పండుల్ని వేటాడంలో ఉపయోగిస్తూ వచ్చిన పూర్వకాలపు పాత తుపాకులు, ఏది కనిపిస్తే, ఏది చేతికందితే అది తీసుకువచ్చేరు. చంకలను పిల్లల నెత్తుకొని, కొంతమంది స్త్రీలుకూడా వచ్చి దూరంగా నిలబడి వాళ్ళని చూస్తున్నారు. ఆకలికి నకనకలాడుతూన్న బిడ్డలు ఉల్లల గుండెలమీది చింకిరి గుడ్డలు లాగెయ్యడానికి ఎగబడుతున్నారు. ఆకాళాన మబ్బులు కమ్ముకు వస్తున్నాయి. ఇళ్ళల్లోంచి వస్తున్న పొగ ఉంగరాలు చుట్టుకుంటూ ఇళ్ళ కప్పులనుండి పైకి పాకుతుంది. అందరూ ఆ సాయంకాలపు శోభను చూస్తూ నిశ్శబ్దంగా నిలబడ్డారు.

జనం మధ్యనుండి నల్లటి ముఖం గల ఒక బలిష్ఠుడు ముందుకు అడుగుబెట్టి, మాట్లాడడం ప్రారంభించాడు.

“పెద్ద అపీసునుంచి హెచ్చరిక గంట కొట్టుకుంటూ ఇప్పుడే ఒక మనిషి వచ్చేడు. ఇరవైమంది జపానువాళ్ళ దళం వొకటి యిల్లా వస్తూన్నదట. వాళ్ళని మనం అడ్డం కొట్టాలి. కనక మీరంతా వరసలో నిలబడండి.”

అంటూ ఆతడు మడమలు రెండూ టక్కున దగ్గరకుచేర్చి ఎడమ అరచేతిని ఎడమ కంటివ్రక్కకు తగ్గిమని ఎత్తేడు. ఆతడు ఇటిక తీసేవాడుగా పనిచేసే రోజుల్లో ఒకమారు ఆపం మంటలు నెత్తిమీది జుట్టు నాకేసేయి. అప్పటికీ ఇప్పటికీ మళ్ళీ ఒక్క తలవెంట్రుకకూడా మొలవలేదు.

గ్రామస్థులంతా ఇటికతీసేవాడు మిలిటరీ కాల్వ్యాట్ చేయడం, ఆతని చురుకుదనం చూసి ఆశ్చర్యపడుతూ బారులు తీర్చి నిలబడ్డారు. పరాక్రమం, ధైర్యంచూసి ప్రజలు ఆతడిని గెరిల్లా దళానికి నాయకుడుగా ఎన్నుకున్నారు. అంతకితప్ప ఆతనికి మిలిటరీకిక్షణ ఏమీలేదు. ఆతడు తన జీవితంలో ఆ గ్రామాలు విడిచి బయటిప్రపంచంలోకి వెళ్లనేలేదు కూడా. కొందరు “అహా ! ఏమి మనిషోయ్ ! ఏమి తెలివోయ్ !” అని తమ నాయకుడి శక్తిసామర్థ్యాలను మెచ్చుకుంటూ, ఆతనివేపు రెప్పు వాల్చుకుండా చూస్తున్నారు. పొట్టిగావున్న ఒక గూనివాడు ఉత్సాహం ఎట్టలేక తానుకూడా ఆ మిలిటరీ మర్యాదని అనుకరించబోయేడు. పాదాల మడమలు చేర్చి V ఆకారంలో నిలబడి, ఎడమచేతిని నుదుటికి ఆనించేడు. తర్వాత ఏంచెయ్యాలో తెలియక బొమ్మలా అల్లాగే నిలబడి పోయేడు.

“పొట్టిమామా ! అట్లాకాదు.” అని ఇటికతీసేవాడు ఆతన్ని విమర్శించేడు. “నువ్వు చేస్తున్నది జపానువాళ్ళ కాల్వ్యాటు. మనం ఇప్పుడు అమెరికావాళ్ళ కాల్వ్యాటు చేస్తున్నాం. ఇదిగో ఇల్లాగచెయ్యాలి. చూడు.”

కమాండరు మళ్ళీ ఒకమారు తాను కాల్వ్యాట్ చేసి చూపించేడు. గూనివాడు తనకాళ్లు, చేతులూ ఎల్లా కదపాలో ఎరక్క, మొట్టమొదటి పోజులోనే నిలబడి పోయి, పెదవులు దగ్గరగా మూసుకొని తన చిన్ని కళ్ళలోంచి సేనానాయకునివేపు పరీక్షగా చూడసాగేడు.

“జపానువాళ్ళ కాల్వ్యాట్ చాలాబాగా చేస్తున్నాడు.”

అని జనంలో ఒకరు వ్యాఖ్యానించేడు. మిగిలినవాళ్ళంతా ఘక్తున నవ్వేరు.

“చాలు. పోదరులారా : వెడదాం నడవండి. ఒకటి.... రెండు.... మూడు....” అంటూ ఇటుకతీతవాడు గంభీరంగా ఆజ్ఞాపించేడు. అతడు ముందు నడుస్తూంటే మిగిలినవాళ్ళంతా అతని వెనకనే కదిలేరు. ఆ గ్రామానికి మూడుమైళ్ల దూరంలోవున్న మోటారురోడ్డు వద్దకు వీరంతా వెళ్లాలి. మగవాళ్లంతా వెళ్లిపోయేక ఆడవాళ్ళు తమయిళ్ళకి తిరిగి వెళ్లిపోయేరు.

సరిగ్గా ఈ జనం వూరు వదలి చేరిగట్లమీద అడుగు పెడుతున్న సమయంలో గూనివాడు ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చి పంక్తిలోంచి తప్పుకొని, ప్రక్కనే వున్న ఒక దిబ్బ ఎక్కిండు. దూరాన ఒకస్త్రీ తన గుడిసెలోకి వెళ్ళబోతూ, అతని పొలికేకకు నిలబడి పోయింది.

“ఓహో కాకమ్మో!” (ఇది అతని భార్యకు పెట్టిన వేళాకోళపు పేరు) దీర్ఘం పూర్తికాగానే అతడు తనతప్పు దిద్దుకొని, “ఓరి, చిలకమ్మో!” (ఇది అతని భార్య చిన్నప్పటి పేరు) అని మళ్లా కేకపెట్టేడు.

“ఓరి, చిలకమ్మో! ఆవుగాల్లో గడ్డెయ్యడం మరచిపోకు. రేపు నాగలి లాగలేదు సుమీ! నాకోసం అన్నం వొండి చిక్కుడు గింజలు పుడకపెట్టు. రాత్రి తిండిలేకపోతే రేపు పనిచెయ్యలేను. మరచిపోకు.”

పెళ్ళానికి చెప్పవలసిన వేవో చెప్పి తిరిగి వచ్చేటప్పటికి అందరూ అతని కోసం కనిపెట్టుకొని నిలవబడి వున్నారు. ఇటీక తీత వాడు, తొందర పడుతున్నాడు. గూనిమామ వొగర్చుకుంటూ రాగానే అతడు దగ్గరకు పిలిచేడు.

“మామా : ప్రయాణంలో పుండగా పంక్తి తప్పుకూడదు. తప్పని సరి వస్తే నాతో చెప్పి మరీవెళ్ళాలి.”

“అల్లాగే” నని గూనివాడు తన స్వంతపద్ధతిలో మడమలు

లాటించి నుదుటివరకూ చేయైత్రి కాల్వార్ట్ చేసేడు.

నిలువెత్తు పెరిగిన గోధుమచేలల్లోబడి వారు నడుస్తూన్నారు. గాలికి పంటమీదవున్న చేను తలుపుతూ హుషారు ఇస్తూన్నట్లుగా వుంది. అంత కంతకి గాలి తీవ్రం అవుతూంది. దూరాన్నుంచి దేవదారు ఆడవుల మర్మరధ్వనులు గాలిబాదన చెవిని పడుతున్నాయి.

“ఆన్నలారా : త్వరగా నడవండి. జపానువాళ్ళు రాకముందే మనం రోడ్డుమీదికి చేరుకోవాలి.”

“అల్లాగే.” అంటూ గూనివారు మళ్ళీ పంక్తి తప్పి బయట నిల బడ్డారు.

“అగండి : కమేండర్ : నా లాగు జారిపోయింది. తిండి తిన లేదుగా మరి. ఒక్కవిముషంలో కట్టేసుకుంటాను.”

అందరూ నిలబడిపోయేరు. గూనిమామ లాగు కట్టుకోడానికి ఐదు నిమిషాలు పట్టింది. మాటిమాటికి ముడి జారిపోయి లాగు క్రిందికి జారిపడి పోతుంటే అంతా పకపక నవ్వుతున్నారు. చివరకు కమేండరుకి కోపంకూడా వచ్చింది.

ఒకగంటసేపు నడిచి వాళ్ళు పెర్వరోడ్డు చేరుకున్నారు. అంతులేని గోధుమచేలగుండా ఉత్తరపు దిశనుండి రోడ్డు ఒక కొండవరకూ వచ్చి. అక్కడినుండి మోచేతి మలుపుగా తూర్పుకి తిరిగింది. మలుపులో కొండదిబ్బమీద చెట్లు చేమలు దట్టంగా రోడ్డుకంటా వ్యాపించివున్నాయి.

“ఈ పొదల వెనక్కాల ఎందరేనా దాగవచ్చు” నని కమేండరు తన ఆమచరులకు బోధించేడు.

“బాగా రాళ్లు పోగుచేసుకోండి. కాని, శత్రువు సరిగ్గా మీ ముందరికి వస్తేగాని విసరకండేం : కొట్టేటప్పుడు సరిగ్గా తలకి గురిచూసి కొట్టండి. ఒక దెబ్బకు దిమ్మతీరిగి క్రిందపడిపోవాలి. క్రిందపడ్డాక పలు గులతోటి, పారలతోటి వాళ్ళవని పడదాం. నడవండి.”

రైతులందరూ తరొక పొదమాటునా దాగుకొనేందుకు వెళ్ళి పోయేరు. కమేండరు మిట్టయెక్కి శత్రువుల రాకను కనిపెట్టడానికి వెడు తూన్నవాడల్లా ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చి వెనకతిరిగి వచ్చేడు.

“గూనిమామ! నువ్వు ఇక్కడకాదు. అదిగో చూడు ఆ చట్రాయి! దాని వెనక్కాలకూర్చో.”

“అలాగే” అన్నా నిరుత్సాహంతోనే గూనివాడు తనకు నిర్దేశించిన చోటికి పోయి కూర్చున్నాడు. ఆ రాయి మలుపుకి ఒక ఫర్లాంగు దిగు వగావుంది. అక్కడ వుంటే యుద్ధంలో పాల్గొనడానికే వుండదు. కమేండరు తనకి ఎప్పుడూ అల్లాంటిచోట్లే చూపిస్తాడు. ఎంత అవమానకరం? సిగ్గుచేటు!

గూనివాడు బాగా కష్టపడి పనిచెయ్యగలరైతే. కాని, యుద్ధానికి పనికిరాడు. అంగవైకల్యంమూలంగా శరీరలాఘవం లేదు. అందుచేతనే ఆదళంలోంచి తప్పకోమని కమేండరు ఎన్నోమార్లు చెప్పేడు. కాని, రెండు కాలజాలవలన ఆతడు ఆ సలహాను పొడూగునా నిరాకరిస్తూనే వస్తున్నాడు. ఒకటేమిటంటే మూడేళ్ళక్రితం జపానువాళ్లు ఇక్కడికి వచ్చినప్పుడు మాంసంకోసం ఆతని యెద్దును చంపేసేరు. రెండోది, ఒకమారు ఆతనిభార్య వాకట్లో బిట్టలు ఆరగడుతూంటే ఒక జపానువాడు ఆదారిన పోతున్నాడు. వాడు ఆమెను చూసి, వెకిలినవ్వు నవ్వుతూ ఎదురుగా నిలబడే ఒకటికి పోస్తున్నాడు. “ఏమిట్రాఅది? అని తాను వీధిలోకి వచ్చేటప్పటికి వాడు గూబ పగలేసి, కొంపకి నిప్పుపుల్ల గీసేడు. తనకి జరిగిన అన్యాయాలను ఆతడు మరిచిపోలేదు.

రాతివెనక్కాల, రోడ్డుకి యిరవైగజాల దూరంలో కూర్చుని ఆతడు సిగ్గుపడ్డాడు. విదారము ముండుకొచ్చింది. తనకి ఎప్పుడూ ప్రమాదం గలగనంత దూరంలో వుంచినందుకు సిగ్గు. అతన్నిగూర్చి

అతని యుద్ధచాతుర్యాన్ని గూర్చి ప్రజలు ఏమనుకొనిపోతారో యని విచారం. ఈ దురదృష్టానికి అంతకూ కారణం తన గూనేఅని దాన్ని నిందించుకున్నాడు. మండిపడ్డాడు. సరిగ్గా అసమయంలోనే రోడ్డుమీద గుర్రపుడెక్కల చప్పుడు వినిపించింది. క్రమంగా జపానువాళ్ళు దగ్గరి కొచ్చారు.

మిట్టమీదినుండి కమేండరు “కొట్టండి” అని ఆజ్ఞాపించేడు. యంత్రంలోంచి పడ్డట్లు రాళ్ళు చారాపాతంగా పడసాగేయి. రాళ్ళవర్షానికి రోడ్డుమీదనున్న గుర్రాలు కలగత్రొక్కడం ప్రారంభించాయి. శత్రువు తమరిని దారికాచి కొడుతున్నాడని జపానువాళ్ళు గ్రహించేరు. గబగబ రైఫిళ్ళు కాల్చేరు. కాని కటికచీకటి కాపడంవలన ఎవ్వరిమీదా గురిపెట్టి కాల్చడానికి వీలుచిక్కలేదు. కొద్దిమంది జపానువాళ్ళకి గట్టిదెబ్బలు తగిలేయి. చాలా గుర్రాలకి కాళ్ళు విరిగేయి. దానితో జపానువాళ్లు దెబ్బలు తగిలినవాళ్ళని మోసుకొని వేగంగా పరుగెత్తవలసి వచ్చింది.

గుర్రాలమీద పారిపోతున్న జపానువాళ్లు నీడల్లా గూనివానికి కనబడ్డారు. అతడు చేతిలో మంచి గట్టిరాతిని, గట్టిగా పట్టుకుని నిలతాను దాగివున్న బండవెనకనుంచి ఇవతలకు రావడానికి ఎన్నిమాట్లో ప్రయత్నించేడు. కాని, సాహసం చాలలేదు. అంతమంది జపానువాళ్ళ మీదకు ఒక్కడూ వెళ్లడానికి జంకేడు. ఆఖరుకి గుర్రాలన్నీ పరుగెత్తి పోయేయి. వాటికి వెనక ఒక ఏటైగజాలదూరంలో ఒక గుర్రం కుంటుతూ నెమ్మదిగా వస్తుంది. బహుశా దానికాలు విరిగి వుంటుంది. దానిమీద నున్న జపానువాడిని చూడడంతోనే గూనివానికి ఆవేశం ఆగిందికాదు. ఒక్క ఉరుకుతో ముందుకువచ్చి బలంకొద్దీ జపానువాడి తలకు గురిపెట్టి రాయి విసిరేడు. ఆ రాతి విసురును ఆవుకోలేక తానూ బోర్లపడ్డాడు. జపానువాడు ఆదెబ్బకు తల దిమ్మెక్కి, క్రింద పడిపో

యేడు. గూనివాడు వెంటనే లేచి మతిలేనివాడిలా జపానువాడి గుండెల మీద కూర్చుని, పిడికిళ్లతో ముక్కు మొహం చితకపొడిచేసేడు. జపాను వాడు గిలగిల తన్నుకోవడంలో వాడిచేతులోని రివల్వరు పేలింది. గూనివాడు వెల్లకిలా పడిపోయేడు. జపానువాడు చచ్చిపోయేడు.

కమేండరు, మిగిలినవాళ్లు, పొదలమాటునుంచి బయటకువచ్చి నాలుగు వెదురుకంప కట్టలు పెలిగించి నాలుగుమూలలా చూసేరు. వారికి వక్కనే గోధుమచేలల్లోమేస్తూన్న గుర్రం కనపడింది. ఇంకోచోట మూడు రివల్వర్లు పడివున్నాయి. కమేండరు రివల్వర్లుతీస్తూ “ఫర్వాలేదు. మనం వచ్చినవని ఊరికేపోలేదు” అన్నాడు. “కాని, ఒక్క జపానువాడినికూడా చంపలేకపోయాం.”

అతడు అక్కడినుంచి గుర్రం దగ్గిరికి వెళ్ళి కత్లెంపట్టుకుని తీసుకొచ్చేడు. మంగోలియాజాతి గుర్రం అది. మంచిదే. దానివెన్ను చరుస్తూ కమేండరు దొక్కలు నొక్కిచూసేడు.

“జపాను వాళ్ళని మొయ్యడంకన్న మంచిపనిలోనే పెడతాంలే. ఒళ్లు లాగుదువుగాని, మా గూనివాడు నిన్నుచూస్తే మరి పదలడు. పొలం పని చేసే జంతువులంటే అతనికి ఎంతోప్రేమ.” అంటూ అతడు వెనక తిరిగి, “ఓ మామా : గూనిమామా : నీకోప్పేహితుడు దొరికేడు చూడు. రా.” అని పెద్దకేక పెట్టేడు.

సమాధానం లేదు.

వెలుగువేస్తూన్న వారిలో ఒకడు వచ్చి “గూనిఅన్న కనబడ్డం లేదు.” అని చెప్పేడు.

కమేండరు అదిరిపాటుతో గుర్రాన్ని వదిలి ఇవతలికి వచ్చాడు.

“నాలుగుమూలలా వెతకండి. పాపం ఏమయ్యాదో.”

కమేండరు గూనివాణ్ణి కూర్చోమన్న రాతిబండవద్దకు పరుగెత్తేడు. దారిలో ఒక జపానువాడు చచ్చిపడి వుండడం అతనికి చాలా

అశ్చర్యం కలిగించింది. వాని ప్రక్కనే గూనివాడు పడివున్నాడు. ఆతని గుండెలనుంచి రక్తం కారుతూంది.

“మామా!”

మాటలేదు. ఆతనిమీద వొంగి చెవిలో మళ్ళా “మామా!” అని కేకపెట్టేడు.

ఊఁ హుఁ. అతనికళ్ళు మూతలుపడి వున్నాయి. రక్తం పోవడం చేత ముఖం తెల్లగా కనబడుతూంది. చేతులు రెండూ రెండువేపులకూ చాచివున్నాయి. ఆతని గుండెలమీద చెయ్యి పెట్టి చూచేడు. చాలా నెమ్మదిగా, ఉందా లేదా అన్నట్లు గుండె కొట్టుకుంటూంది.

దళాధిపతికి ఇప్పుడు అర్థంఅయింది. ఈ మటనను ఆతడు పూహించి వుండలేదు. ఇంతవనిని ఈ రైతువాడు చేస్తాడని అంతకన్నా పూహించలేదు. తనవాడిప్రక్క పడివున్న జపానువాణ్ణి చూస్తూంటే ఆతనికి ఆవేశం కలిగింది

“మామా! లే. నీపెళ్లానికి ఏం చెప్పమంటావు?” అని ఆతని చెవిలో శక్తికొలదీ అరిచేడు.

చాలసేపటికి గూనివాడు కళ్ళుతెరిచేడు. బాదకి పళ్ల గిట్టకరుచు కుంటున్నాడు. మనిషికి స్మృతిలేదు. వినబడి వినబడనట్లు నెమ్మదిగా సందిమాటలు మాట్లాడుతున్నాడు. “కాకమ్మా! అన్నంమీద మూతపెట్టు.ఎలకలు పాడుచేస్తాయి.... పాలు.... చన్నీళ్ళలోపెట్టు.... పులవనీకుఊఁ.... ఊఁ....”

రెండు ఎగుపులు వచ్చేయి. ముఖం శాంతపడింది. చలనం ఆగి పోయింది. అంతే.

కమేండరుకి మనస్సులో చెప్పలేని బాద కలిగింది. గూనివాణ్ణి లేపుతున్నట్లు సుదురుమీద చెయ్యిపెట్టి పూపేడు.

“మామా ! క్షమించు. నీ కాల్వ్యాట్లు - జపానువాళ్ళ పద్ధతిలో
వుంచున్నాను. క్షమించు. నిన్ను అవమానించడంకోసం అనలేదు, అ
మాట. అసలు జపానువాళ్ళ కాల్వ్యాట్లు ఎల్లావుంటుందో నాకు తెలి
యదు. క్షమించు....”

రన మిత్రుడు పరలోకం పోయేముందు తనని క్షమించేనంటా
డేమోనని ఆతడు వచ్చాస్తావంతో, విచారంతో నిద్రానించి విన్నాడు.

కాని, ఆతని ఆక్రోశానికి సమాధానం ఏమీ రాలేదు.

DEPUTY CHAIRMAN Re, 1/-

By Chun-Chan-Ye

Translated by M. JAGAN MOHAN RAD.

Published by VISWA SAHITYA MALA, Rajahmundry

పెలకు దొరకు గ్రంథాలు

1. విప్లవ సందేశం (3 కూర్పు)	0- 8-0
2. లెవిన్ ఉపదేశాలు (2 కూర్పు)	1- 0-0
3. రష్యా విప్లవం 1905	0-12-0
4. ప్రపంచ కార్మికోద్యమ చరిత్ర (2 కూర్పు ఒకేసంపుటి)	1- 4-0
5. బలిదాన్ (సోవియట్ నాటకం)	1- 0-0
6. సోవియట్ ప్రజాస్వామ్యం	0-12-0
7. నాద్యా (వివిధదేశాల కథలసంపుటి)	1- 0-0
8. లెవిన్ జీవితకథలు (14 బొమ్మలతో-పిల్లలకు)	1- 0-0
9. టాలెస్టాయ్ కథలు (పది కథలు)	1- 8-0
10. గోర్కీ కథలు (ఆరు కథలు)	1- 8-0
11. యక్ష ప్రశ్నలు (చిక్కు-ప్రశ్నలు-శాస్త్రీయ సమాధానాలు)	1- 8-0
12. డిప్యూటీ చైర్మన్ (చీనా విప్లవకథలు)	1- 0-0

అరువిక ఆంధ్ర గ్రంథాలమ్మి మావద్ద దొరుకుతాయి. పుస్తక వ్యాపారులకు 25% లైబ్రరీలకు 12½% కమిషన్ యిస్తాము.

రు 5/- లకు మించిన మా ప్రచురణములు తెప్పించే యికరులందరికి పోస్టేజీలపై మేమే బరించి వంపకాము. పుస్తకాల ఇరీదు మాత్రమే ముందు ముద్రాపాదగా సంపాది.

వంద్రెకు సంవత్సరాలుగా ఆంధ్రభాషాసేవ చేస్తూన్న మాకు విజ్ఞాపనము చేయాలి యిస్తారని కోరుతున్నాం.

విశ్వ సాహిత్య మాలి,

అనంత (ప్రిన్ టింగ్స్) - రాజమండ్రి

